

22. mars 2018

Ny offentlig tjenestepensjon: Typeeksempler

Ny offentlig tjenestepensjon: Typeeksempler	1
1 Innledning	2
2 Beregningsforutsetninger	2
3 Beregninger med et gitt sett med utgangsfurutsetninger	2
3.1 1963-kullet	3
3.2 1973-kullet	8
3.3 1983-kullet	10
3.4 1993-kullet	12
4 Effekter av å variere opptjeningstid i tjenestepensjonsordningen	14
4.1 1963-kullet	14
4.2 1973-kullet	17
4.3 1983-kullet	20
4.4 1993-kullet	23
5 Effekter av å variere pensjonsgrunnlaget	26
5.1 1963-kullet	26
5.2 1973-kullet	33
5.3 1983-kullet	36
5.4 1993-kullet	39
6 Effekter av å variere forholdet mellom slutt- og gjennomsnittslønn.....	45
6.1 1963-kullet	45
6.2 1973-kullet	51
6.3 1983-kullet	57
6.4 1993-kullet	63

1 Innledning

3. mars ble det inngått en avtale om tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor. Avtalen inneholder et forslag til en ny pensjonsløsning i offentlig sektor. Dette notatet sammenligner dagens og nye ordninger for utvalgte årskull ved noen stiliserte typeeksempler. Typeeksempler er beregninger av pensjonsnivåer med utgangspunkt i stiliserte forutsetninger om blant annet inntektsutvikling, lengden på yrkeskarrieren og stillingsprosent. Typeeksempler kan være godt egnet til å vise hvordan ulike grupper av offentlig ansatte vil påvirkes av en omlegging av pensjonsordningene.

2 Beregningsforutsetninger

I illustrasjonene av ny modell legges det til grunn en AFP-ytelse som er utformet etter mønster av AFP i privat sektor, men på beholdningsform med en opptjeningsprosent på 4,21 prosent av inntekt opp til 7,1 G, og det er ikke såkalt to-nivåuttak som i privat sektor. Det legges til grunn en grunnsats i ny opptjeningsmodell for alderspensjon på 5,7 prosent og en tilleggssats på 18,1 prosent.

Ettersom de som tar ut pensjon før 67 år med dagens ordninger kan få endret pensjonsnivået både ved 65 og 67 år, illustreres typeeksemplene med to ulike figurtyper: den første figurtypen viser pensjon på uttakstidspunktet, altså pensjon ved første gangs uttak. Den andre figurtypen viser nivået på livsvarig pensjon, vist ved pensjon ved 70 år for de ulike uttakstidspunktene.

Typeeksemplene illustrerer pensjonsberegninger for årskullene 1963, 1973, 1983 og 1993. Formålet er å belyse hvordan disse årskullene faktisk vil komme ut, og beregningene viser derfor resultatet etter levealdersjustering. For «nye ordninger» forutsettes det at opptjeningen i bruttoordningen stanser i 2020 og at det gis oppsatte rettigheter etter ordinære regler for den opptjeningen som er skjedd før 2020. For «dagens ordninger» forutsettes det at bruttoordningen videreføres i kombinasjon med ny folketrygd. Samordningsreglene som går fram av avtalen legges til grunn.

For å kunne illustrere hvordan ulike faktorer påvirker pensjonsnivåene i dagens og nye ordninger, presenteres først beregninger med utgangspunkt i et gitt sett med forutsetninger om blant annet opptjeningstid og inntektsprofil. Deretter varieres forutsetningene, og det illustreres hvordan dette påvirker sammenlikningen av dagens og nye ordninger. Formålet med å vise typeeksempler med partielle variasjoner i forutsetningene er å få et inntrykk av hvordan ulike forutsetninger isolert sett påvirker pensjonsnivåene med dagens og nye ordninger. I enkelte tilfeller vil samvariasjonen i enkelte forutsetninger ha avgjørende betydning, og enkelte typeeksempler illustreres derfor ved å endre flere forutsetninger simultant.

3 Beregninger med et gitt sett med utgangsforutsetninger

Typeeksemplene i dette notatet illustrerer hvordan de nye ordningene vil slå ut for utvalgte årskull under ulike forutsetninger. Formålet er å sammenligne pensjonsnivåer for utvalgte årskull som skal omfattes av nye ordninger, med pensjonsnivåer ved en videreføring av dagens ordninger.

Vi starter med et gitt sett med utgangsforutsetninger og i påfølgende avsnitt endres disse forutsetningene.

Som utgangsforutsetninger legges det til grunn

- 35 opptjeningsår i folketrygden ved 62 år,
- 35 års tjenestetid i offentlig tjenstepensjon ved 62 år,
- fulltid,
- jevn inntekt på 6 G,
- enslig og
- full trygdetid.

3.1 1963-kullet

Dersom ny ordning innføres fra 2020, innebærer dette at en eksempelperson født i 1963 vil ha 30 opptjeningsår i bruttoordningen på overgangstidspunktet. En eksempelperson født i 1973 vil ha 20 opptjeningsår i bruttoordningen, en eksempelperson født i 1983 vil ha 10 opptjeningsår i bruttoordningen og en eksempelperson født i 1993 vil kun ha opptjening i ny modell.

I pensjonsavtalen går det fram at årskullene 1963–1967 gis et tillegg til pensjonen dersom de har opptjening før 2011. Tillegget skal være 1,5 prosent av pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen, justert med forholdet mellom opptjeningstid før 2011 og kravet til full opptjening. Tillegget trappes ned med årskull slik at 1963-kullet får 100 prosent, 1964-kullet får 80 prosent, 1965-kullet får 60 prosent, 1966-kullet får 40 prosent og 1967-kullet får 20 prosent. Tillegget utformes nøytralt, slik at årlig utbetaling blir lavere ved uttak før 67 år og høyere ved uttak etter 67 år. Dette tillegget omtales heretter som 2011-tillegg.

Det er videre avtalt at årskullene 1963–1970 skal få et overgangstillegg. Overgangstillegget utgjør 0,15 G for 1963-kullet. Tillegget gis i alderen fra 62 til 67 år dersom en fratrer fra en medlemspliktig stilling. Tillegget trappes ned med 12,5 prosentpoeng for hvert påfølgende årskull etter 1963-kullet. Tillegget levealdersjusteres ikke, og avkortes ikke mot arbeidsinntekt.

I pensjonsavtalen heter det at de som er født i 1963 eller senere og har opptjening i bruttoordningen, skal kunne ta ut opptjent bruttopensjon fleksibelt. Det skal ikke samordnes med eventuell opptjening i folketrygden etter 67 år. Detaljene rundt fleksibelt uttak av bruttopensjon for de som slutter før 67 år går ikke fram av pensjonsavtalen.

Det vil være naturlig at det skjer en foreløpig samordning ved uttak og med et etteroppgjør ved 67 år. Hvordan den foreløpige samordningen skal skje, dvs. hvilken folketrygdopptjening fram til 67 år som skal legges til grunn ved uttak, må utredes nærmere i oppfølgingen av avtalen. Ett ytterpunkt er at det samordnes med faktisk folketrygd på uttakstidspunktet, og et annet ytterpunkt er at det forskutteres maksimal opptjening i folketrygden i perioden fra uttak og fram til 67 år. Vi forutsetter at de som tar ut pensjon ikke har ytterligere opptjening i folketrygden.

Å samordne med faktisk folketrygd på uttakstidspunktet vil innebære at pensjonen fra bruttoordningen er lik både før og etter 67 år. Å legge til grunn maksimal opptjening i folketrygden fram til 67 år, dvs. opptjening basert på 7,1 G i perioden fram til 67 år, vil innebære at pensjonen fra bruttoordningen er lavere før 67 år enn etter 67 år.

Figur 3.1 illustrerer hvordan pensjonen på uttakstidspunktet varierer med uttaksalder, og figur 3.2 illustrerer nivået på den livsvarige pensjonen for 1963-kullet gitt at det kun

samordnes med faktisk folketrygd på uttakstidspunktet. Figurene viser at livsvarig pensjon for de som slutter før 67 år er lavere enn pensjonen på uttakstidspunktet. Dette skyldes at overgangstillegget faller bort fra 67 år. Overgangstillegget løfter kompensasjonsgraden med 2,5 prosentpoeng før 67 år. 2011-tillegget løfter kompensasjonsgraden med i underkant av ett prosentpoeng.

Figur 3.3 og figur 3.4 viser tilsvarende beregninger gitt at det forskutteres maksimal opptjening i folketrygden i perioden fra uttak og fram til 67 år. Det går fram at det livsvarige nivået, etter regulering, og nivået på uttakstidspunkter for de som slutter ved 62 år er om lag likt. Overgangstillegget faller bort fra 67 år, men samtidig øker pensjonen fra bruttoordningen ved 67 år pga. samordningsoppjøret. Ved avgang fra 62 år oppveier disse effektene om lag hverandre.

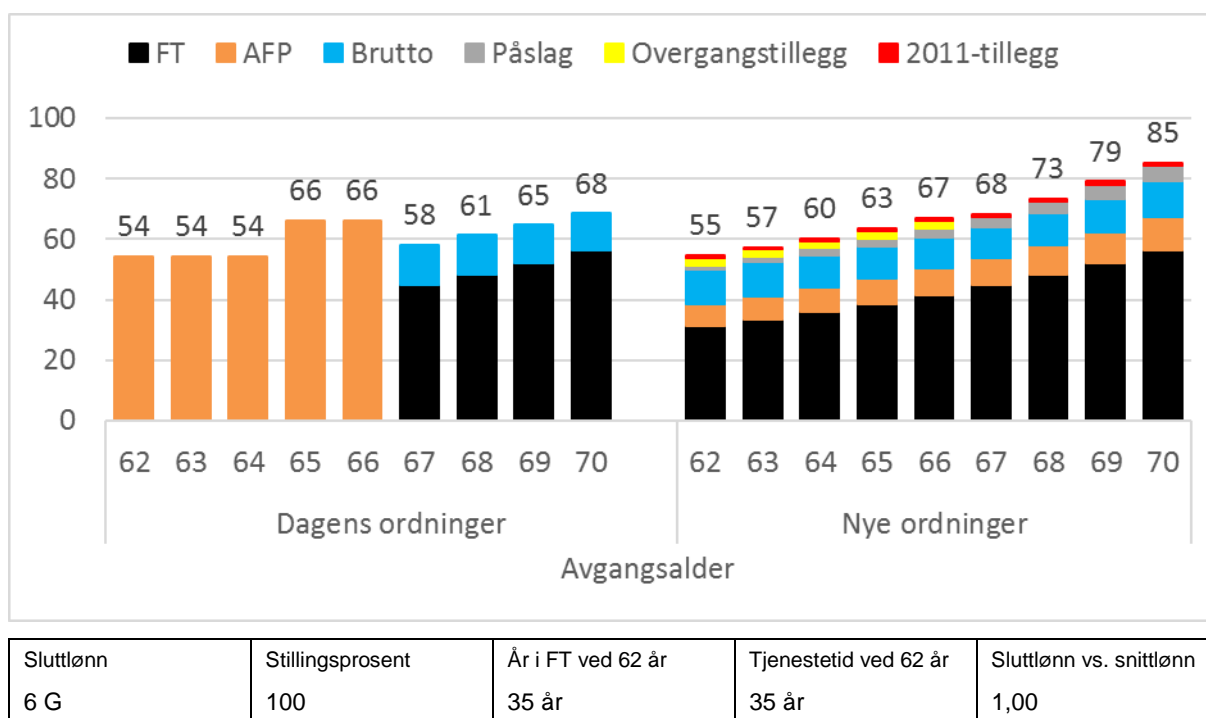
I resten av dette notatet legges det til grunn en mellomvariant, dvs. at det forskutteres med opptjening i folketrygden for halvparten av perioden fra uttak og fram til 67 år (dvs. med 2,5 år ved avgang 62 år, 2 år ved avgang 63 år, 1,5 år ved avgang ved 64 år, 1 år ved avgang 65 år og 0,5 år ved avgang ved 66 år).

Figur 3.5 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet og figur 3.6 illustrerer livsvarig pensjon ved 70 år med denne forutsetningen om opptjening fram til 67 år. Figurene viser at livsvarig pensjon for de som slutter før 67 år er noe lavere enn pensjonen på uttakstidspunktet. Overgangstillegget faller bort fra 67 år, men samtidig øker pensjonen fra bruttoordningen ved 67 år pga. samordningsoppjøret.

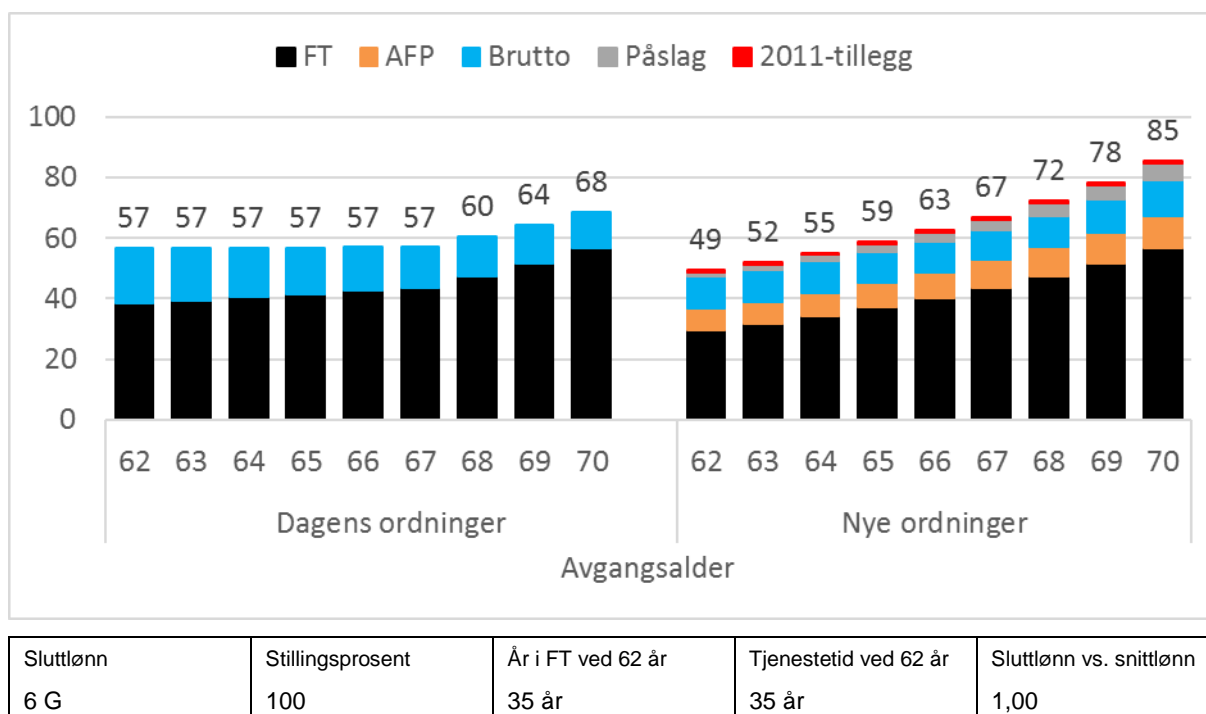
Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 64 ½ år. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivåer.

Figur 3.7 illustrerer utviklingen i årlig pensjon etter alder for de som fratrer ved 62 år.

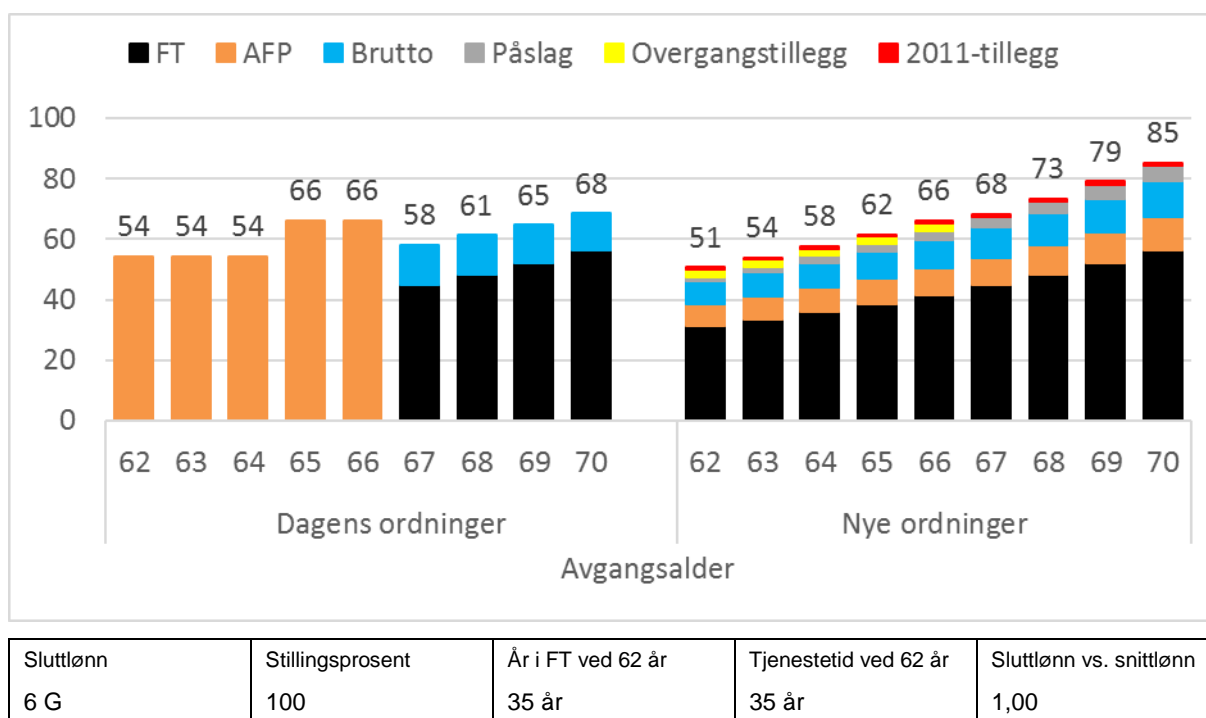
Figur 3.1 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 1963-kullet. Samordning med faktisk folketrygd på uttakstidspunktet

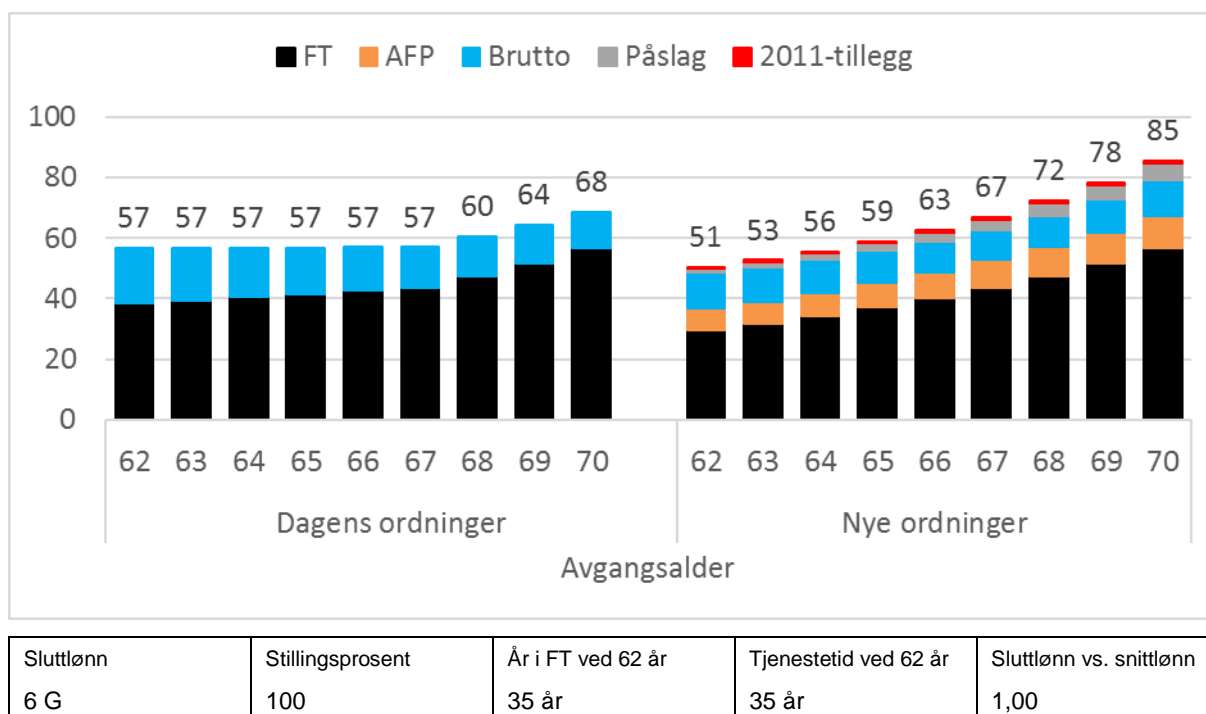
Figur 3.2 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av. 1963-kullet. Samordning med faktisk folketrygd på uttakstidspunktet

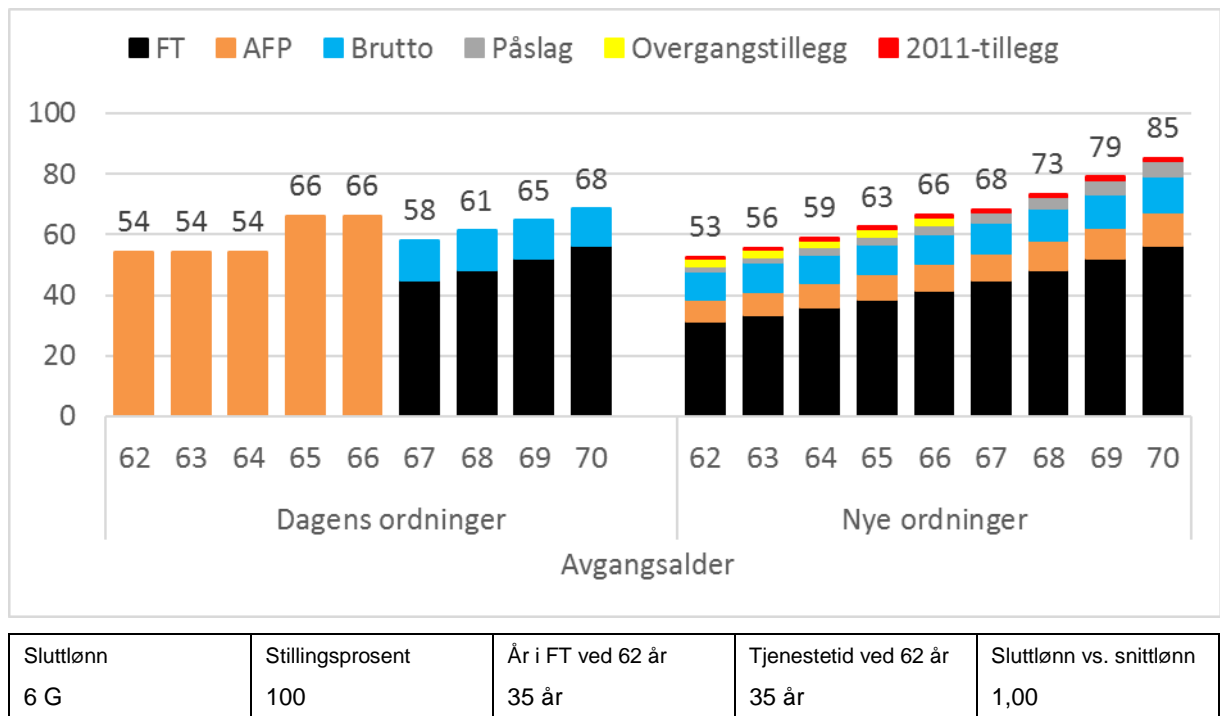
Figur 3.3 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av 1963-kullet. Samordning med maksimal opptjening i folketrygden i perioden fra uttak og fram til 67 år

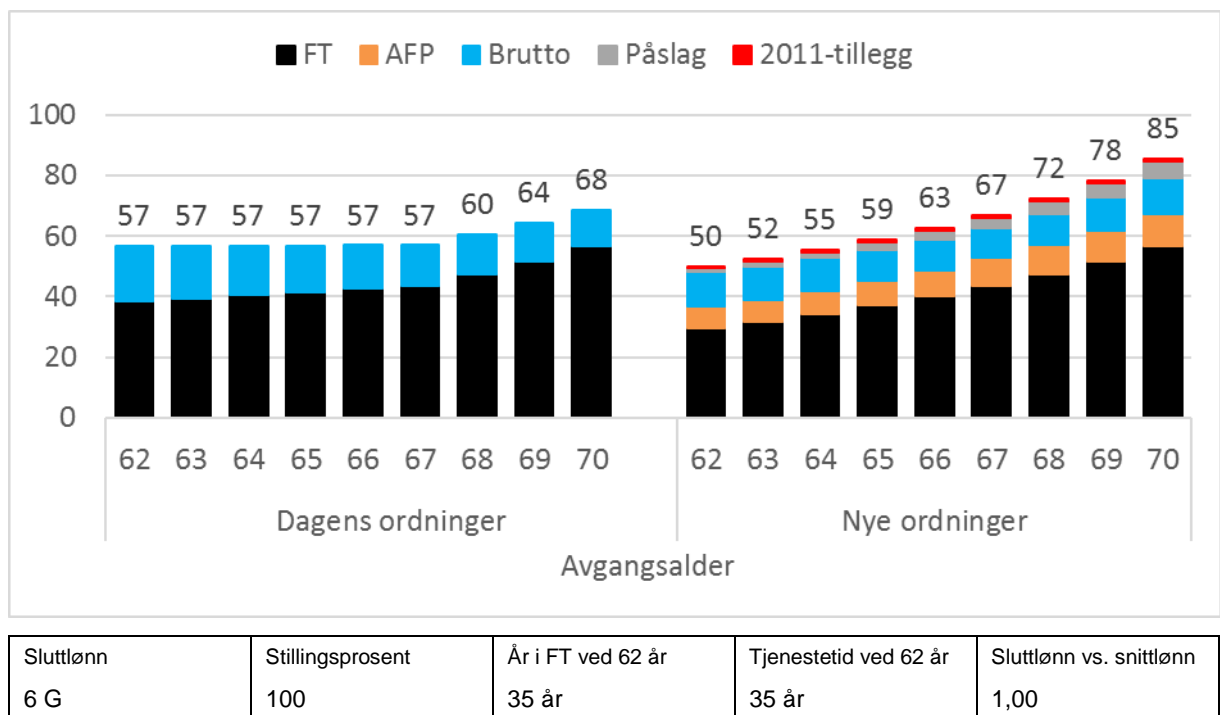
Figur 3.4 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av 1963-kullet. Samordning med maksimal opptjening i folketrygden i perioden fra uttak og fram til 67 år

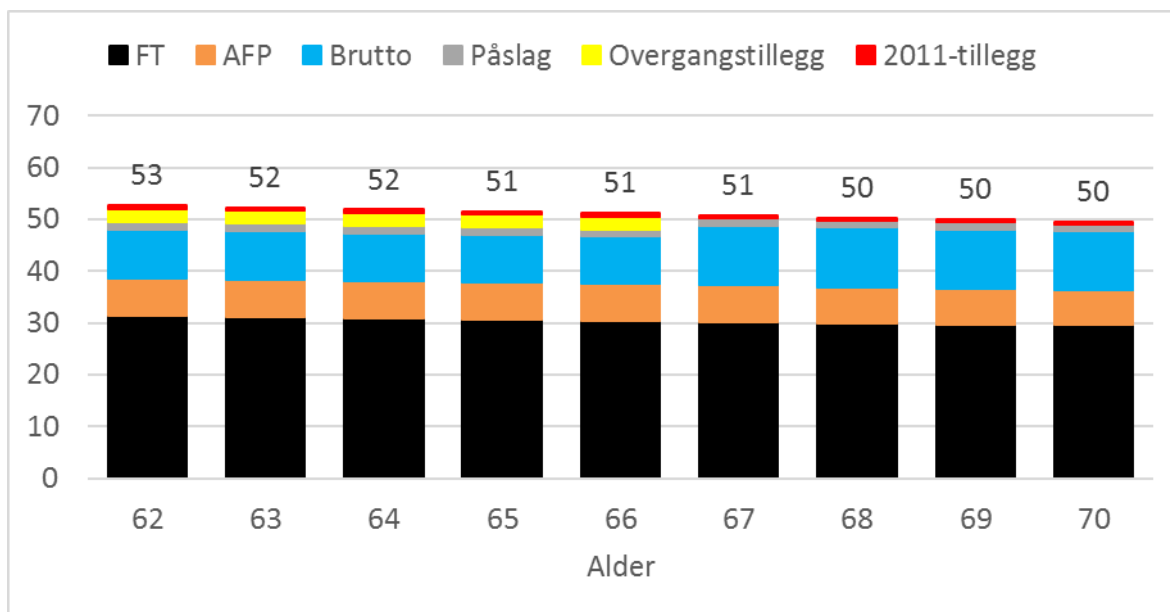
Figur 3.5 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av 1963-kullet.

Figur 3.6 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av 1963-kullet

Figur 3.7 Pensjon etter alder for de som slutter ved 62 år

3.2 1973-kullet

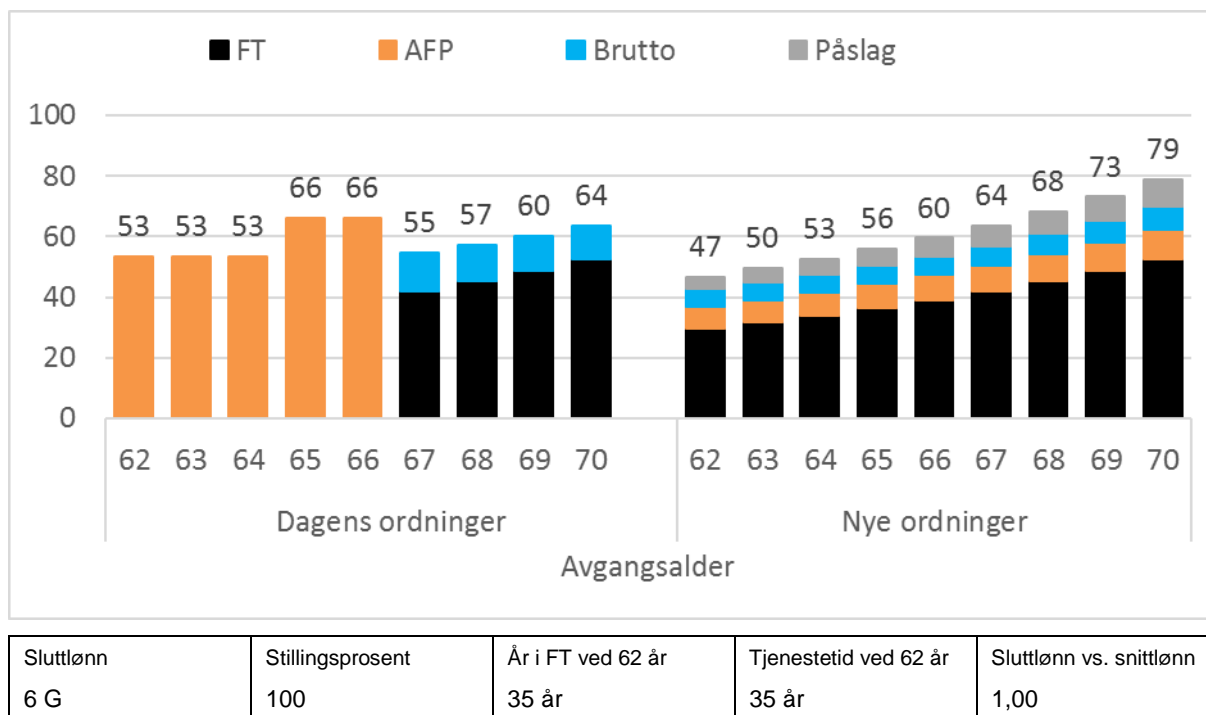
1973-kullet vil ha færre år i bruttoordningen og flere år i den nye påslagsordningen enn 1963-kullet. De vil ha en større effekt av levealdersjusteringen, og de vil hverken ha rett til overgangstillegg eller 2011-tillegg. Anslaget på delingstallet ved 67 år er 6,5 prosent høyere for 1973-kullet enn for 1963-kullet.

Figur 3.8 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet, og figur 3.7 illustrerer livsvarig pensjon ved 70 år.

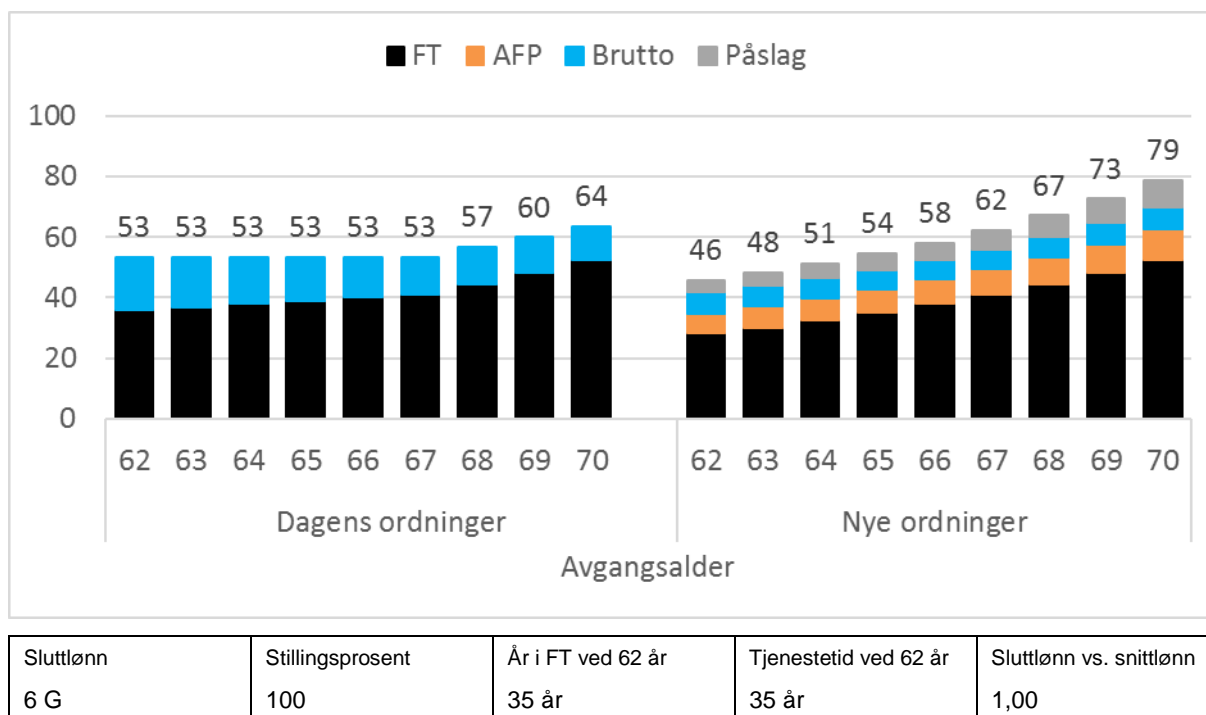
Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 64 og 8 måneder. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere livsvarig nivå.

Figur 3.8 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av 1973-kullet.

Figur 3.9 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 1973-kullet

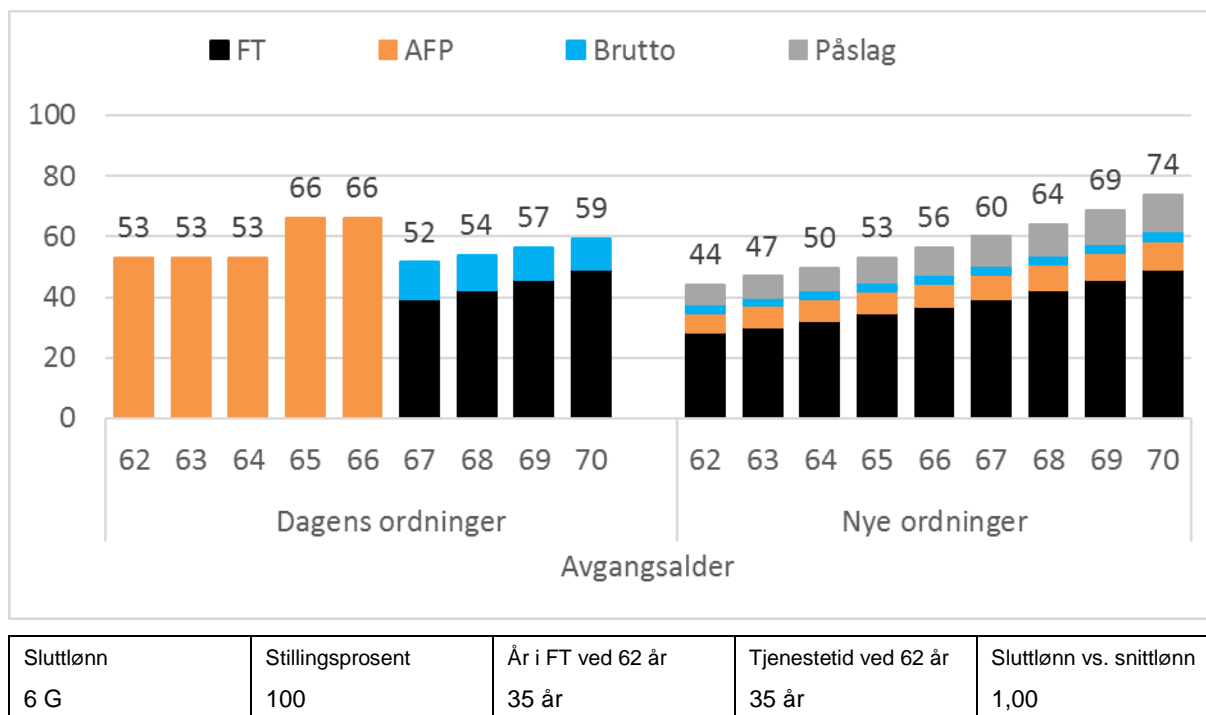
3.3 1983-kullet

1983-kullet vil ha ti færre år i bruttoordningen enn 1973-kullet og sterkere effekt av levealdersjusteringen. Anslaget på delingstallet ved 67 år er 6,2 prosent høyere for 1983-kullet enn for 1973-kullet.

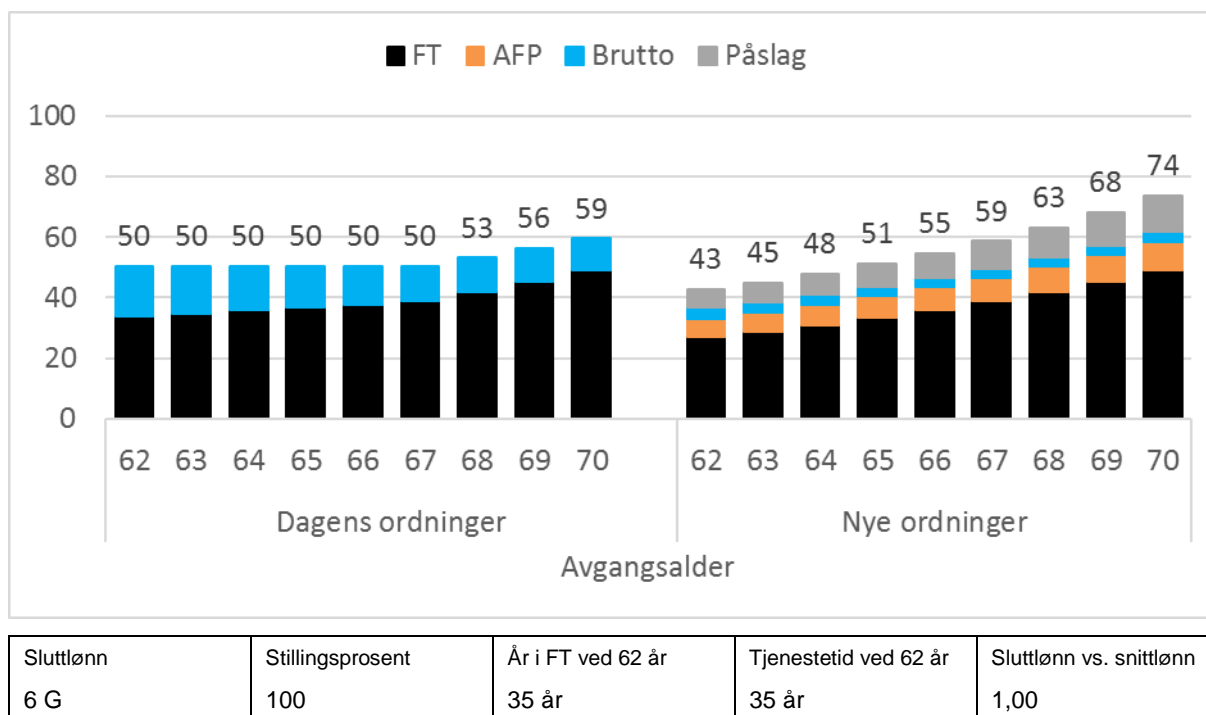
Figur 3.10 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet og figur 3.11 illustrerer livsvarig pensjon ved 70 år.

Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 64 og 10 måneder. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 3.10 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av. 1983-kullet.

Figur 3.11 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 1983-kullet

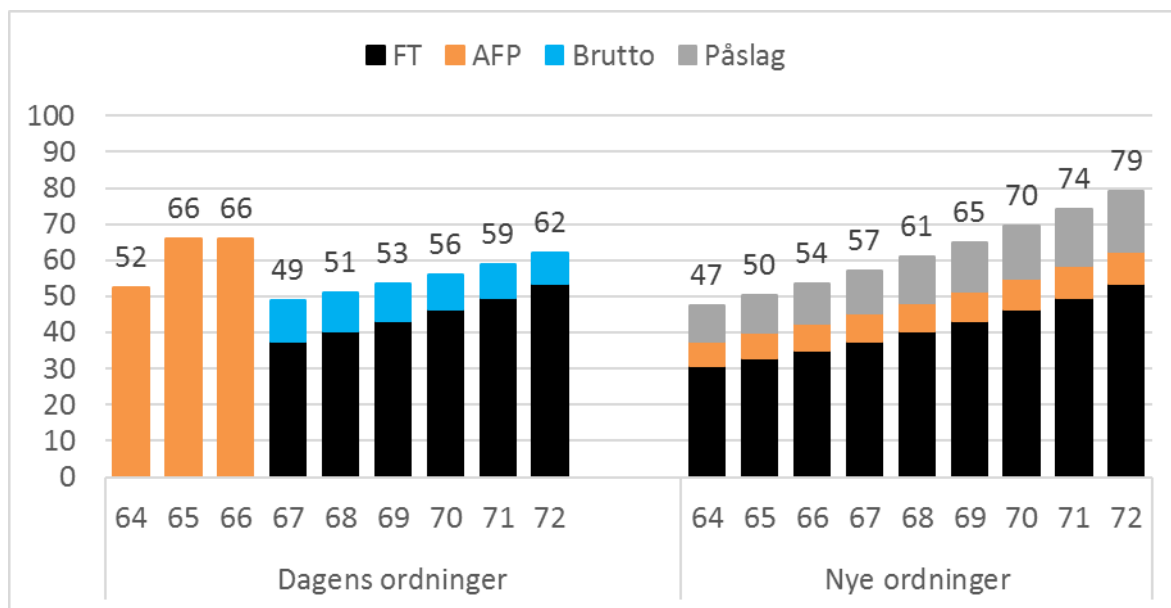
3.4 1993-kullet

Med våre forutsetninger vil 1993-kullet ikke ha opptjening i bruttoordningen, bare i påslagsordningen. Anslaget på delingstallet ved 67 år er 5,4 prosent høyere for 1993-kullet enn for 1983-kullet.

For 1993-kullet økes uttaksalderen i figurene med to år. Figur 3.10 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet og figur 3.11 illustrerer livsvarig pensjon ved 72 år.

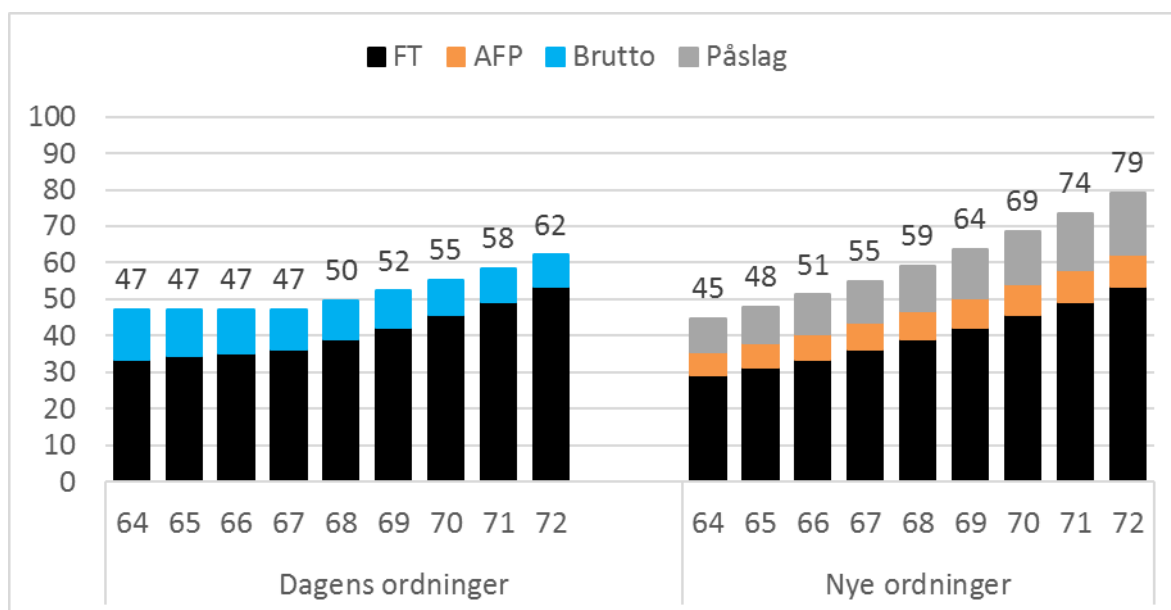
Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 64 og 11 måneder. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 3.12 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 1993-kullet.

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 3.13 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. 1993-kullet

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

4 Effekter av å variere opptjeningstid i tjenstepensjonsordningen

Dette avsnittet ser på hvordan lengden på tjenestetiden påvirker pensjonsberegningene med hhv. dagens og nye ordninger.

4.1 1963-kullet

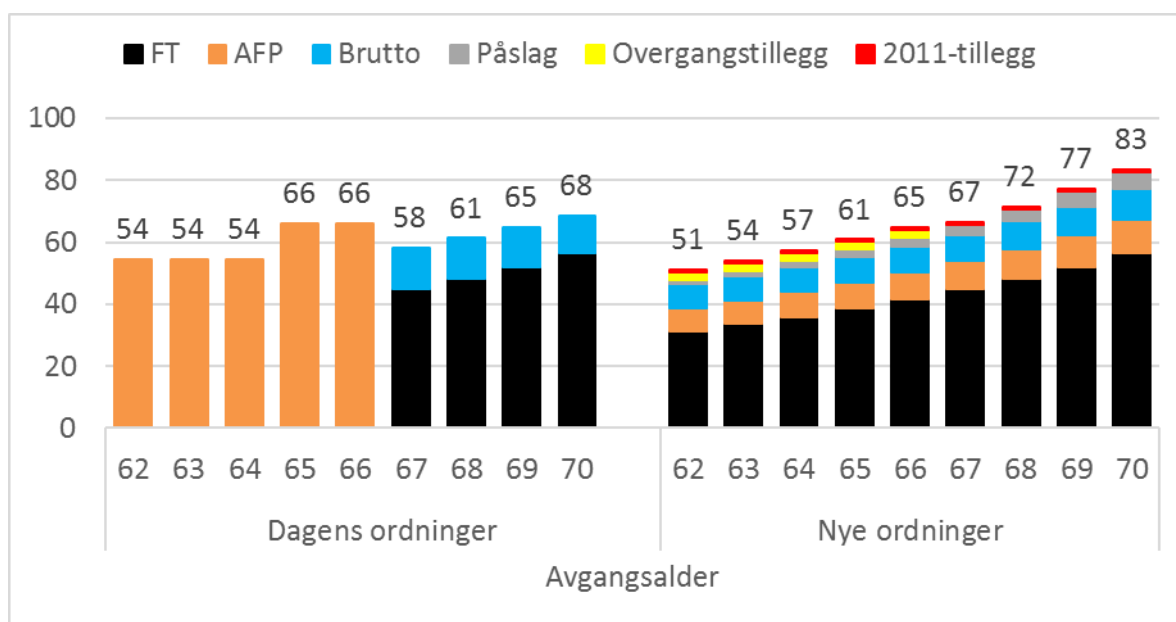
Figur 4.1 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet ved 30 års tjenestetid ved 62 år og figur 4.2 illustrerer nivået på livsvarig pensjon. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 4.3 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet ved 40 års tjenestetid ved 62 år og figur 4.4 illustrerer nivået på livsvarig pensjon. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 63 år og 4 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Med dagens ordninger er samlet pensjon lik ved både 30, 35 og 40 års tjenestetid. Ved 40 års tjenestetid, som innebærer 40 års opptjening i folketrygden, er imidlertid sammen-setningen av pensjon noe forskjellig sammenlignet med utgangseksemplet: folketrygden er høyere og tjenstepensjonen lavere.

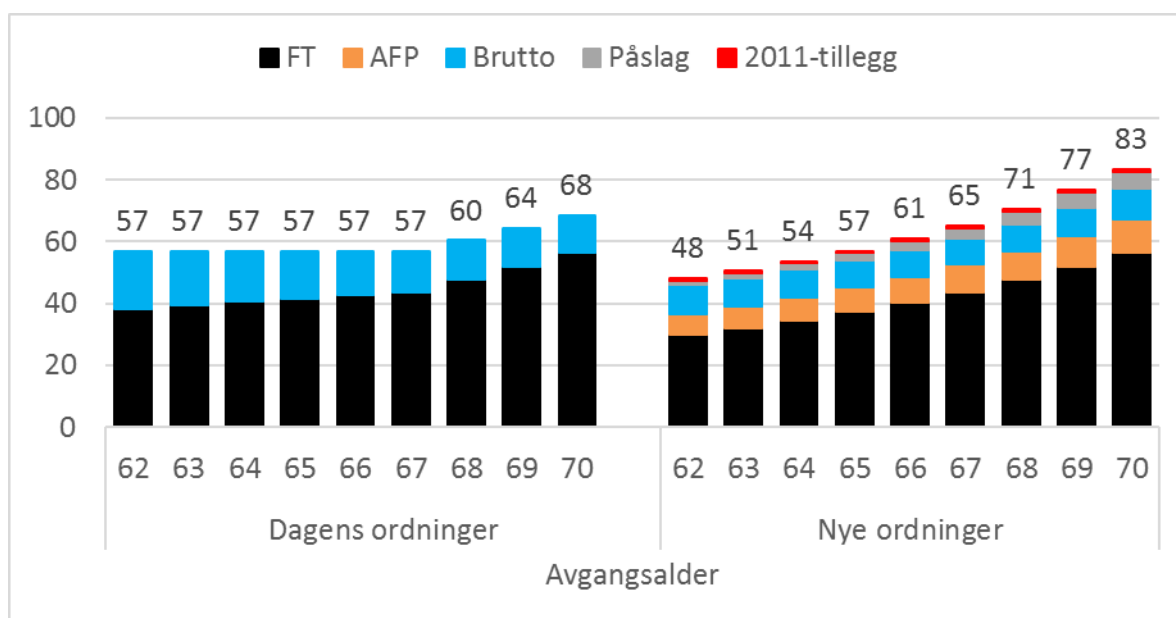
Med nye ordninger øker samlet pensjon med antall opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. Dette betyr at kort opptjeningstid i tjenstepensjonsordninger gir lavere pensjon enn lang tjenestetid. Dette skyldes at ny offentlig tjenstepensjon har alleårs-opptjening, uten et opptjeningstak på 30 år. Med 40 opptjeningsår, som innebærer 40 opptjeningsår i folketrygden, øker også folketrygden og ny AFP. Med nye ordninger slår dette direkte ut i høyere samlet pensjon.

Figur 4.1 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1963-kullet.

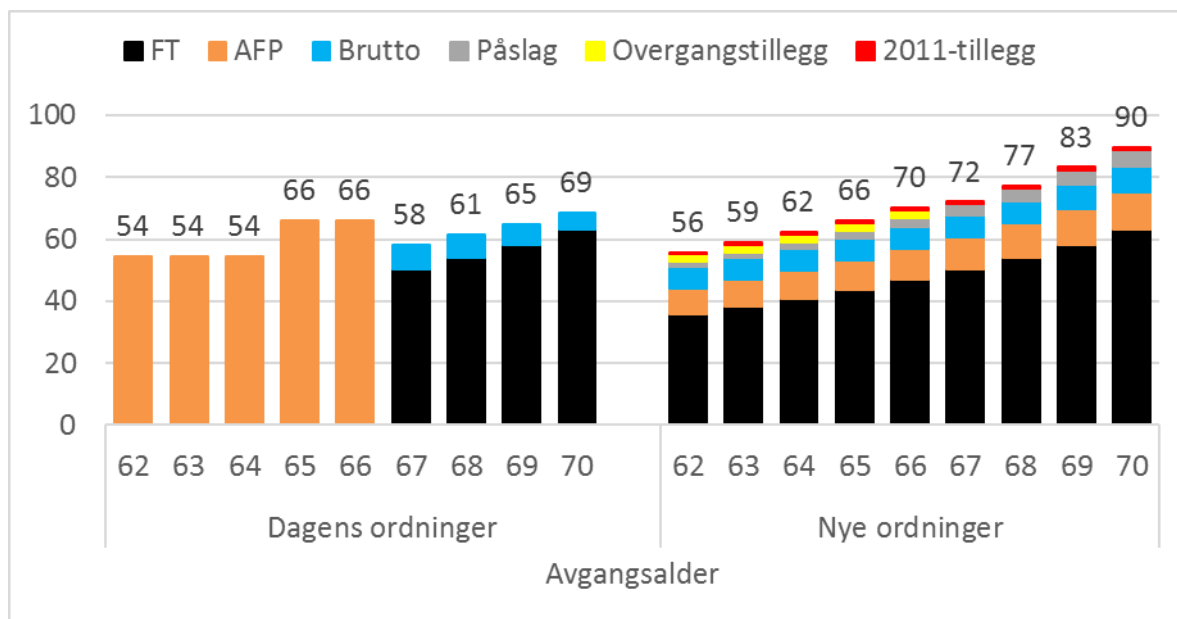
Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.2 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1963-kullet

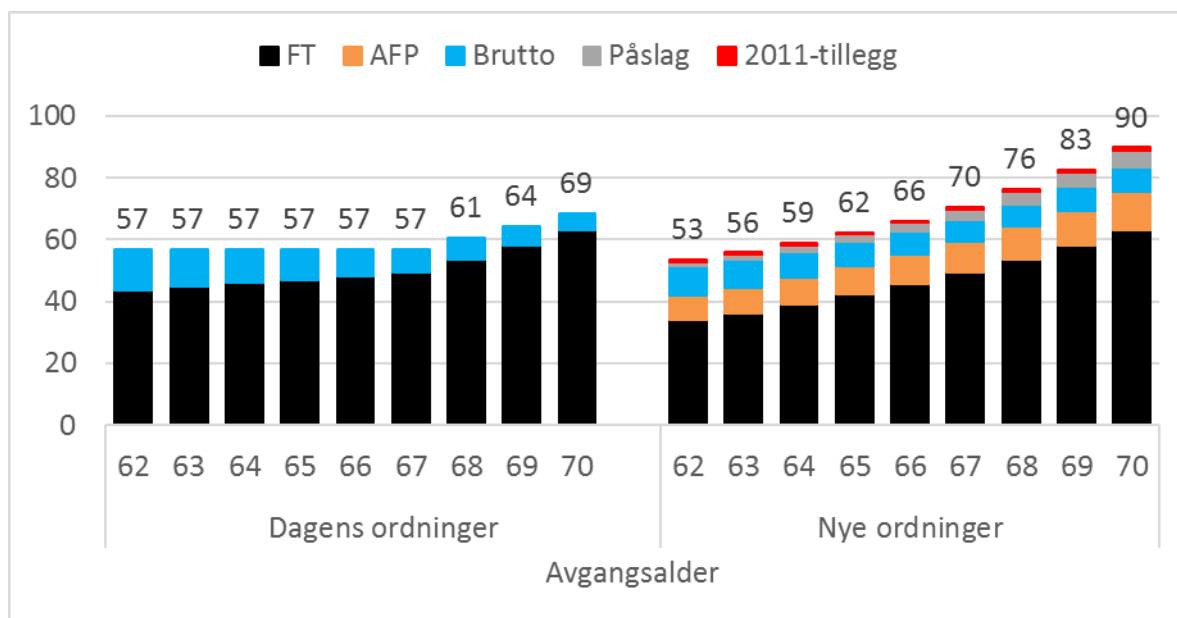
Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.3 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1963-kullet.

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.4 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1963-kullet

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

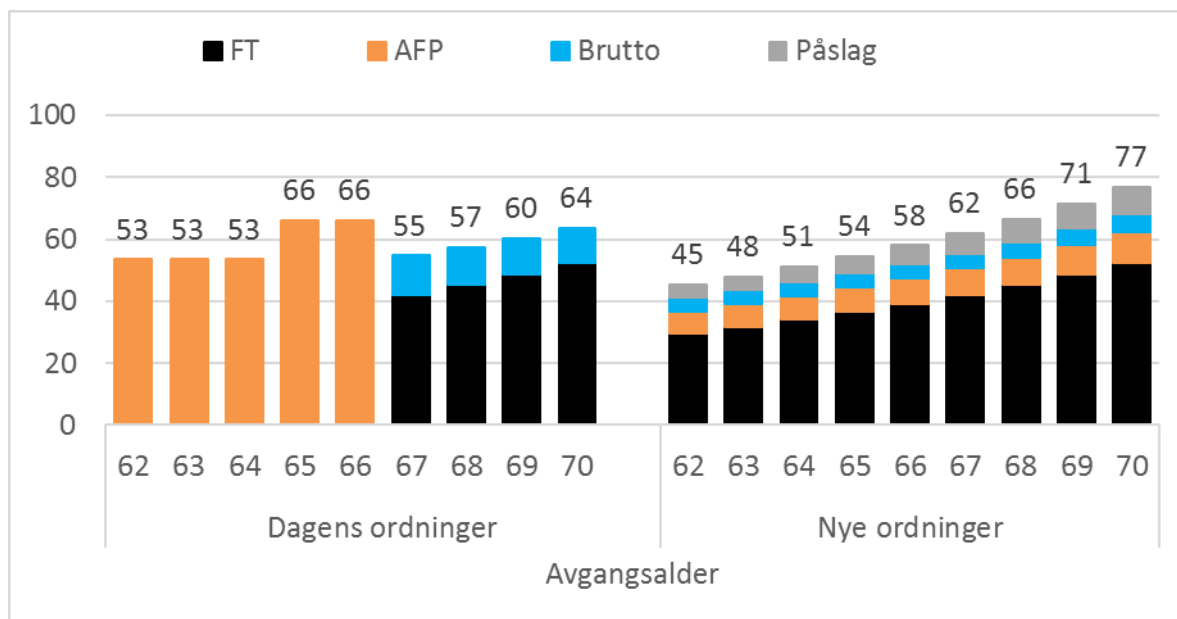
4.2 1973-kullet

1973-kullet vil ha færre år i bruttoordningen og flere år i den nye påslagsordningen enn 1963-kullet. De vil ha en større effekt av levealdersjusteringen, og de vil hverken har rett til overgangstillegg eller 2011-tillegg. Anslaget på delingstallet ved 67 år er 6,5 prosent høyere for 1973-kullet enn for 1963-kullet.

Figur 4.5 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet, og figur 4.6 illustrerer livsvarig pensjon ved 70 år med 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen ved 62 år. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

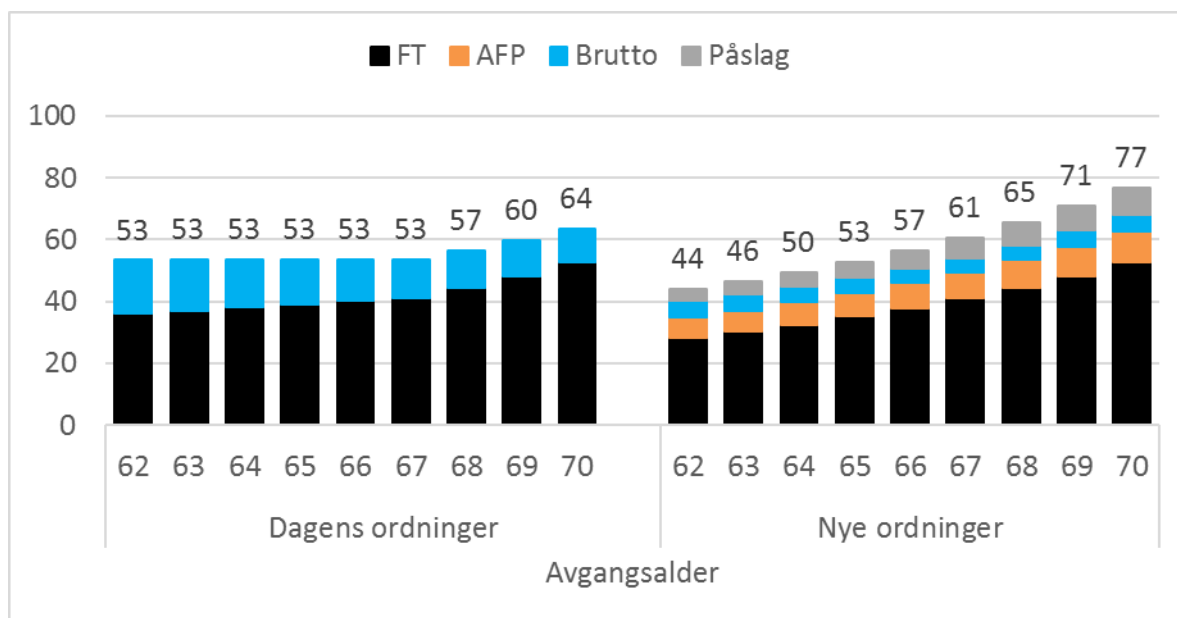
Figur 4.7 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet, og figur 4.8 illustrerer livsvarig pensjon ved 70 år med 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen ved 62 år. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 63 år. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 4.5 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1973-kullet.

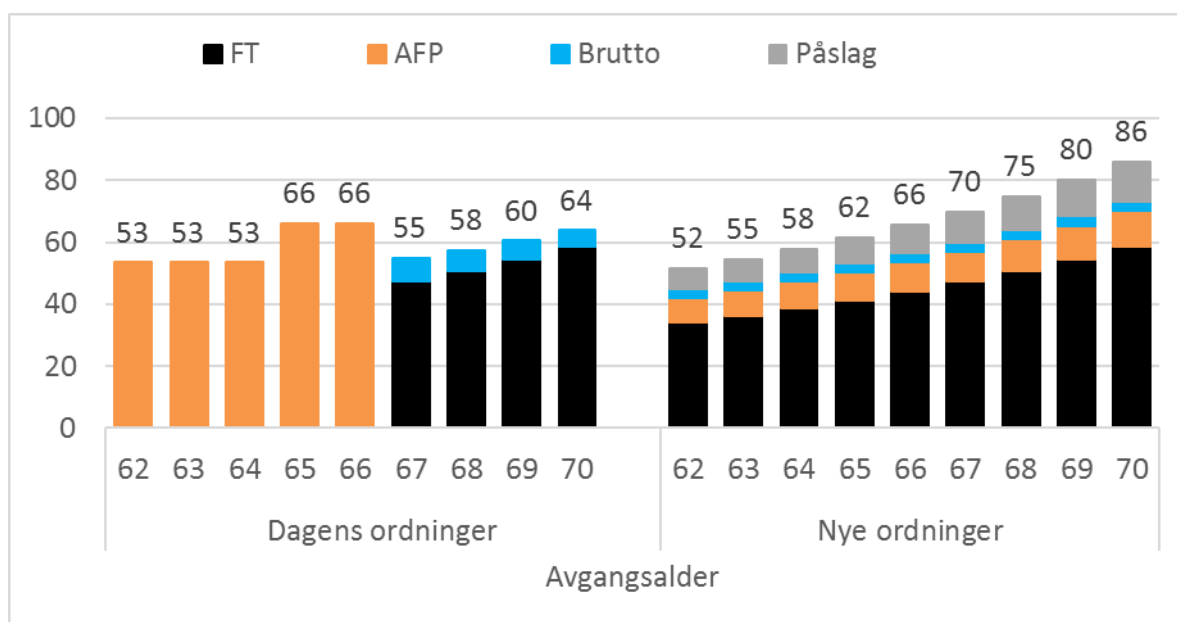
Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.6 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1973-kullet

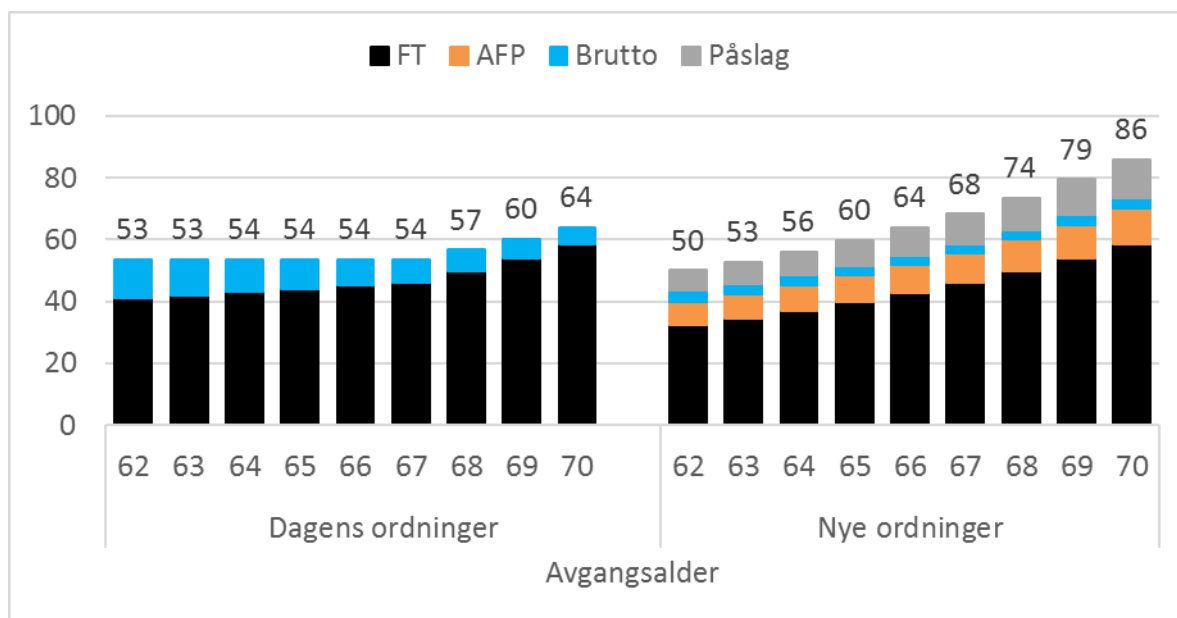
Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.7 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1973-kullet.

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.8 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1973-kullet

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

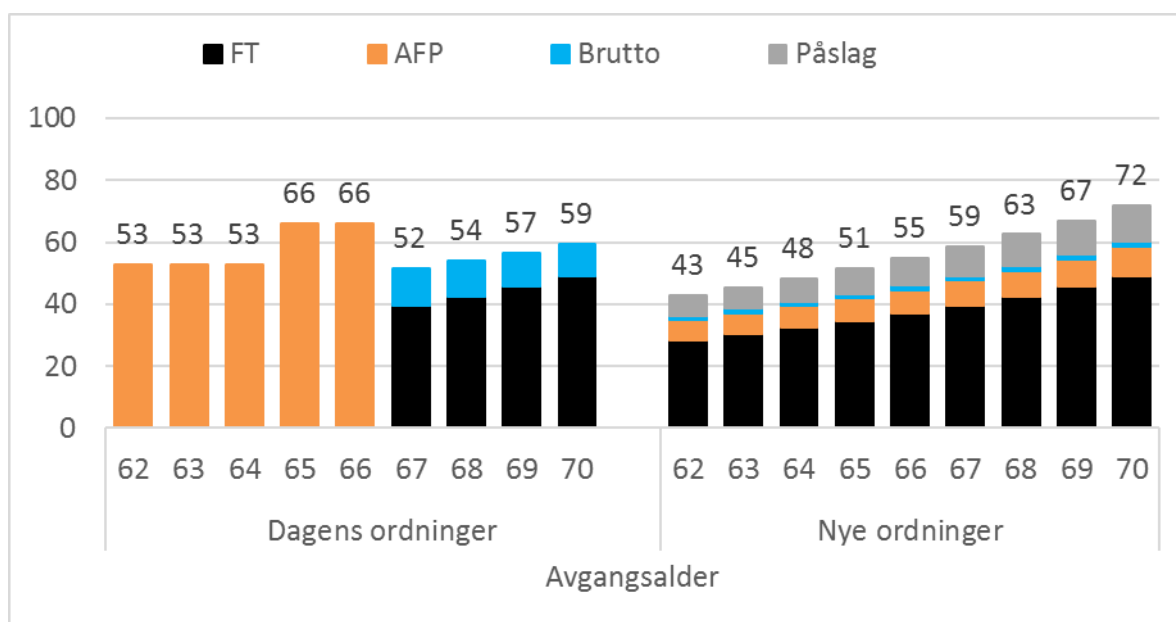
4.3 1983-kullet

1983-kullet vil ha ti færre år i bruttoordningen enn 1973-kullet og sterkere effekt av levealdersjusteringen. Anslaget på delingstallet ved 67 år er 6,2 prosent høyere for 1983-kullet enn for 1973-kullet.

Figur 4.9 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet, og figur 4.10 illustrerer livsvarig pensjon ved 70 år med 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen ved 62 år. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

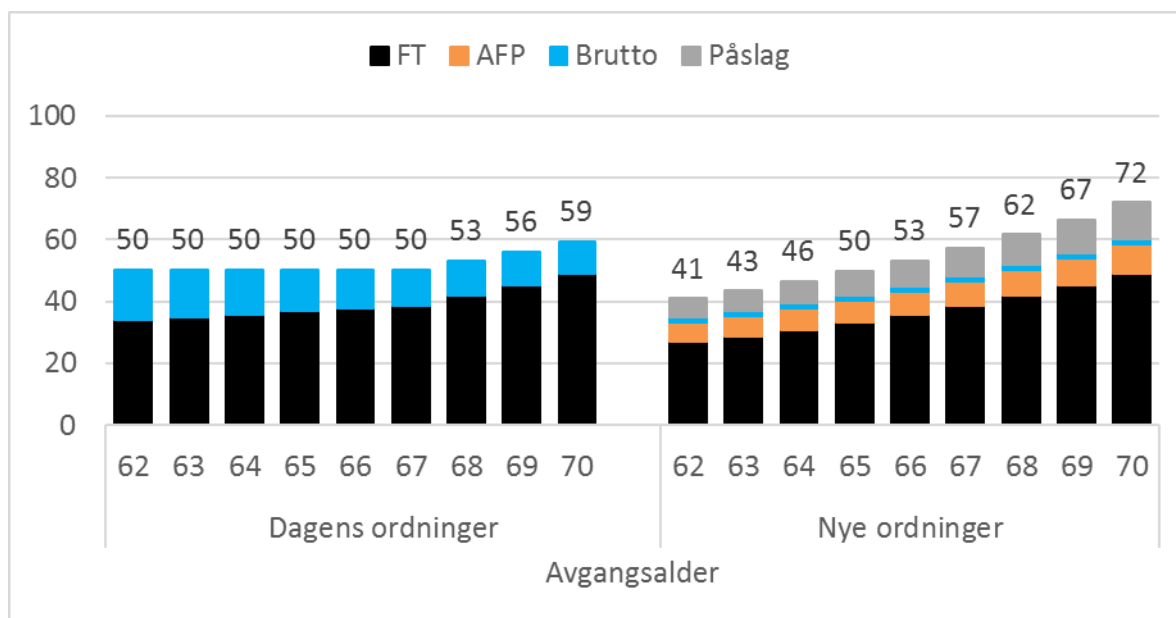
Figur 4.11 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet, og figur 4.12 illustrerer livsvarig pensjon ved 70 år med 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen ved 62 år. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 63 år. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 4.9 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1983-kullet.

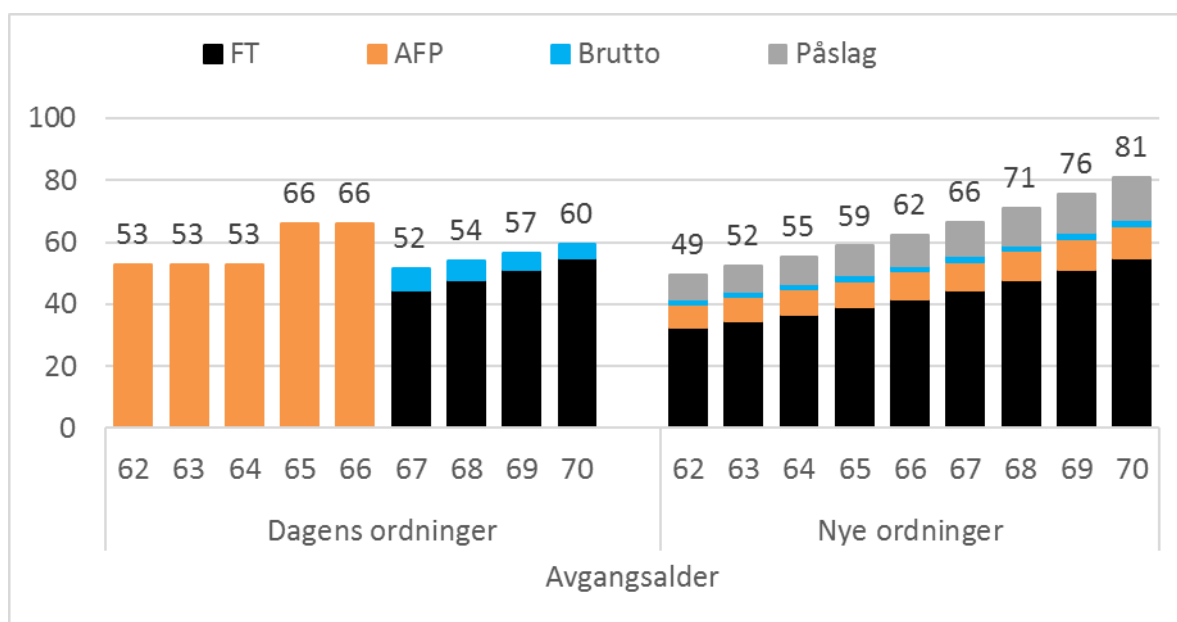
Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.10 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1983-kullet

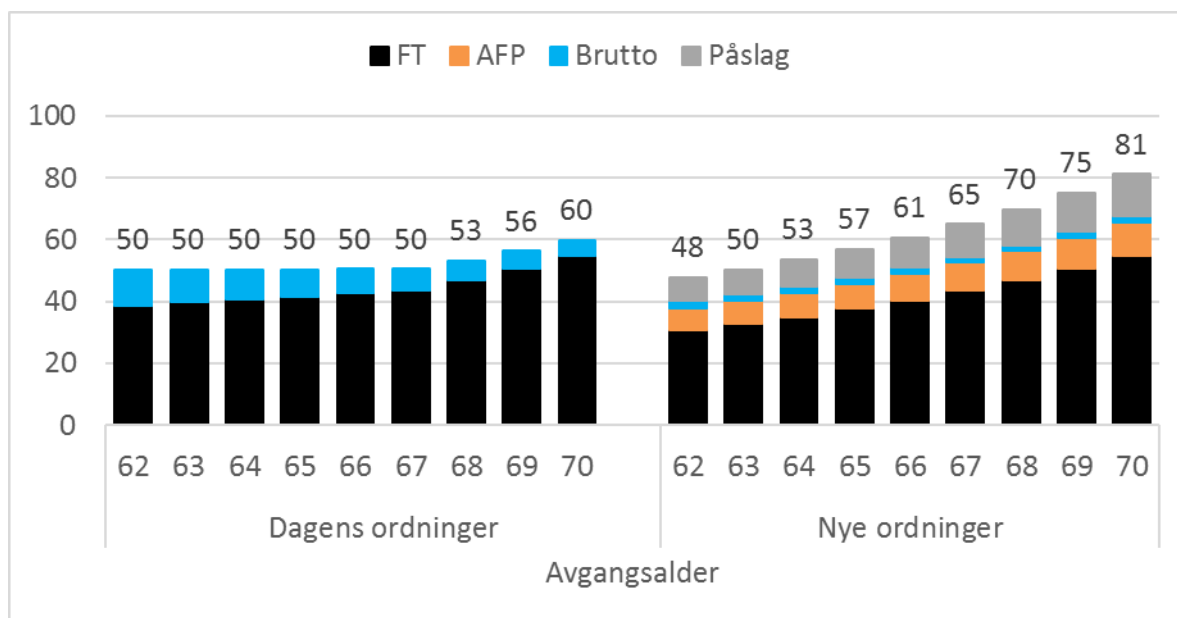
Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.11 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1983-kullet.

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.12 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1983-kullet

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

4.4 1993-kullet

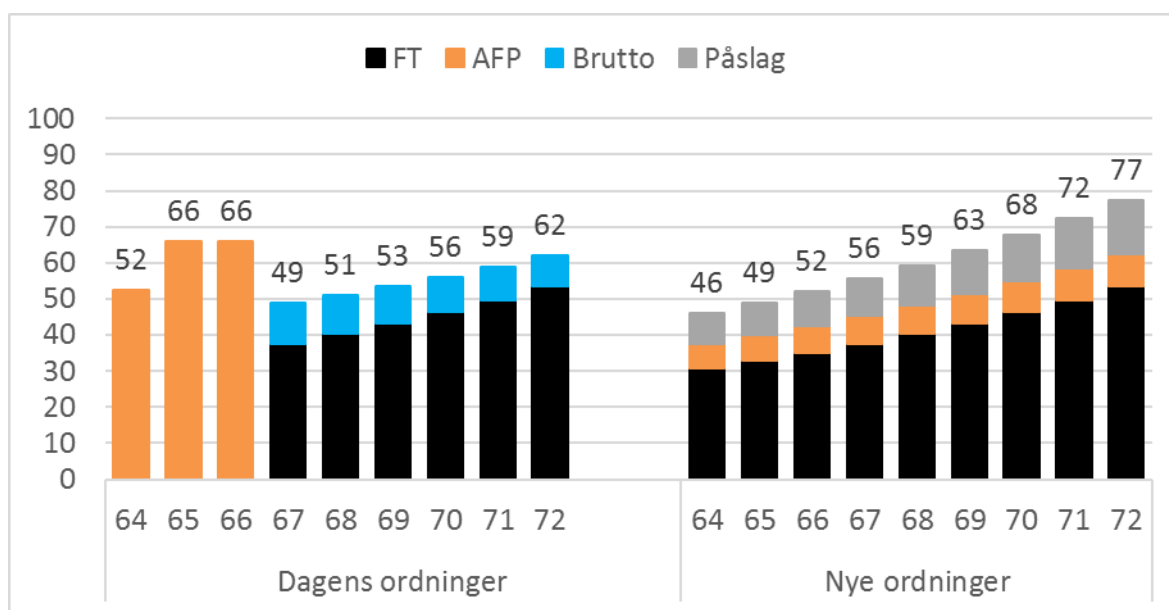
Med våre forutsetninger vil 1993-kullet ikke ha opptjening i bruttoordningen, bare i påslagsordningen. Anslaget på delingstallet ved 67 år er 5,4 prosent høyere for 1993-kullet enn for 1983-kullet.

For 1993-kullet økes uttaksalderen i figurene med to år.

Figur 4.13 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet, og Figur 4.14 illustrerer livsvarig pensjon ved 72 år med 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen ved 62 år. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år og 2 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

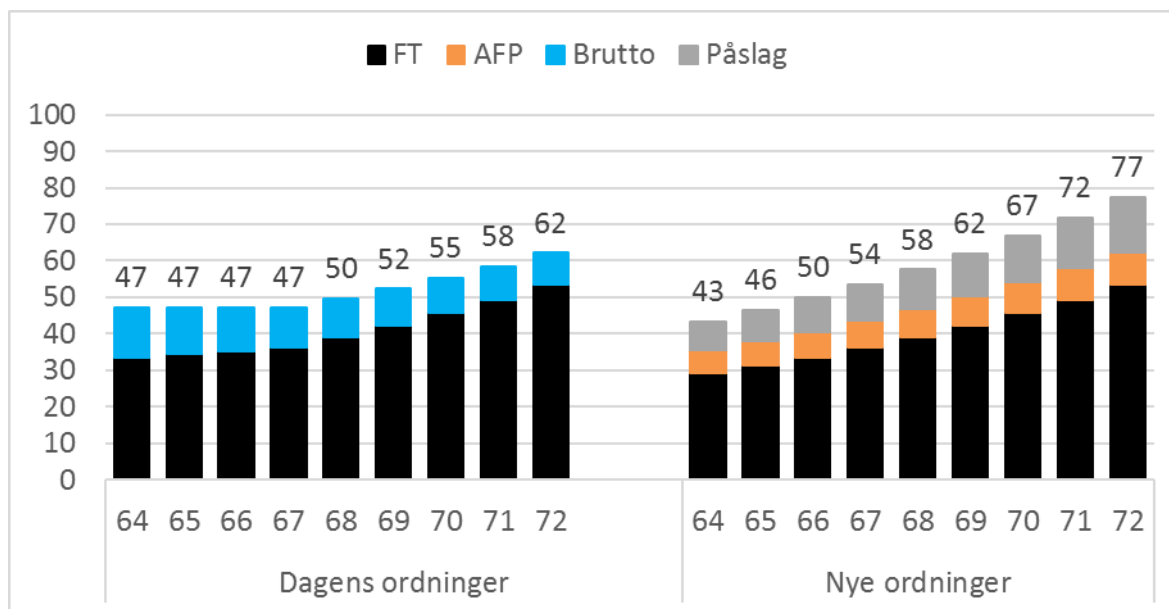
Figur 4.15 illustrerer pensjon på uttakstidspunktet, og Figur 4.16 illustrerer livsvarig pensjon ved 72 år med 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen ved 62 år. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger allerede fra uttak fra 63 år.

Figur 4.13 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1993-kullet.

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

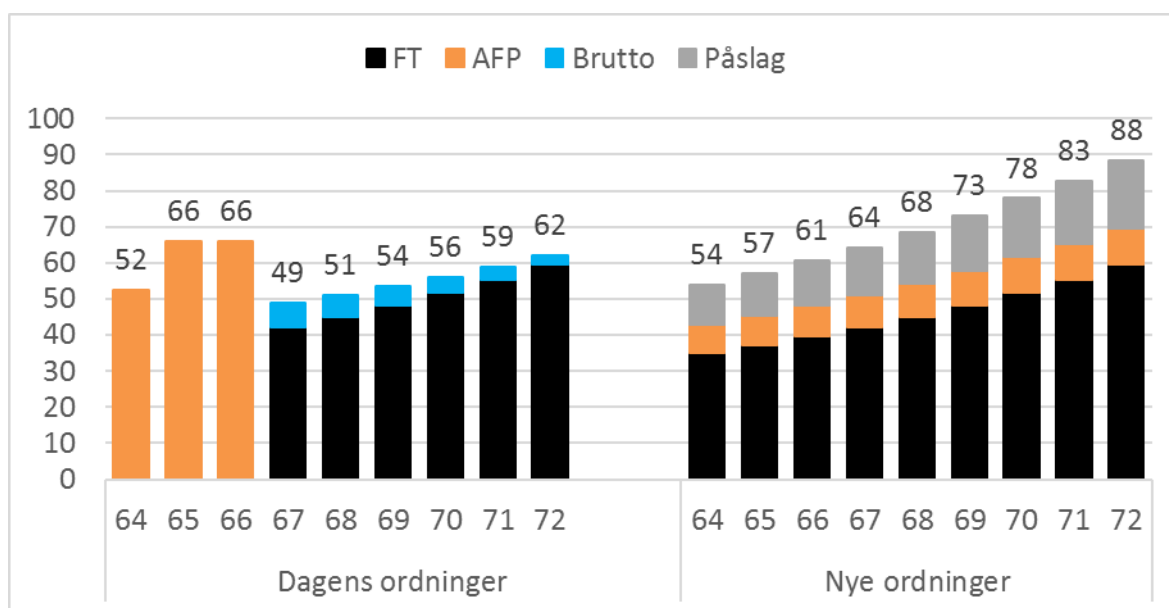
Figur 4.14 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. 30 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1993-kullet

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 30 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

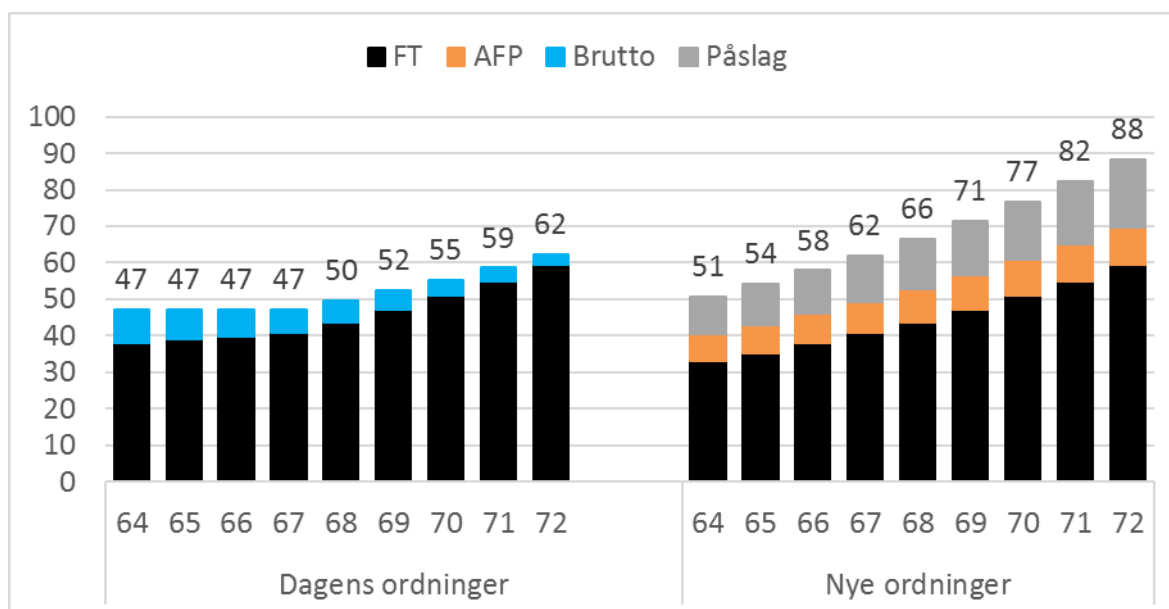

Figur 4.15 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1993-kullet.

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 4.16 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. 40 opptjeningsår i tjenstepensjonsordningen. 1993-kullet

Sluttlønn 6 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 40 år	Tjenestetid ved 62 år 40 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

5 Effekter av å variere pensjonsgrunnlaget

Dette avsnittet ser på hvordan størrelsen på pensjonsgrunnlaget påvirker pensjonsberegningene med hhv. dagens og nye ordninger.

5.1 1963-kullet

For personer med gjennomsnittlig stillingsandel under 100 prosent, vil pensjonsgrunnlaget typisk være lavere enn for de som har jobbet fulltid. Figur 5.1 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet, og figur 5.2 illustrerer nivået på livsvarig pensjon med en stillingsandel på 75 prosent og et pensjonsgrunnlag på 4,5 G, dvs. en lønn i full stilling på 6 G.

Med dagens ordninger er kompensasjonsgraden på uttakstidspunktet høyere for personer med lav sluttlønn enn i utgangseksempelen. Unntaket er tjenestepensjonsberegnet AFP fra 65 år som i begge tilfeller er 66 prosent av sluttlønn. Dagens folketrygdberegnete AFP utgjør en større andel av lønn ved lav inntekt enn ved høy inntekt. Videre utgjør samordningsfordelene en større andel av samlet pensjon for lavtlønte. Vi ser likevel at samlet pensjon fra 67 år med dagens ordninger øker mindre enn økningen i folketrygden, sammenlignet med utgangseksempelen. Dette kommer av at økningen i folketrygdens bidrag til økt kompensasjonsgrad for lavere lønnsnivå, i all hovedsak går til samordning.

Sammenlignet med utgangseksempelen ser vi at kompensasjonsnivået på uttakstidspunktet med nye ordninger er høyere ved en sluttlønn på 4,5 G enn på 6 G. Dette gjelder for alle uttaksaldre, men særlig for uttak før 67 år. Dette skyldes at overgangstillegget utgjør en større andel av pensjonsgrunnlaget ved 4,5 G. Videre skyldes dette at folketrygden, på grunn av garantipensjonen, utgjør en høyere andel av lønnen for lavtlønte. Både ny AFP, påslagsordningen og inntektspensjonen i folketrygden er proporsjonal med inntekt opp til 7,1 G.

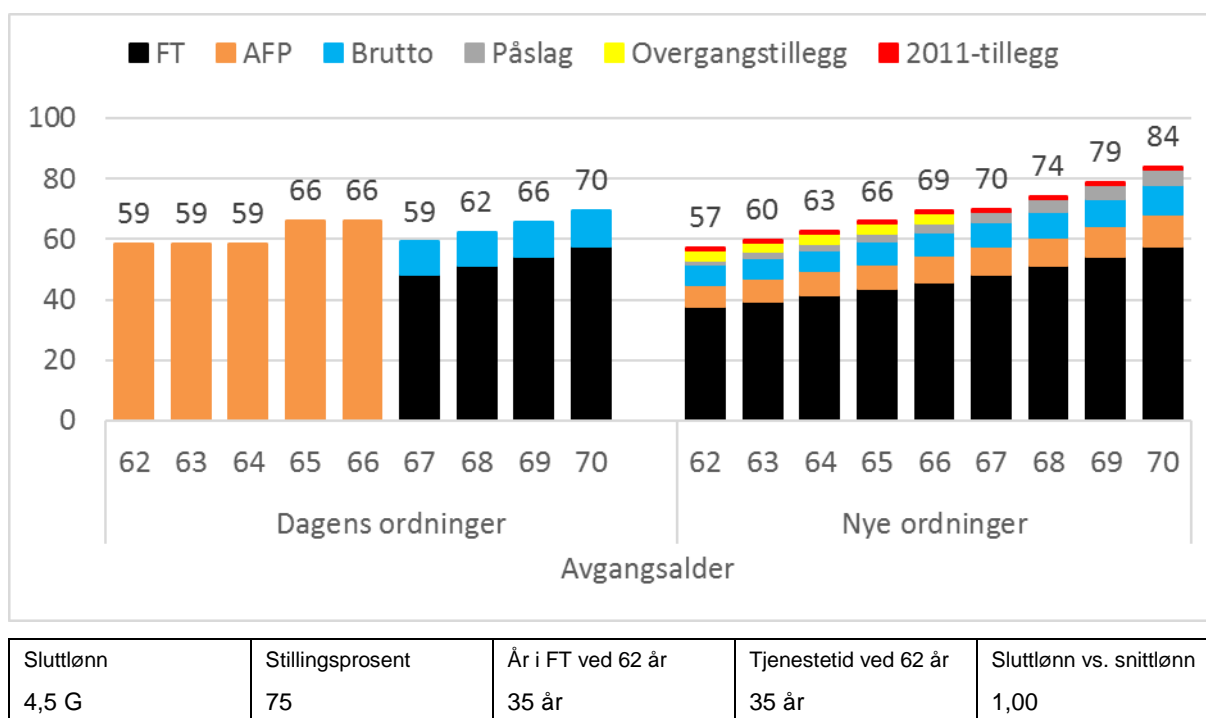
Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 64 år og 5 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Ny folketrygd og ny AFP gir kun pensjonsopptjening for inntekt opp til 7,1 G. Ved inntekt over 7,1 G vil derfor både AFP-utbetalingen og utbetalingen fra folketrygden utgjøre en lavere andel av lønnen jo høyere lønnsnivå vi ser på. Tilleggssatsen på 18,1 prosent for inntekt mellom 7,1 G og 12 G kompenserer for folketrygden men ikke for at AFP-ordningen ikke gir uttelling for inntekt over 7,1 G. Det innebærer at pensjonen må tas ut senere for at samlet pensjon skal utgjøre en tilsvarende andel av sluttlønn som ved lavere inntektsnivåer.

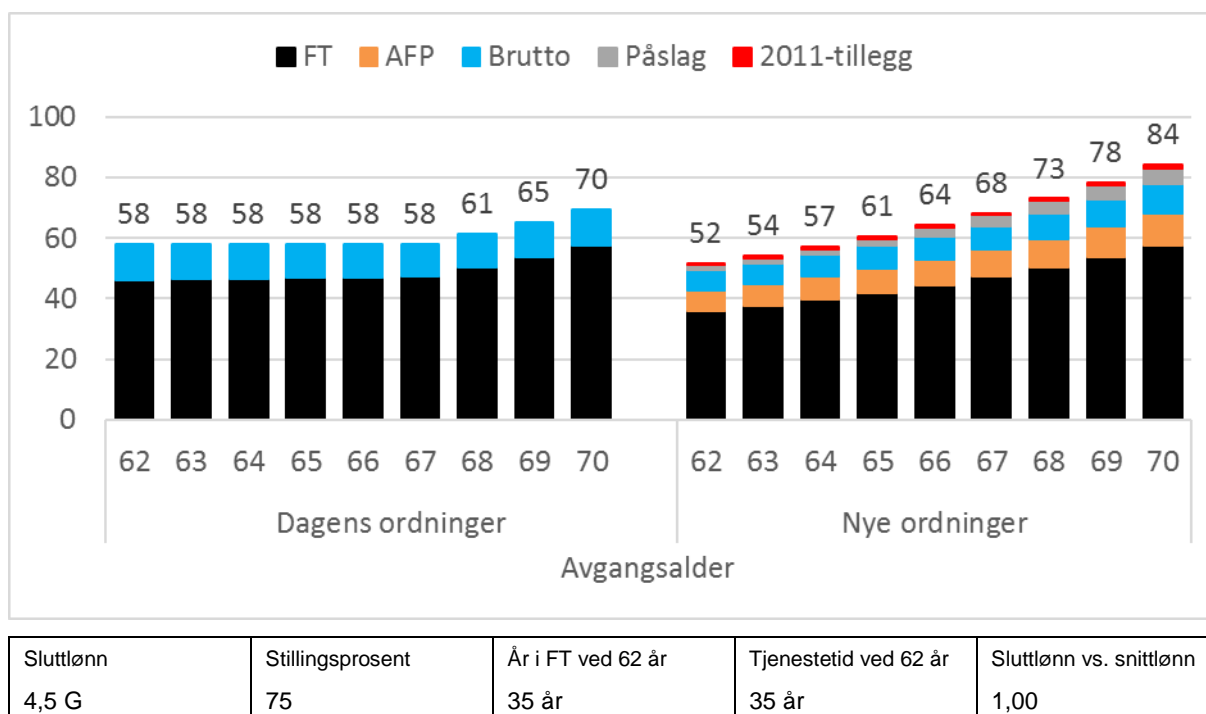
Med dagens ordninger er det kun små forskjeller i kompensasjonsnivåene for personer med ulikt lønnsnivå, utover AFP i alderen 62–64 år, der kompensasjonsgraden avtar med lønnsnivå.

Figur 5.3 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet, og Figur 5.4 illustrerer nivået på livsvarig pensjon med en stillingsandel på 50 prosent og et pensjonsgrunnlag på 3,5 G, dvs. en lønn i full stilling på 7 G. Her er livsvarig pensjon høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 63 år eller lenger.

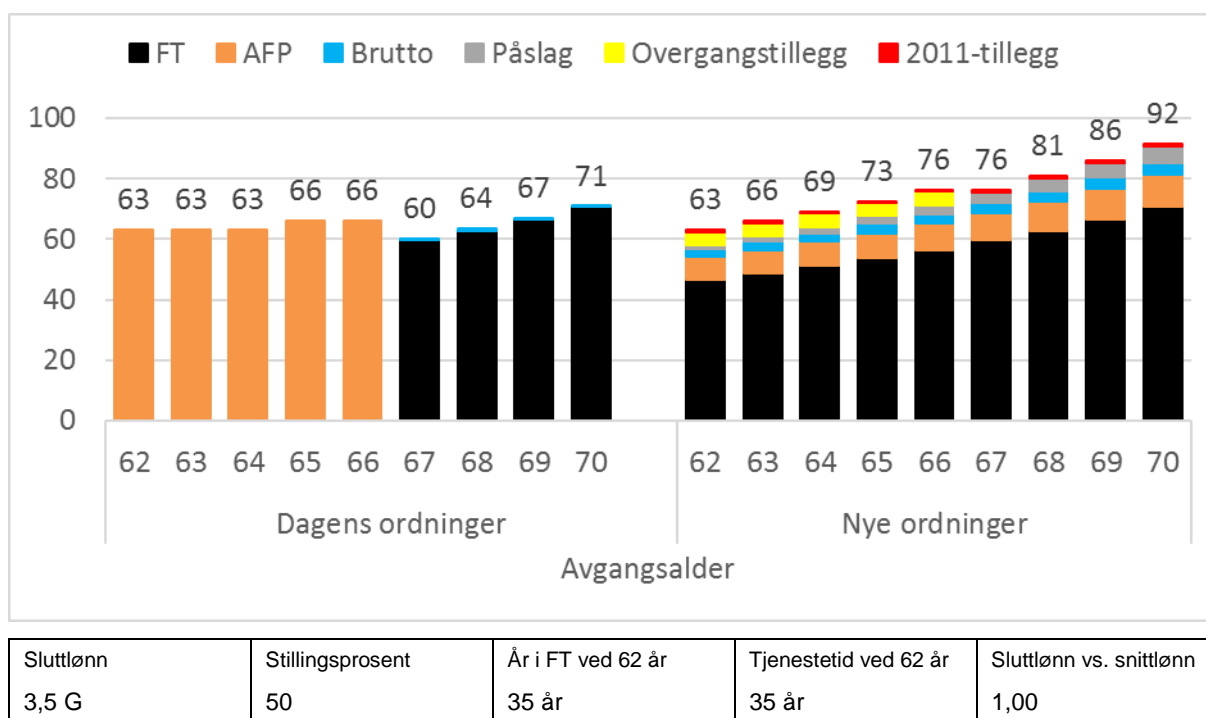
Figur 5.1 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4,5 G. 1963-kullet.

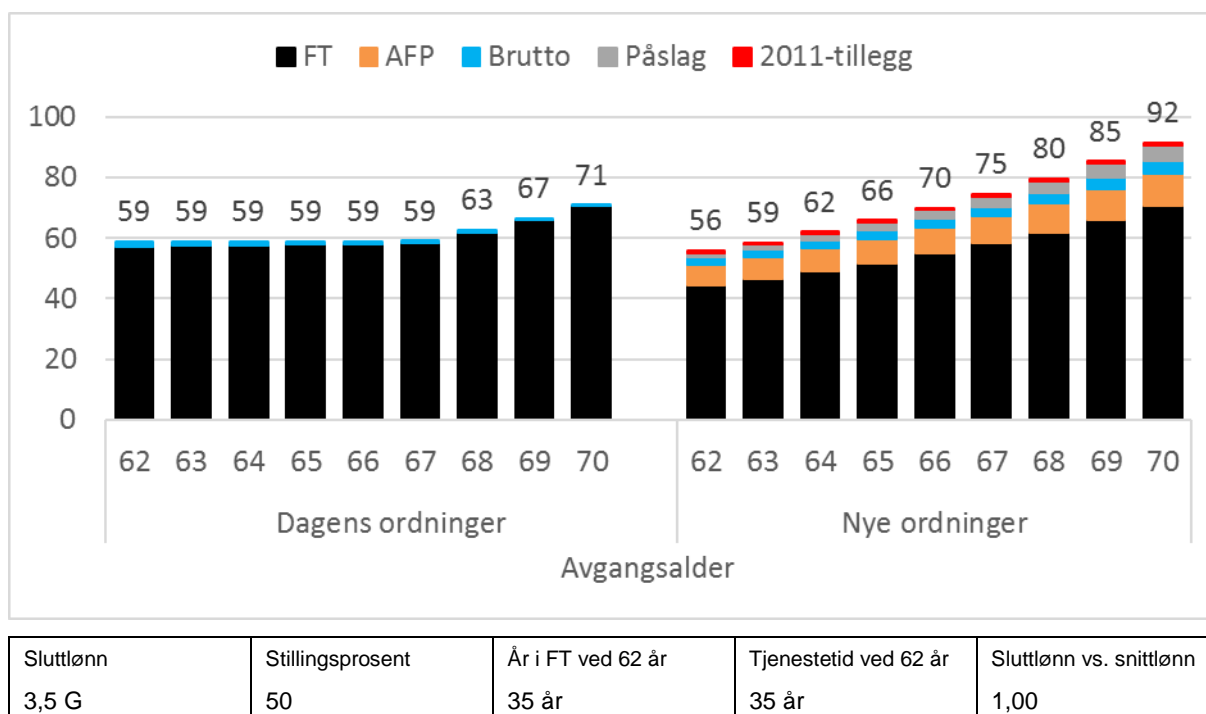
Figur 5.2 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4,5 G. 1963-kullet.

Figur 5.3 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 3,5 G. 1963-kullet.

Figur 5.4 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 3,5 G. 1963-kullet.

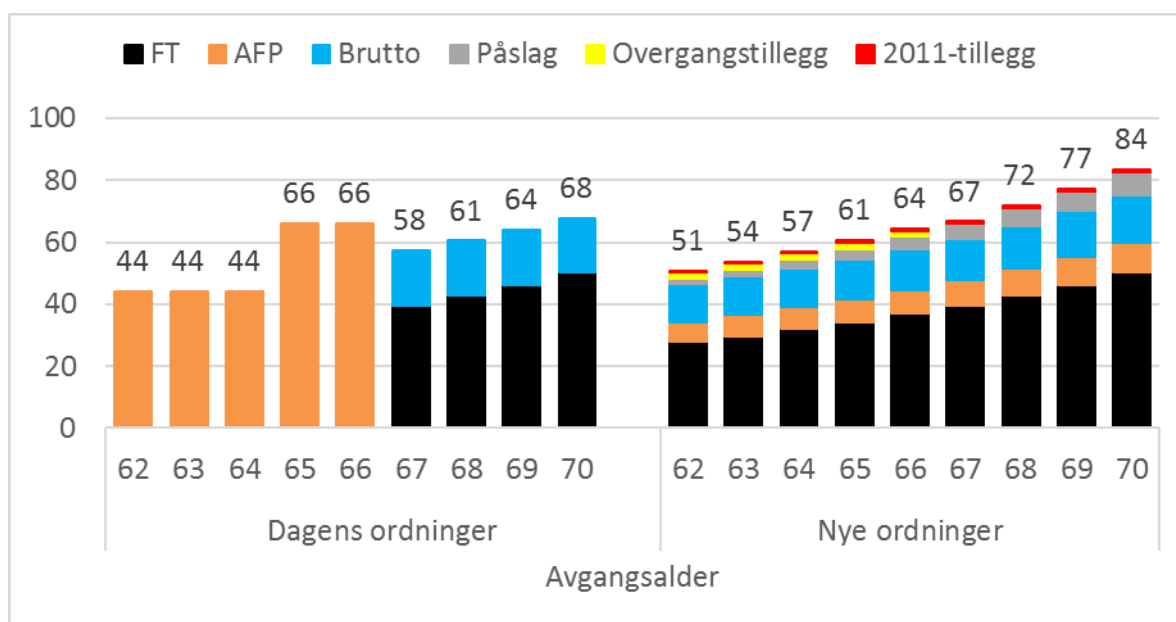

Figur 5.5 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet og figur 5.6 illustrerer nivået på livsvarig pensjon med et pensjonsgrunnlag på 8 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 64 år og 7 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 5.7 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet og figur 5.8 illustrerer nivået på livsvarig pensjon med et pensjonsgrunnlag på 10 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år og 3 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

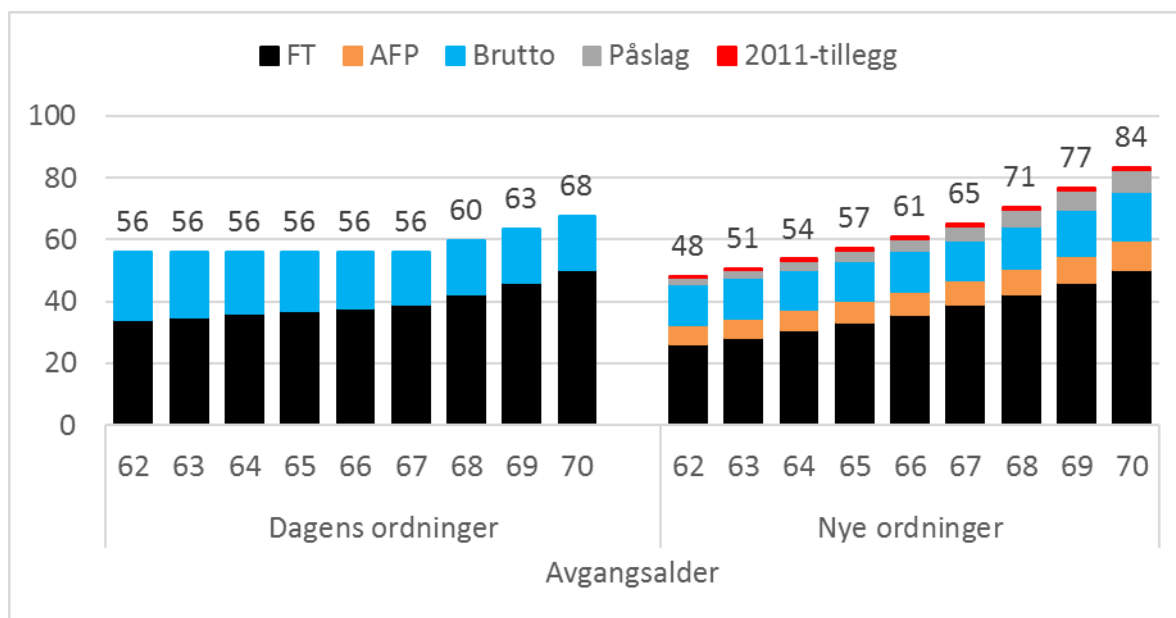
Figur 5.9 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet og figur 5.10 illustrerer nivået på livsvarig pensjon med et pensjonsgrunnlag på 12 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år og 4 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 5.5 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 8 G. 1963-kullet.

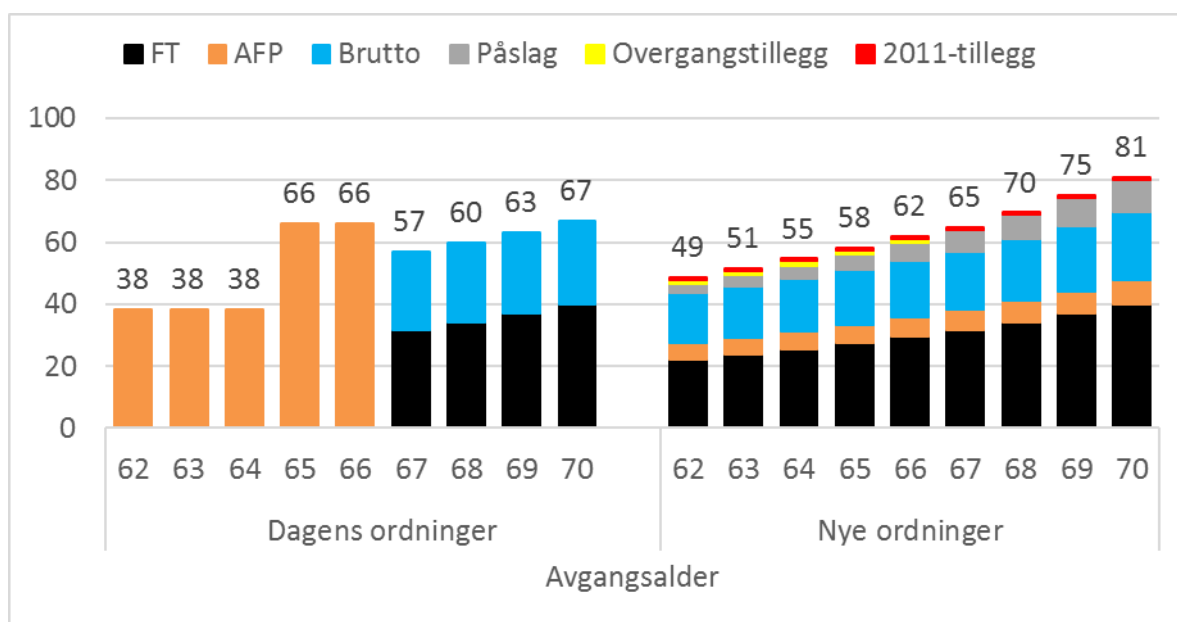
Sluttlønn 8 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 5.6 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 8 G. 1963-kullet.

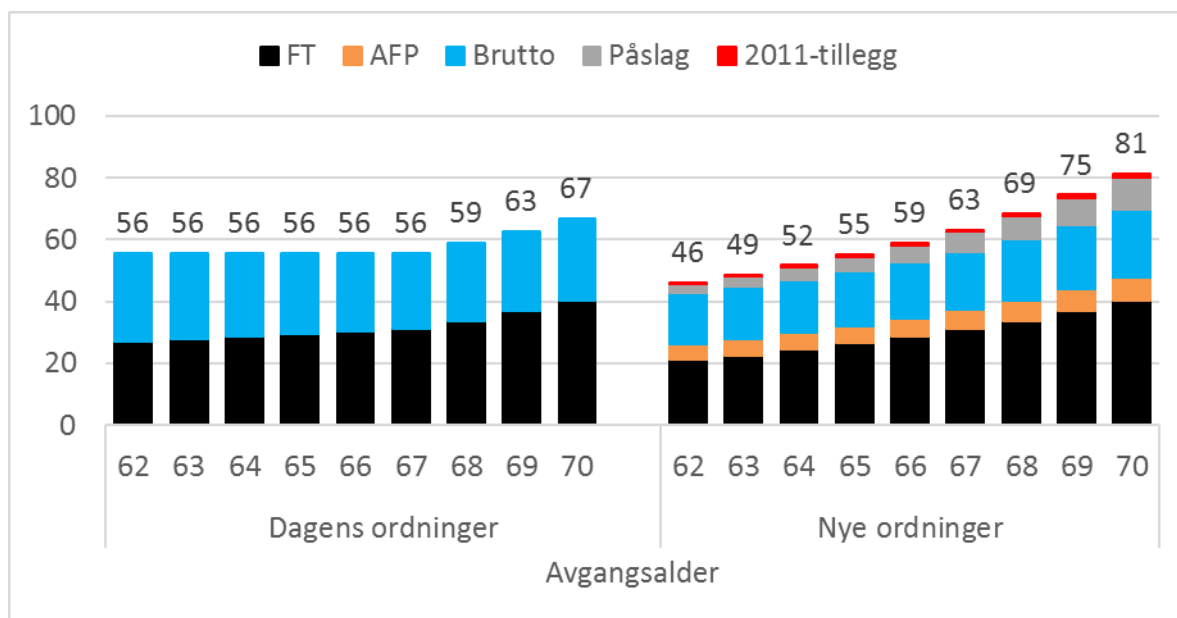
Sluttlønn 8 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 5.7 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 10 G. 1963-kullet.

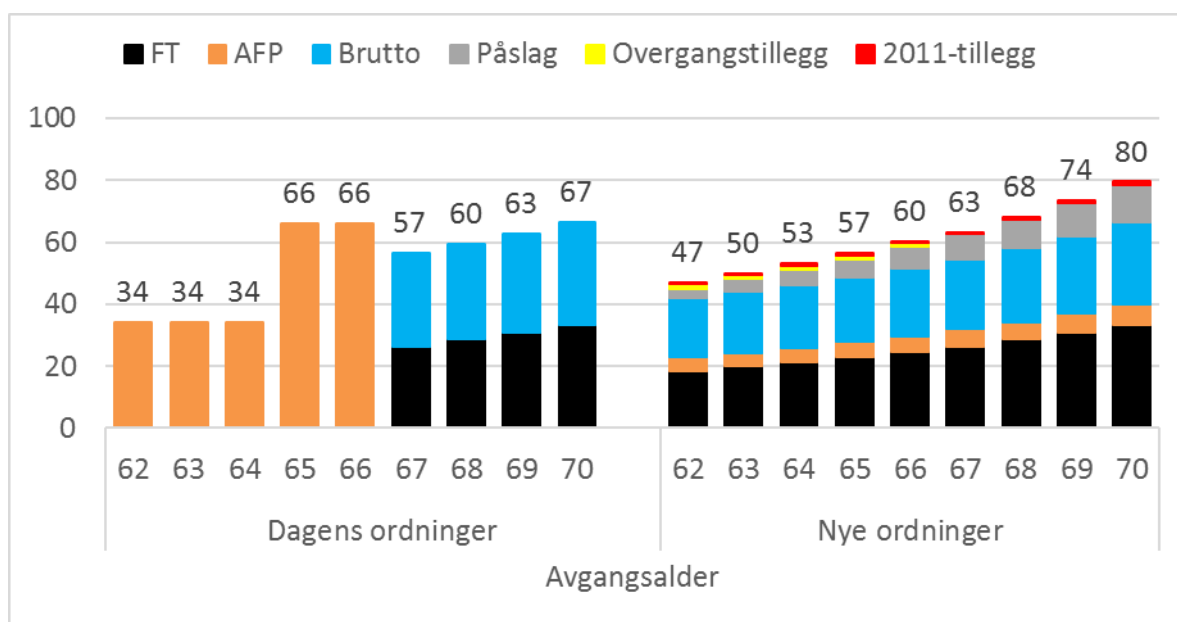
Sluttlønn 10 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 5.8 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 10 G. 1963-kullet.

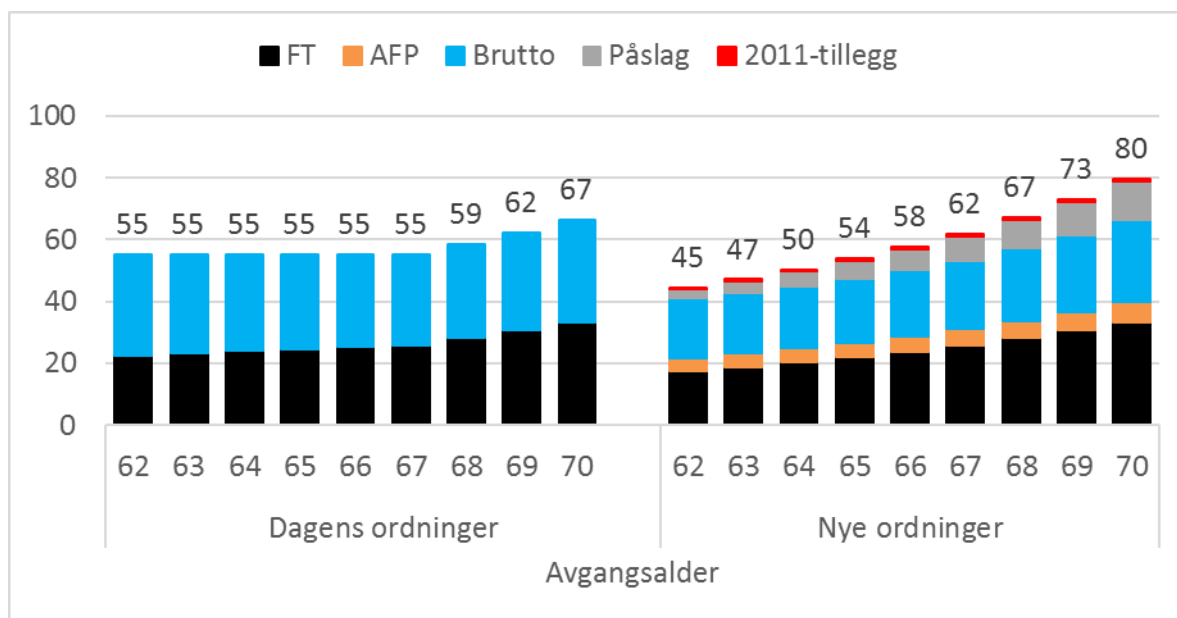
Sluttlønn 10 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 5.9 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1963-kullet.

Sluttlønn 12 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 5.10 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1963-kullet.

Sluttlønn 12 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

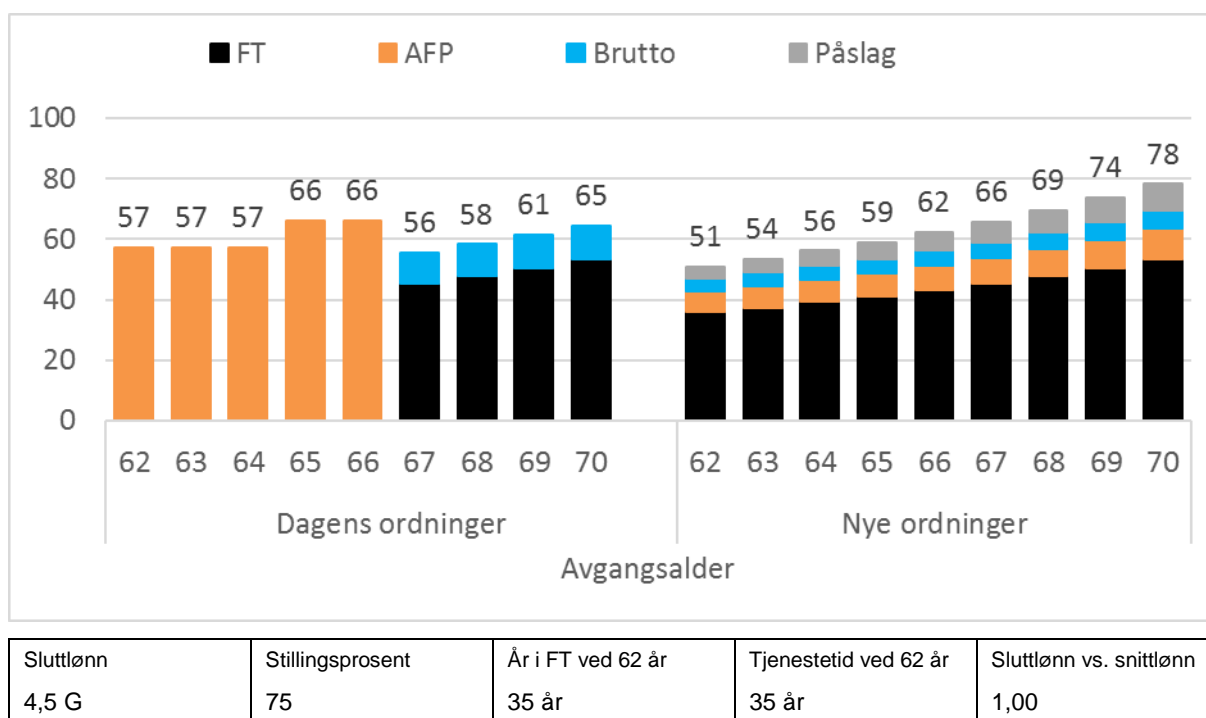
5.2 1973-kullet

For 1973-kullet illustreres kun beregninger ved pensjonsgrunnlag på 4,5 G og 12 G. Egenskapene for inntektsnivåene 3,5 G, 8 G og 10 G er som for 1963-kullet, men pensjonsnivåene er noe lavere pga. sterkere levealdersjustering.

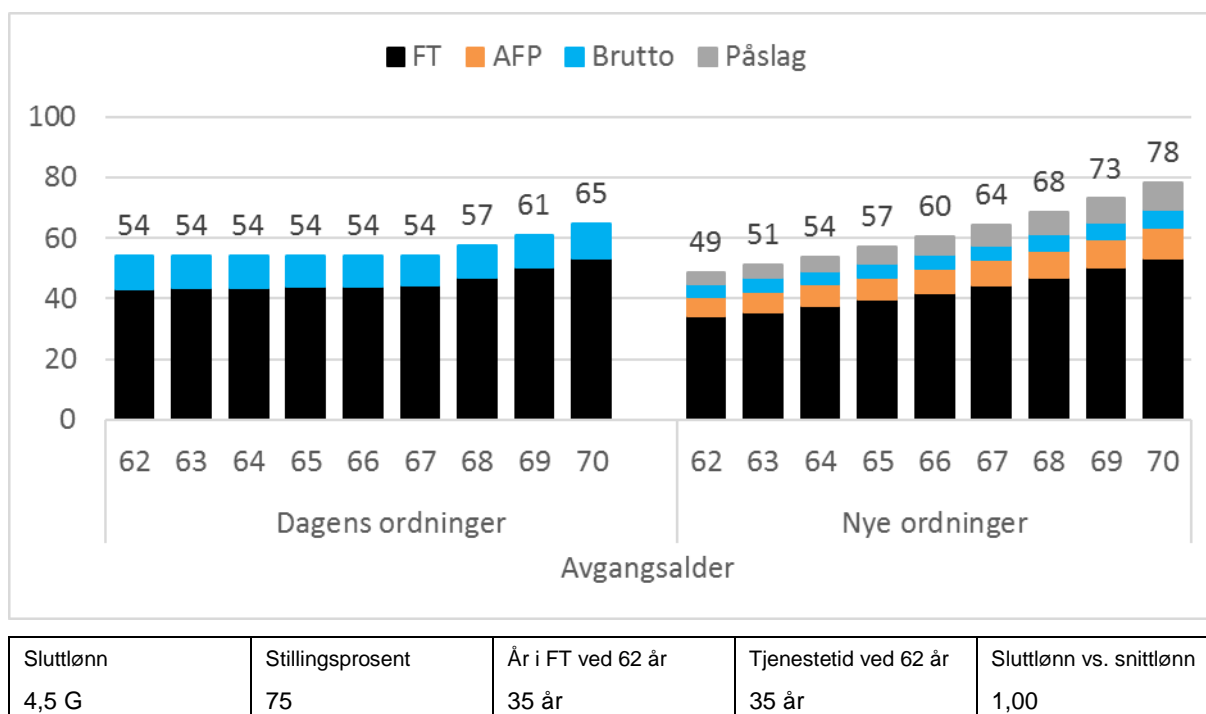
Figur 5.11 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet, og figur 5.12 illustrerer nivået på livsvarig pensjon som har jobbet deltid og har et pensjonsgrunnlag på 4,5 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 64 år. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 5.13 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet, og figur 5.14 illustrerer nivået på livsvarig pensjon med et pensjonsgrunnlag på 12 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år og 8 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

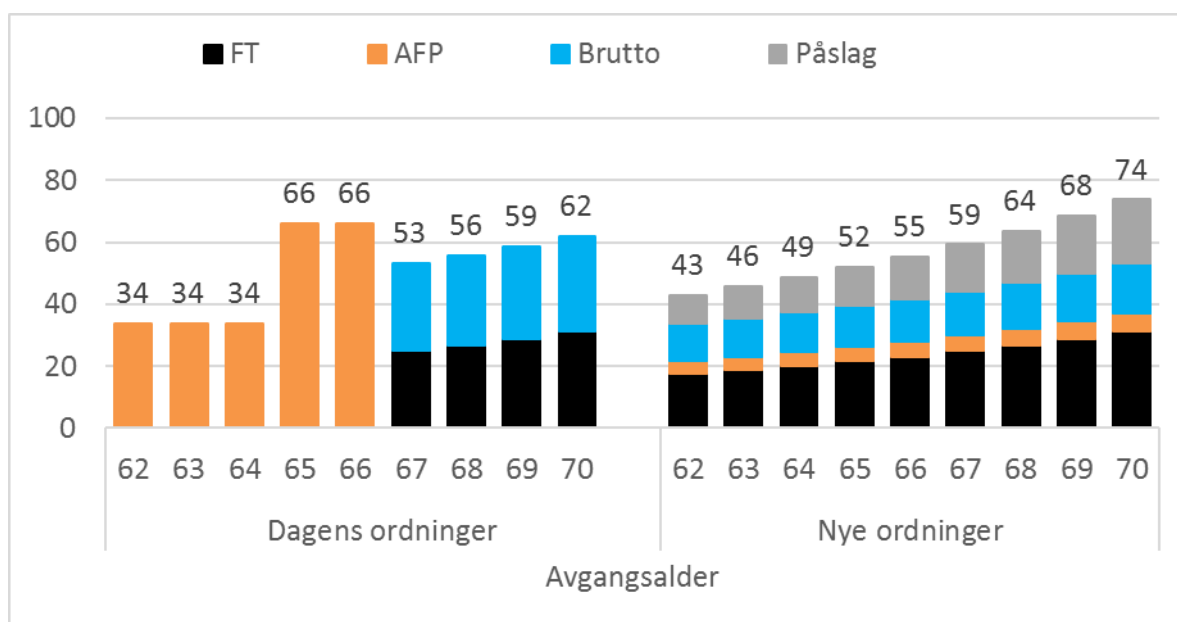
Figur 5.11 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4,5 G. 1973-kullet.

Figur 5.12 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4,5 G. 1973-kullet.

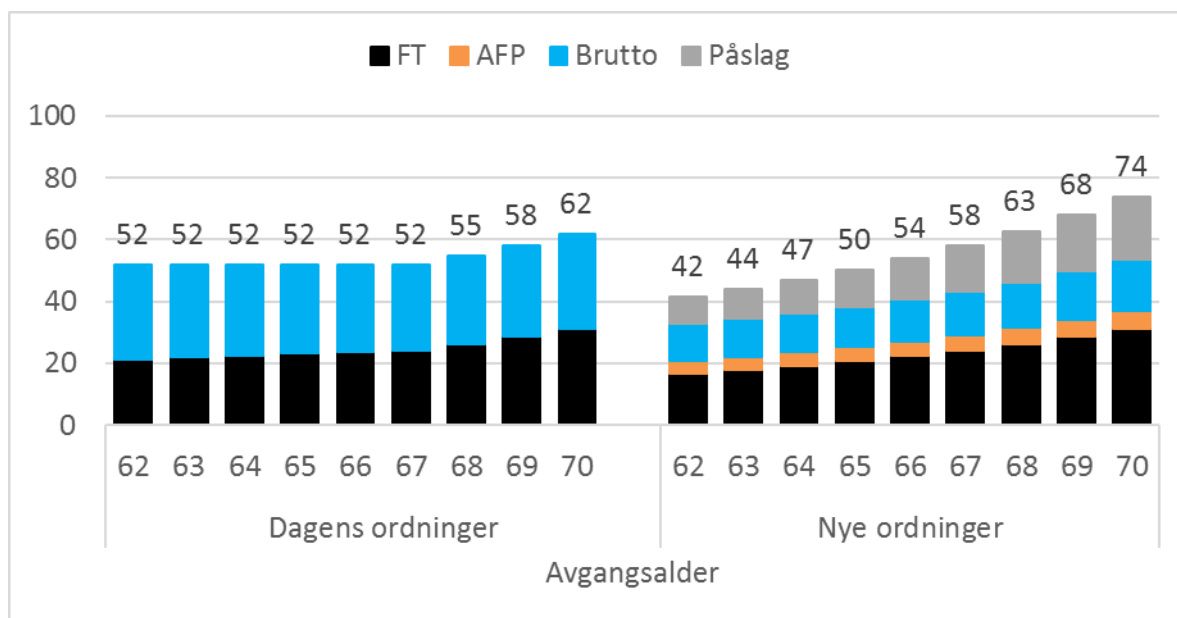

Figur 5.13 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1973-kullet.

Sluttlønn 12 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 5.14 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1973-kullet.

Sluttlønn 12 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

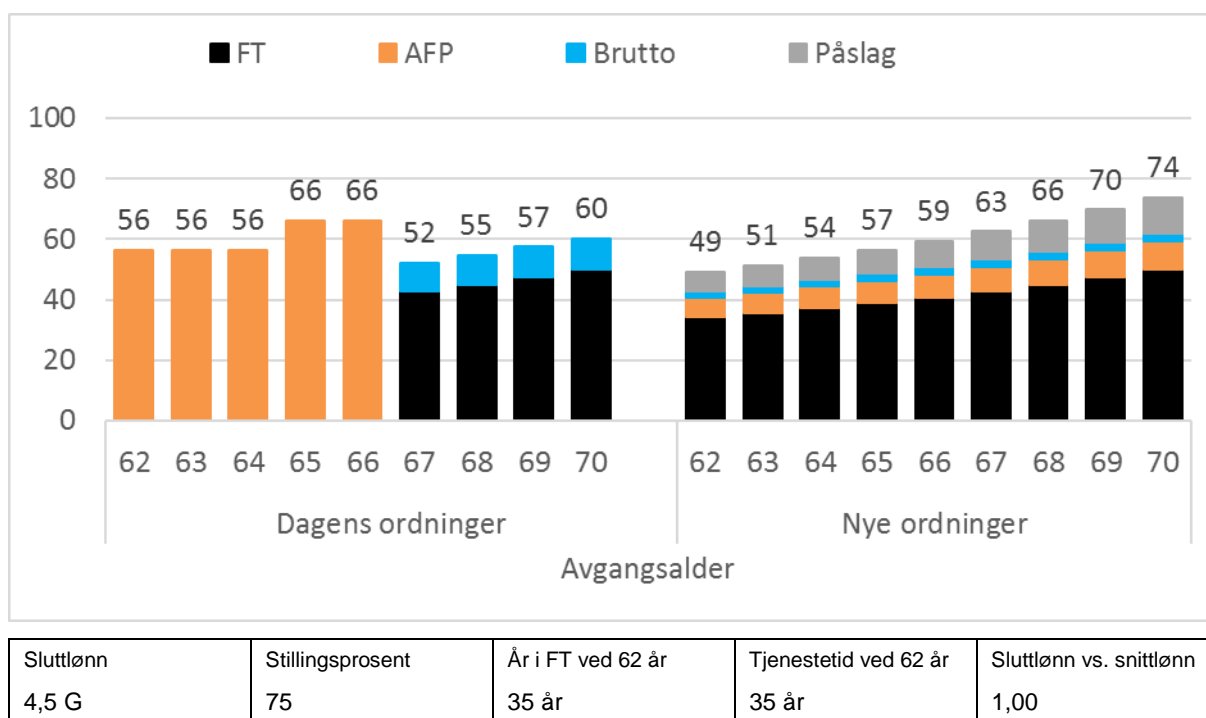
5.3 1983-kullet

For 1973-kullet illustreres kun beregninger ved pensjonsgrunnlag på 4,5 G og 12 G. Egenskapene for inntektsnivåene 3,5 G, 8 G og 10 G er som for 1963-kullet, men pensjonsnivåene er noe lavere pga. sterkere levealdersjustering.

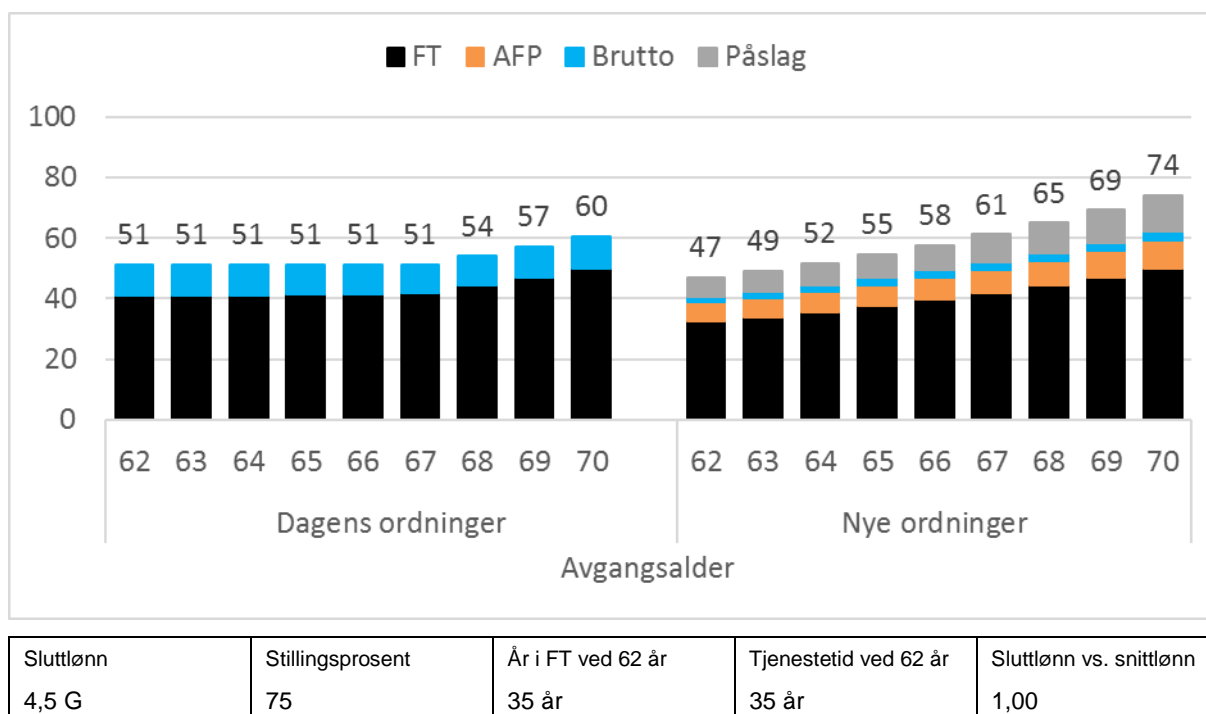
Figur 5.15 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet og figur 5.16 illustrerer nivået på livsvarig pensjon for en som har jobbet deltid og har et pensjonsgrunnlag på 4,5 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 63 år og 10 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

Figur 5.17 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet og figur 5.18 illustrerer nivået på livsvarig pensjon med et pensjonsgrunnlag på 12 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger enn med dagens ordninger ved uttak fra 65 år og 6 mnd. Ved uttak tidligere gir dagens ordninger høyere nivå.

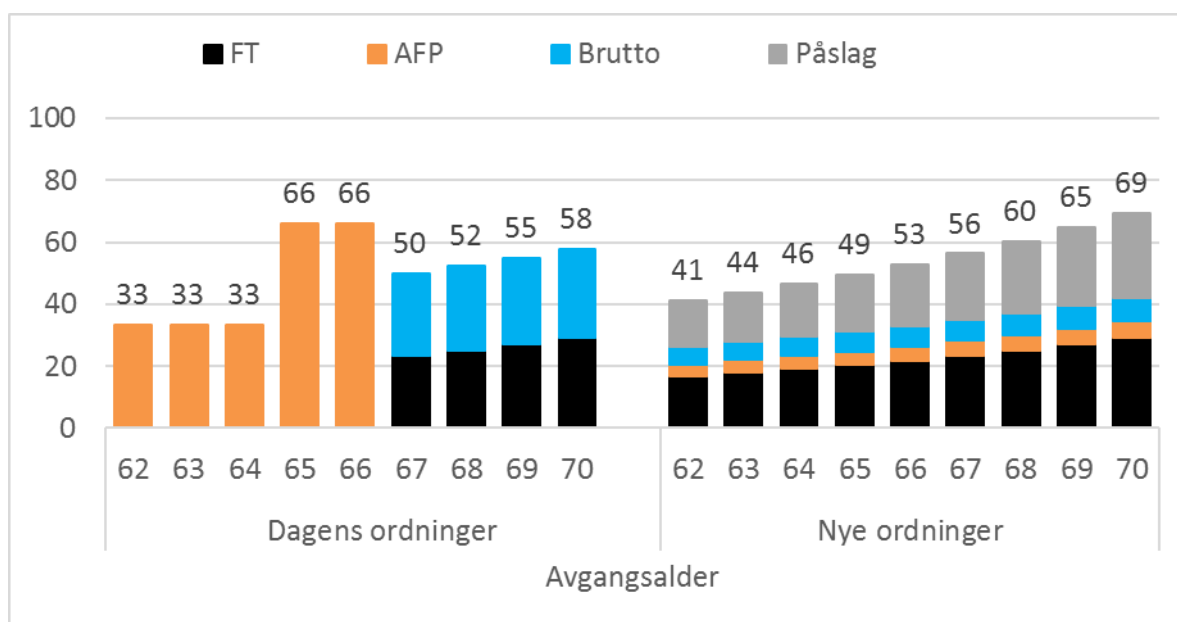
Figur 5.15 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4,5 G. 1983-kullet.

Figur 5.16 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4 G. 1983-kullet.

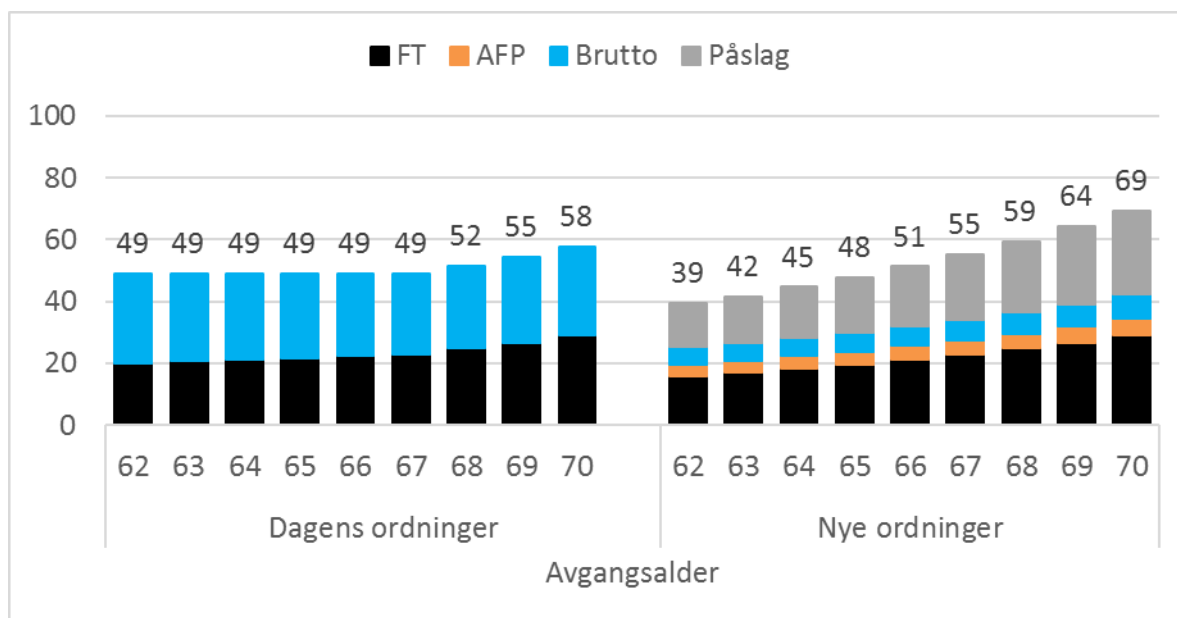

Figur 5.17 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1983-kullet.

Sluttlønn 12 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 5.18 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1983-kullet.

Sluttlønn 12 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,00
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

5.4 1993-kullet

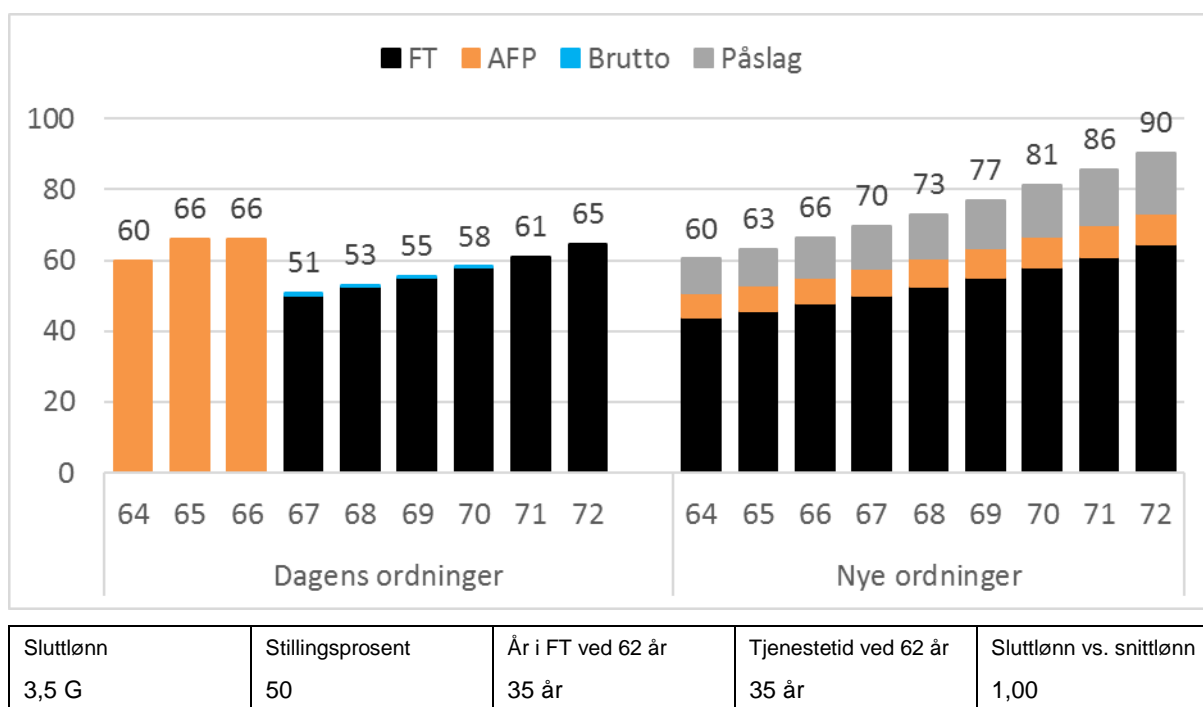
Med våre forutsetninger vil 1993-kullet ikke ha opptjening i bruttoordningen, bare i påslagsordningen. Anslaget på delingstallet ved 67 år er 5,4 prosent høyere for 1993-kullet enn for 1983-kullet. For 1993-kullet økes uttaksalderen i figurene med to år.

Figur 5.19 til figur 5.28 illustrerer samlet pensjon på uttakstidspunktet og nivået på livsvarig pensjon med et pensjonsgrunnlag på hhv. 3,5 G, 4,5 G, 8 G, 10 G og 12 G.

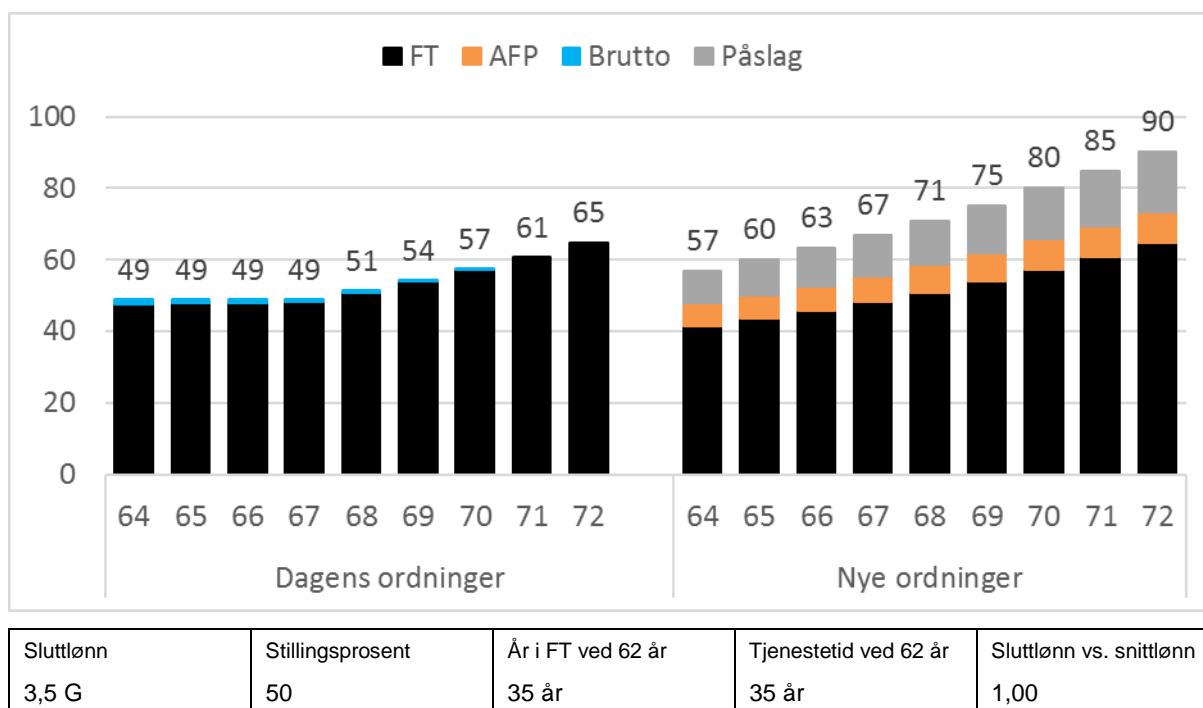
Sammenlignet med utgangseksempellet gir nye ordninger klart høyere kompensasjonsgrader ved deltid og lavt pensjonsgrunnlag. Med dagens ordninger er det klart mindre forskjell mellom utgangseksempellet og eksempelet med lavt pensjonsgrunnlag enn med nye ordninger. Dette skyldes garantipensjonen i folketrygden som langt på vei samordnes bort med dagens ordninger mens den gir full uttelling i samlet pensjon med nye ordninger.

Sammenlignet med utgangseksempellet gir nye ordninger lavere kompensasjonsgrader ved høyt pensjonsgrunnlag. Dette kommer av at ny AFP kun gir opptjening for inntekt opp til 7,1 G, og tilleggssatsen i påslagsordningen kompenserer ikke for dette. Med dagens ordninger er det liten forskjell i livsvarig pensjon mellom utgangseksempellet og eksemplene med høyt pensjonsgrunnlag. Dette skyldes at bruttoordningen fullt ut kompenserer for folketrygden. Den eneste forskjellen i samlet livsvarig pensjon mellom utgangseksempellet og eksemplene med høyt pensjonsgrunnlag er at samordningsfordelene utgjør en mindre andel av pensjonsgrunnlaget ved høye inntekter.

Figur 5.19 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 3,5 G. 1993-kullet.

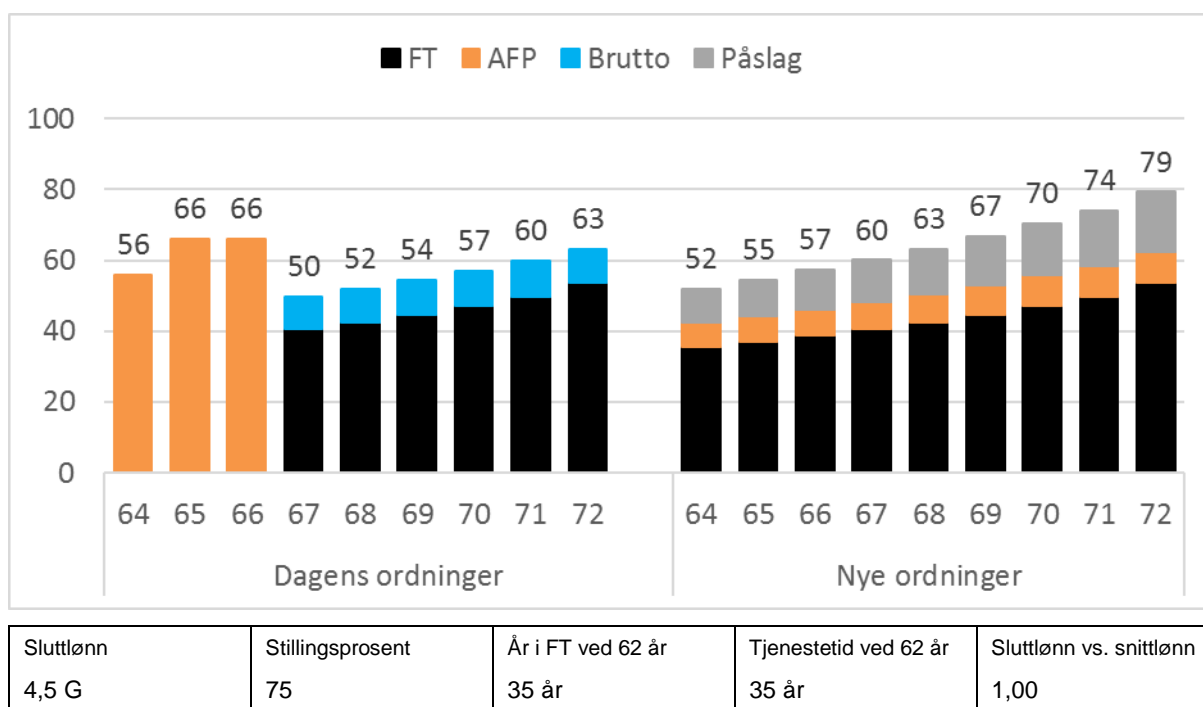

Figur 5.20 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 3,5 G. 1993-kullet.

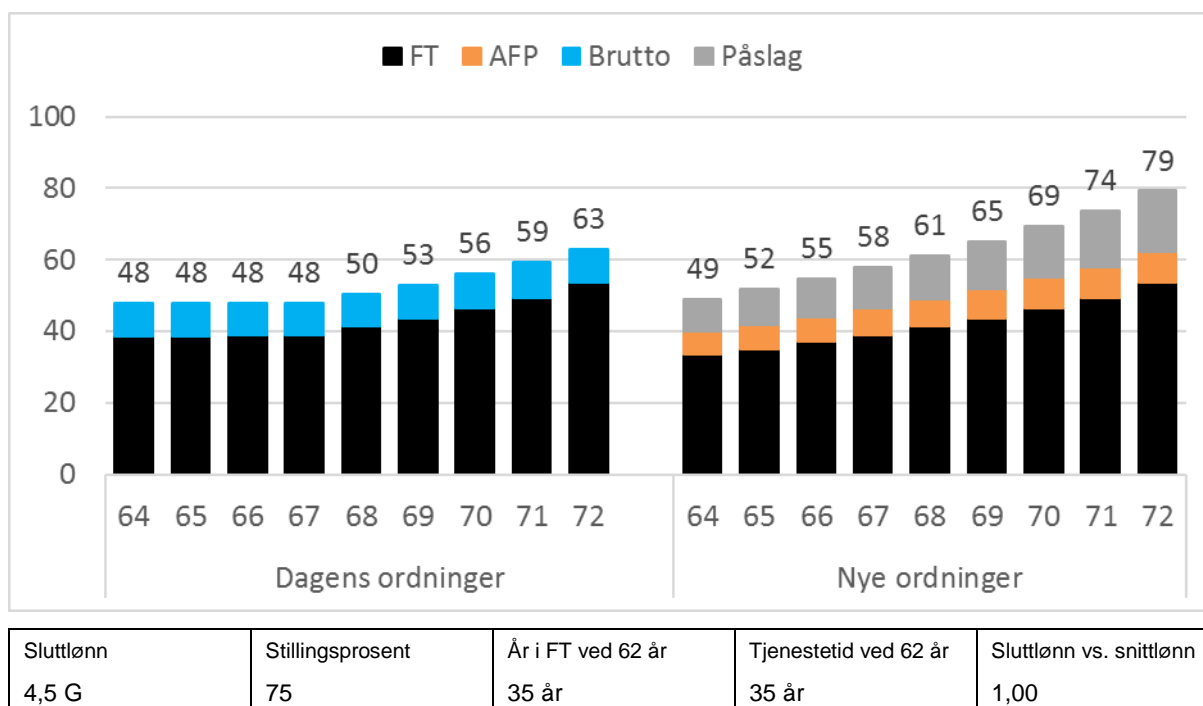

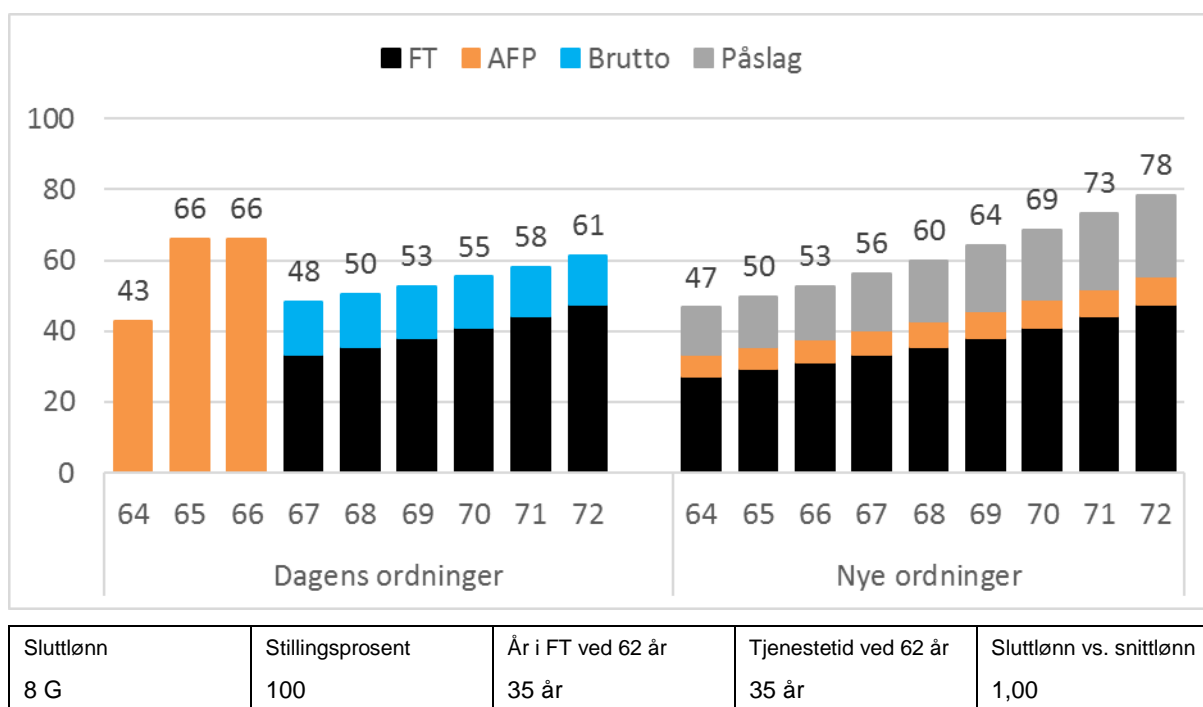
Figur 5.21 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4,5 G. 1993-kullet.

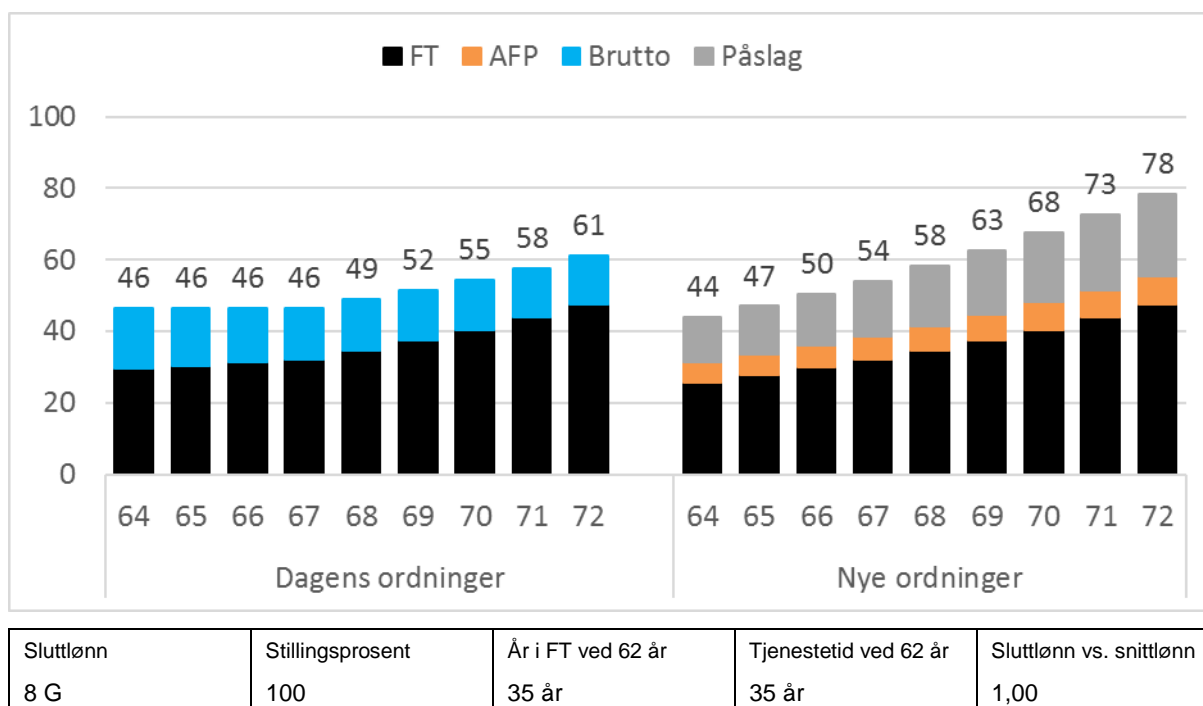
Figur 5.22 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 4,5 G. 1993-kullet.

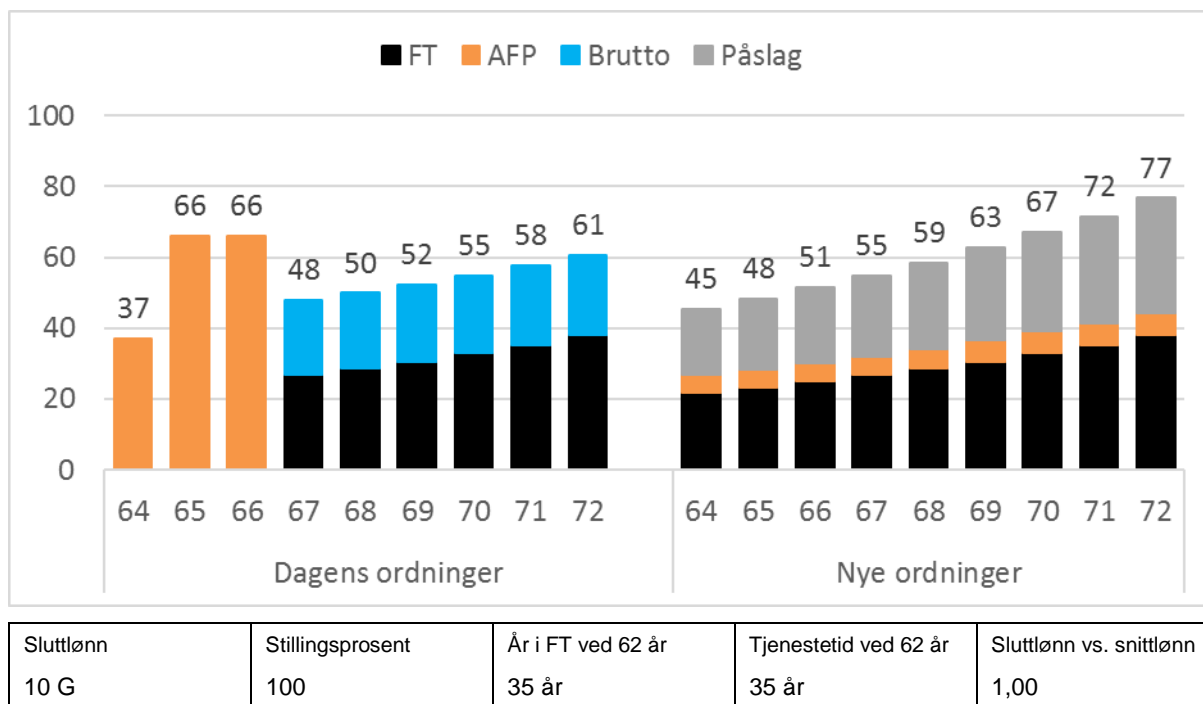
Figur 5.23 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 8 G. 1993-kullet.

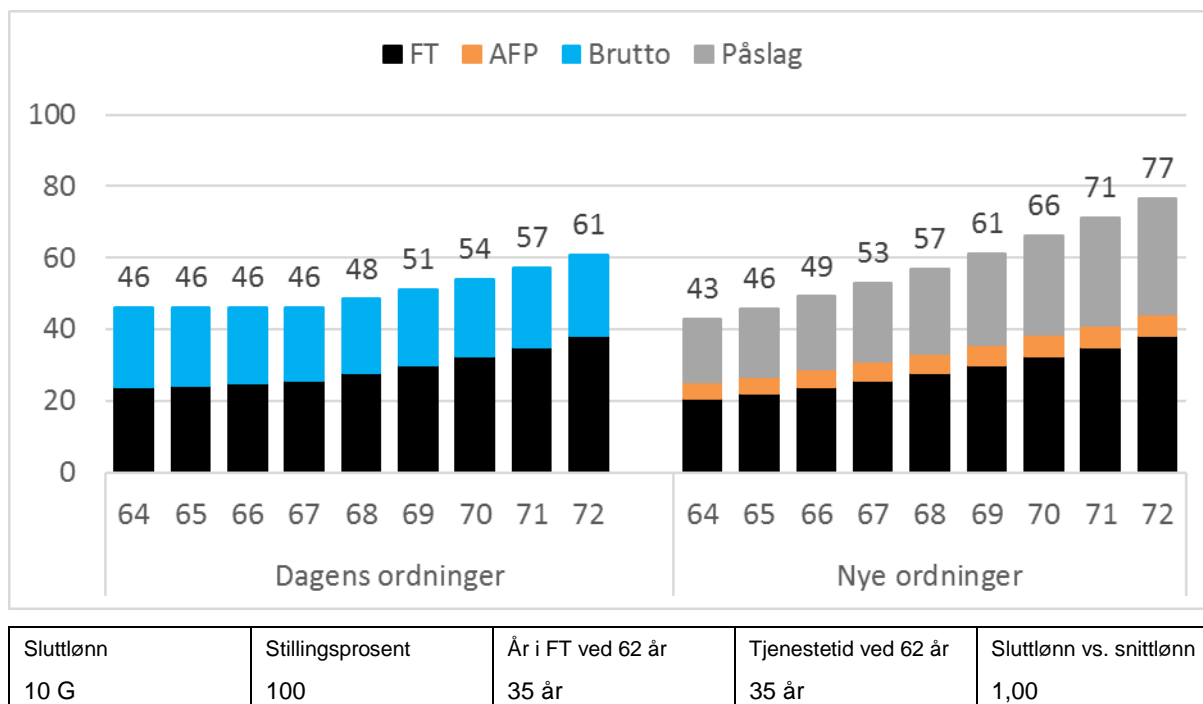
Figur 5.24 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 8 G. 1993-kullet.

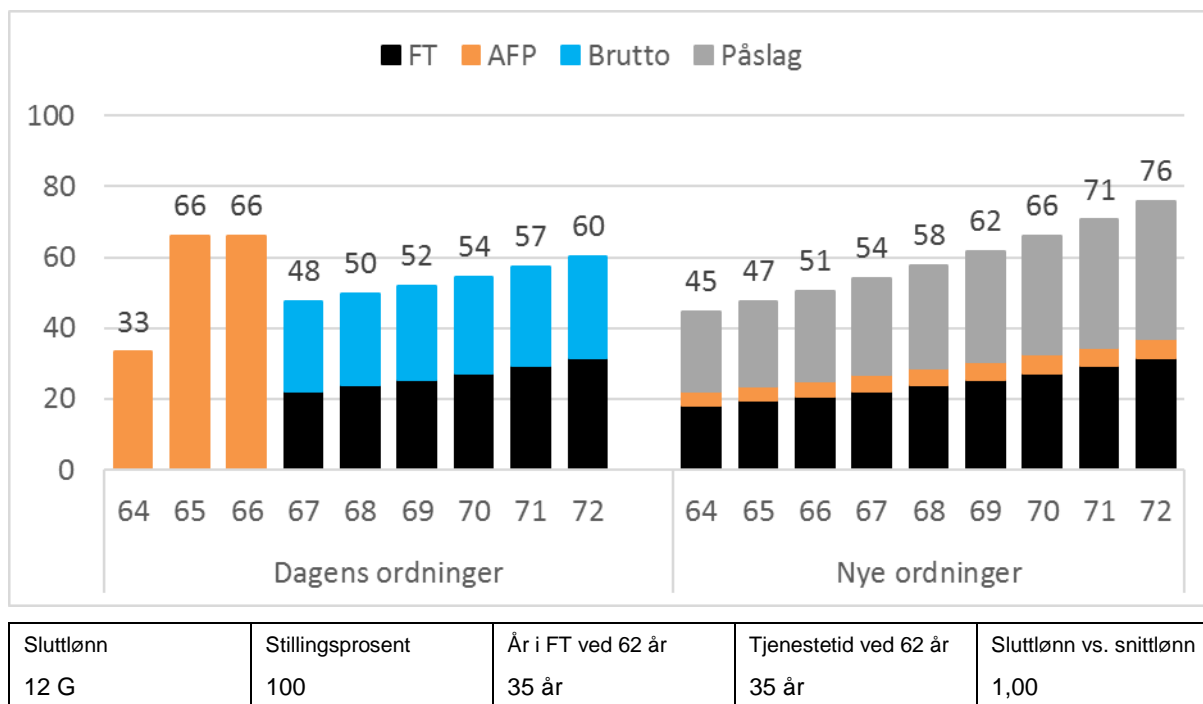
Figur 5.25 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 10 G. 1993-kullet.

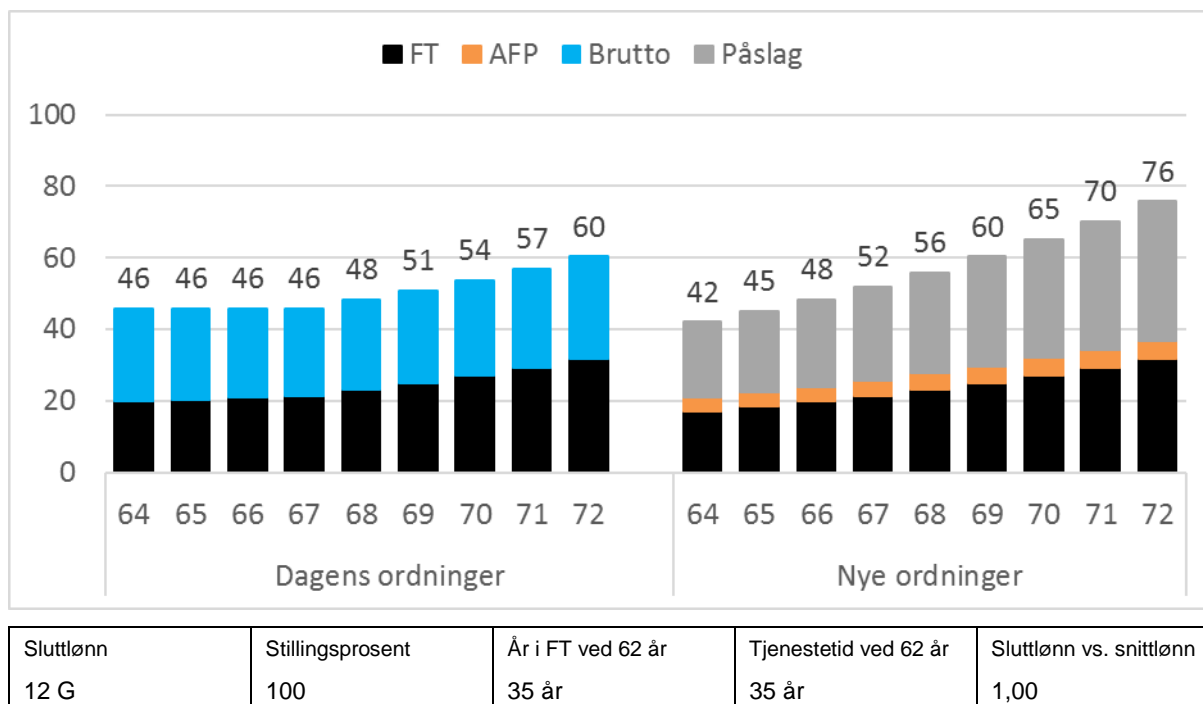
Figur 5.26 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 10 G. 1993-kullet.

Figur 5.27 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1993-kullet.

Figur 5.28 Livsvarig pensjon ved 72 år i prosent av sluttlønn. Pensjonsgrunnlag 12 G. 1993-kullet.

6 Effekter av å variere forholdet mellom slutt- og gjennomsnittslønn

I dette avsnittet vises pensjonsberegninger der sluttlønnen er forskjellig fra gjennomsnittslønnen. I alle eksemplene forutsettes det uendret lønnsnivå fra 62 år. Forskjellen mellom sluttlønn og gjennomsnittslønn viser til forskjellen som gjelder ved 62 år.

6.1 1963-kullet

Så lenge inntekten er under knekkpunktet i folketrygden, er forløpet på inntekten uten betydning for opptjeningen i nye ordninger. For de kullene som har opptjening i bruttoordningen vil forløpet på inntekten være av betydning ettersom det påvirker pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen. For 1963-kullet forutsettes det at lønnen fra og med 57 år er lik sluttlønnen, dvs. at 1963-kullet får en oppsatt bruttopensjon basert på samme pensjonsgrunnlag som faktisk sluttlønn. Denne forutsetningen har betydning for pensjonen fra bruttoordningen.

Figur 6.1 viser pensjon på uttakstidspunktet og figur 6.2 viser livsvarig pensjon ved 70 år når sluttlønnen er 4 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen.

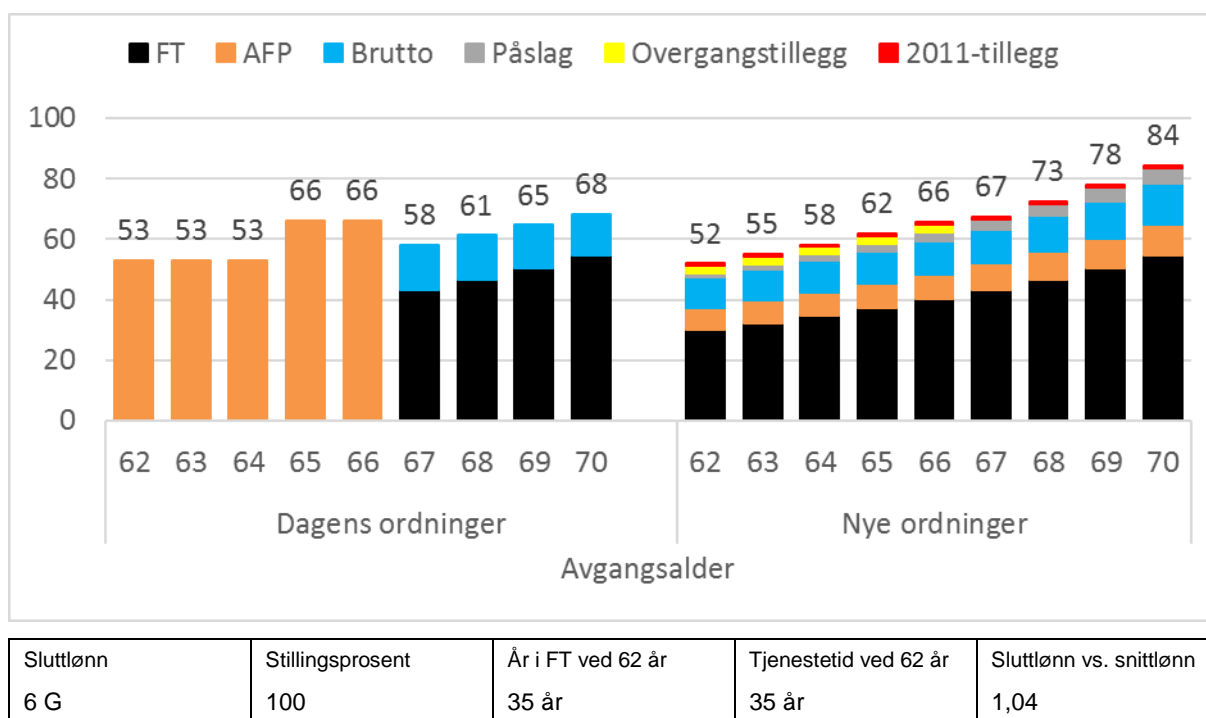
Sammenlignet med utgangseksempelet blir kompensasjonsnivåene, målt som andel av sluttlønn, lavere i ny modell når sluttlønnen er høyere enn gjennomsnittslønnen. For 1963-kullet har dette imidlertid begrenset effekt ettersom størstedelen av tjenestepensjonen er opptjent i bruttomodellen.

I dagens ordning blir folketrygden en lavere andel av sluttlønn når sluttlønnen er høyere enn gjennomsnittslønnen. Bruttomodellen fører imidlertid til at reduksjonen i folketrygden kompenseres gjennom økt tjenestepensjon. Fordelingen av pensjon mellom folketrygden og tjenestepensjonen endres noe ved at tjenestepensjonen kompenserer for at opptjeningen i folketrygden er lavere.

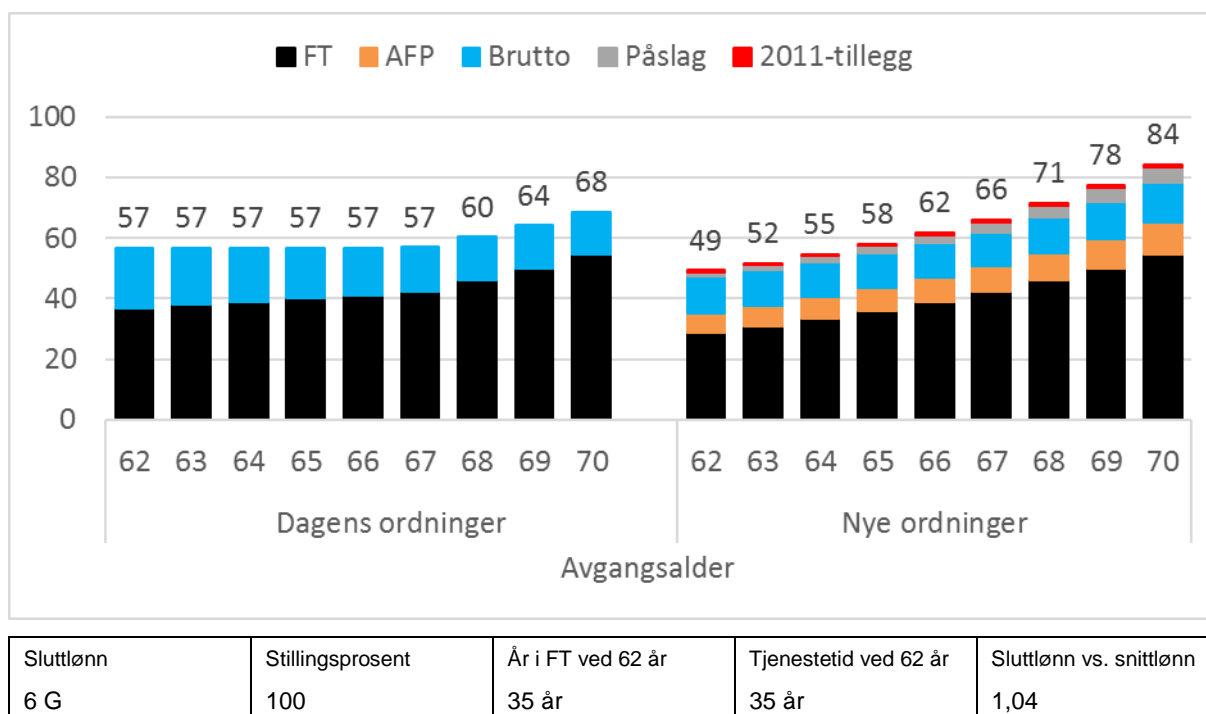
Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 64 år og 10 mnd. For de som slutter tidligere gir dagens ordninger høyere kompensasjonsgrad.

Figur 6.3 viser pensjon på uttakstidspunktet og figur 6.4 viser livsvarig pensjon ved 70 år når sluttlønnen er 10 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen. Mekanismene er de samme som i figur 6.1 og figur 6.2, men de forsterkes når forholdet mellom sluttlønn og gjennomsnittslønn øker.

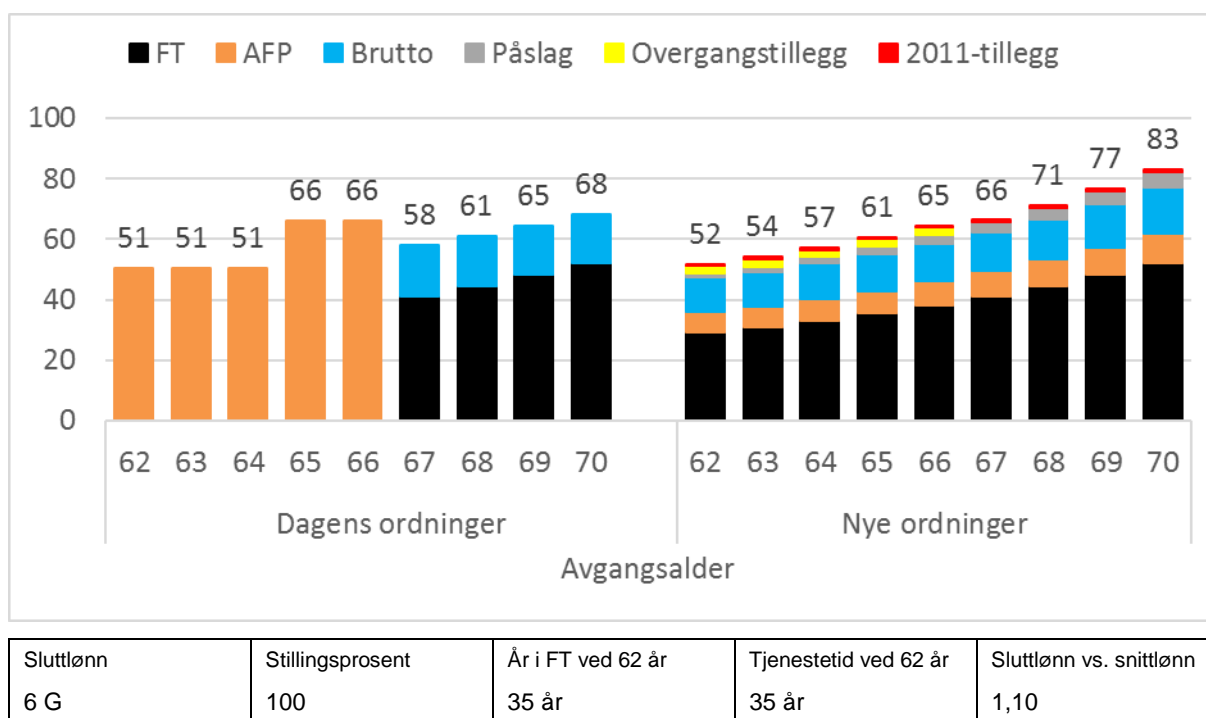
Figur 6.1 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1963-kullet

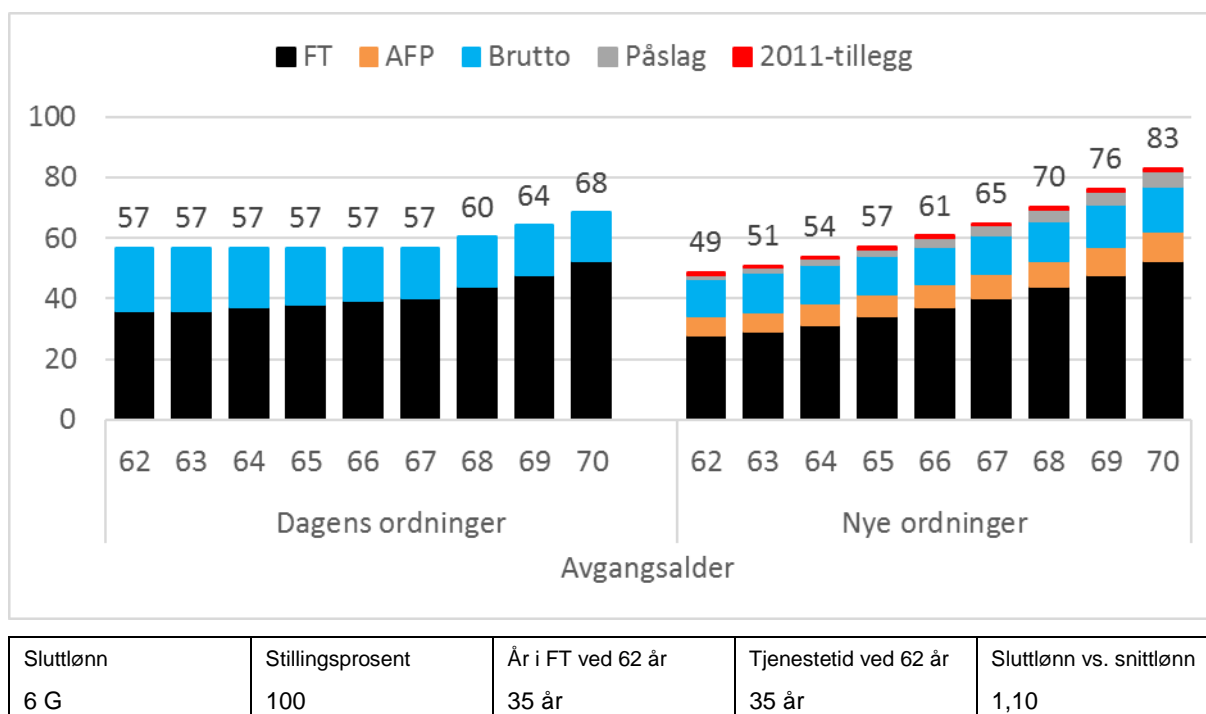
Figur 6.2 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1963-kullet

Figur 6.3 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1963-kullet

Figur 6.4 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1963-kullet

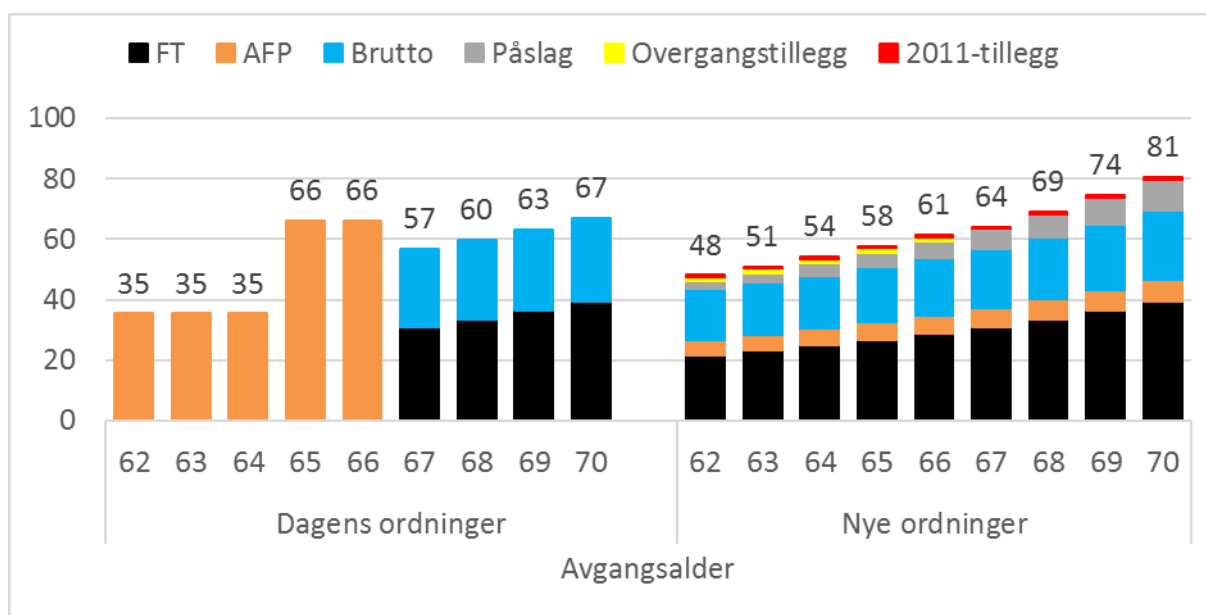
Figur 6.5 og figur 6.6 viser pensjonsberegninger der sluttlønnen er 25 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen og sluttlønnen er 10 G. Det forutsettes at inntekten øker proporsjonalt gjennom yrkeskarrieren fra 6 G ved 27 år til 10 G ved 62 år. Dette innebærer at pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen er 9,5 G.

Kompensasjonsgradene med nye ordninger går ned sammenlignet med typeeksemplene med jevn inntekt. For 1963-kullet modereres denne effekten betydelig ettersom hoveddelen av tjenstepensjonen er opptjent i bruttoordningen. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger ved uttak fra 65 år og 11 mnd.

Figur 6.7 og figur 6.8 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 4 prosent lavere enn gjennomsnittslønnen. Sammenlignet med utgangseksempelen er kompensasjonsnivåene, målt som andel av sluttlønn, høyere i ny modell når sluttlønnen er lavere enn gjennomsnittslønnen. I dagens ordning er samlet kompensasjonsgrad for livsvarig pensjon kun marginalt høyere sammenlignet med utgangseksempelen, men sammensetningen av pensjonen endres ved at folketrygden blir høyere og tjenstepensjonen lavere.

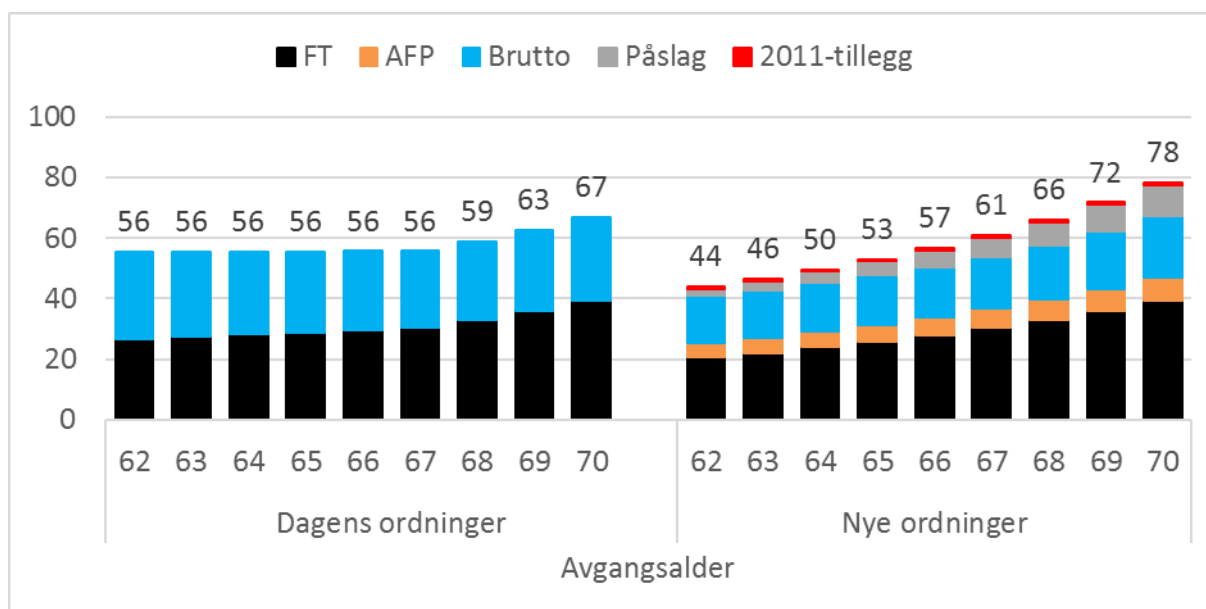

Figur 6.5 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1963-kullet

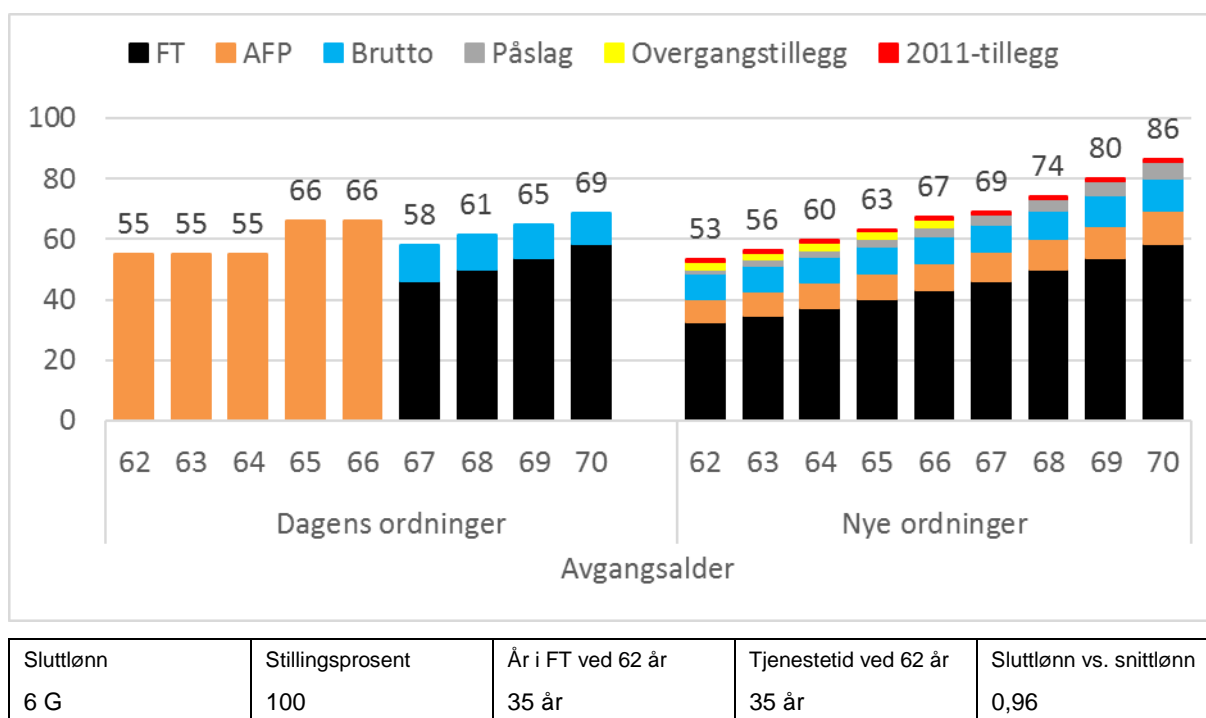
Sluttlønn 10 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,25
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 6.6 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1963-kullet

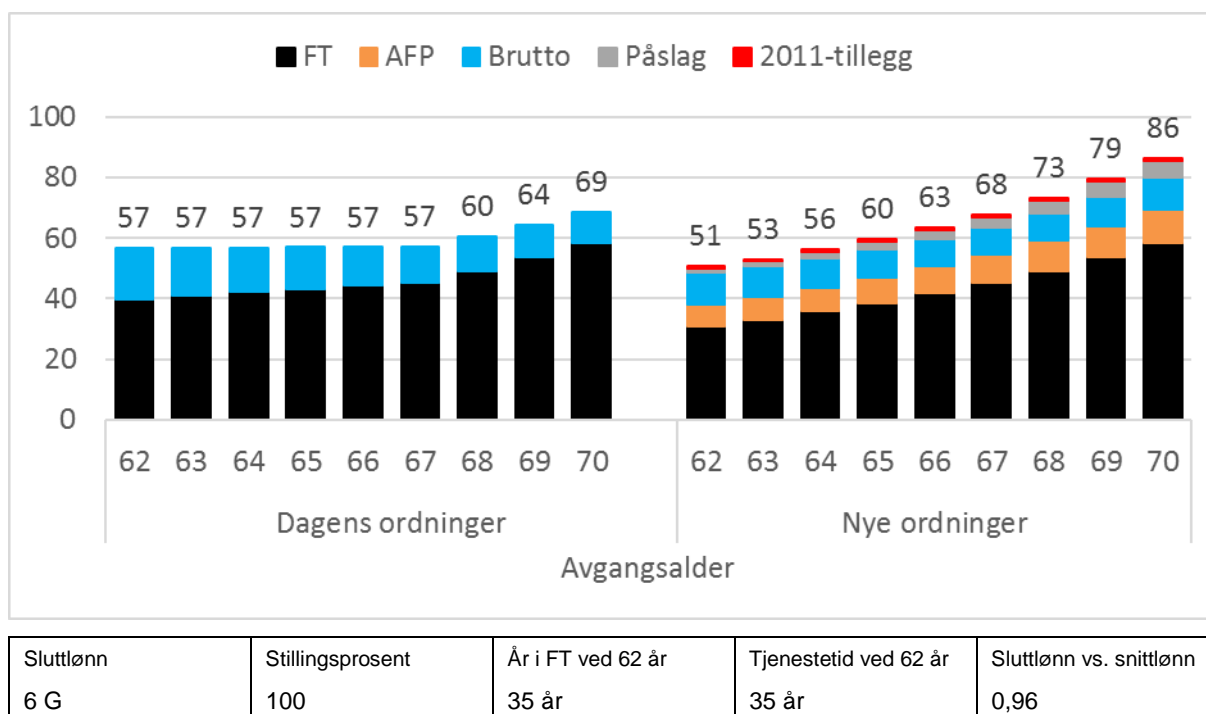

Sluttlønn 10 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,25
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 6.7 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1963-kullet

Figur 6.8 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1963-kullet

6.2 1973-kullet

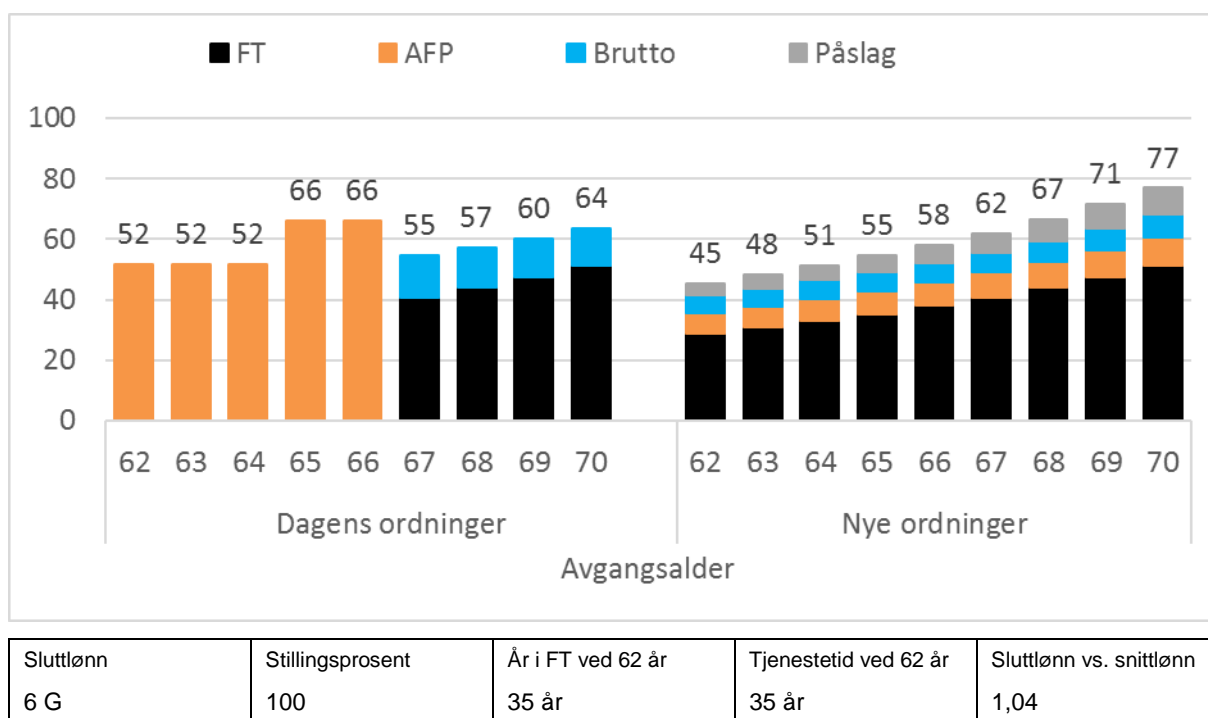
Dette avsnittet viser tilsvarende beregninger som avsnitt 6.1, men for 1973-kullet.

Figur 6.9 og figur 6.10 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 4 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen. Det forutsettes at pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen er 2 prosent høyere enn sluttlønnen.

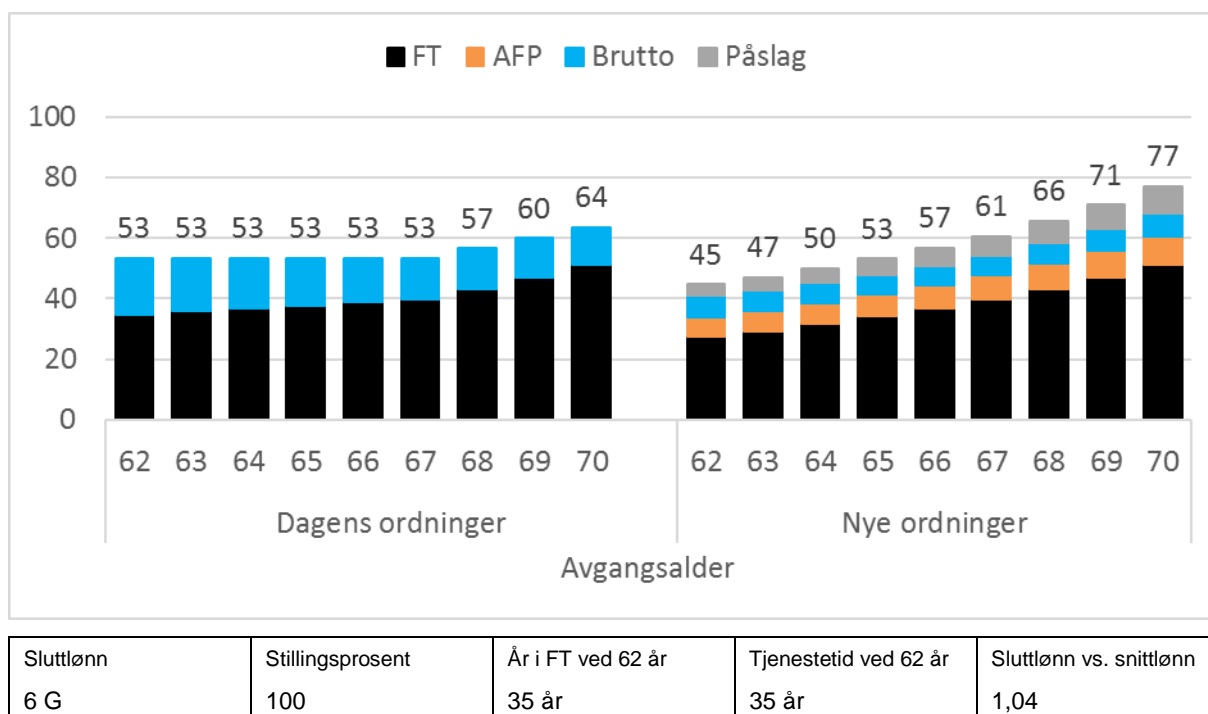
Pensjonsnivåene er lavere for 1973-kullet enn for 1963-kullet, hovedsakelig på grunn av at levealdersjusteringen er sterkere. Et lavere pensjonsgrunnlag for den oppsatte bruttopensjonen trekker også ned pensjonsnivåene med nye ordninger noe. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 65 år eller lenger.

Figur 6.11 og figur 6.12 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 10 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen. Det forutsettes at pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen er 5 prosent høyere enn sluttlønnen. Mekanismene er de samme som i figur 6.9 og figur 6.10, men de forsterkes når forholdet mellom sluttlønn og gjennomsnittslønn øker. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 65 år og 10 mnd. eller lenger.

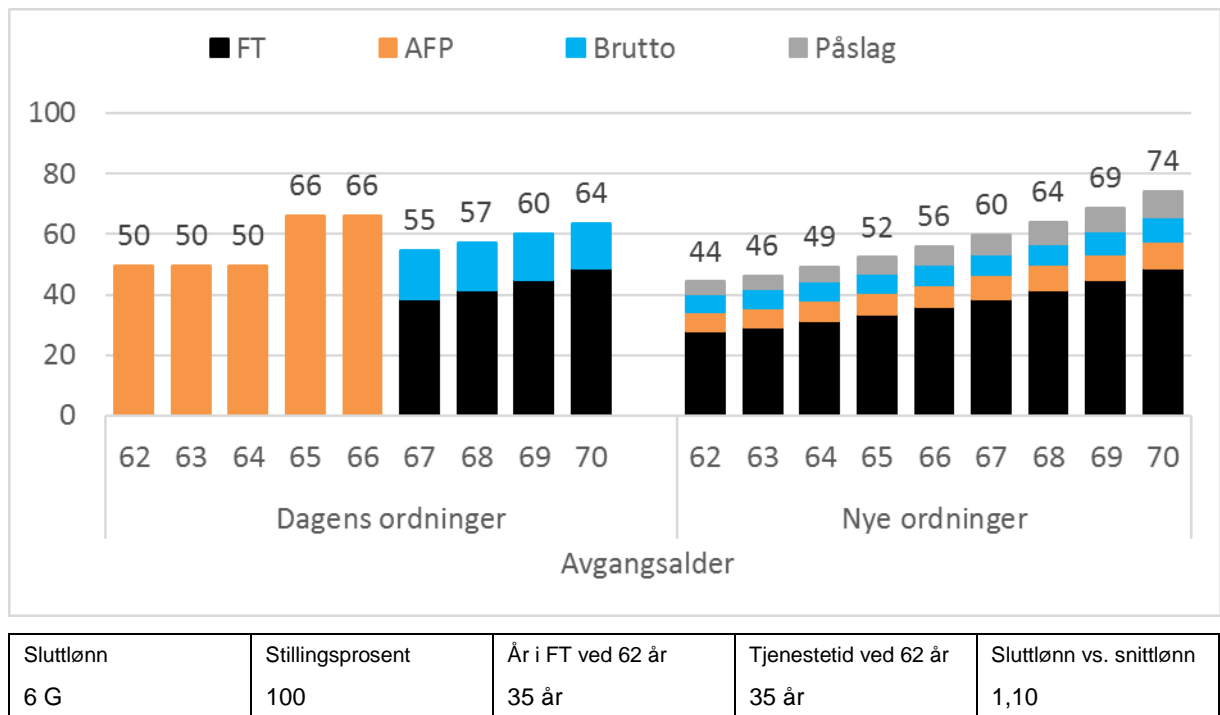
Figur 6.9 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1973-kullet

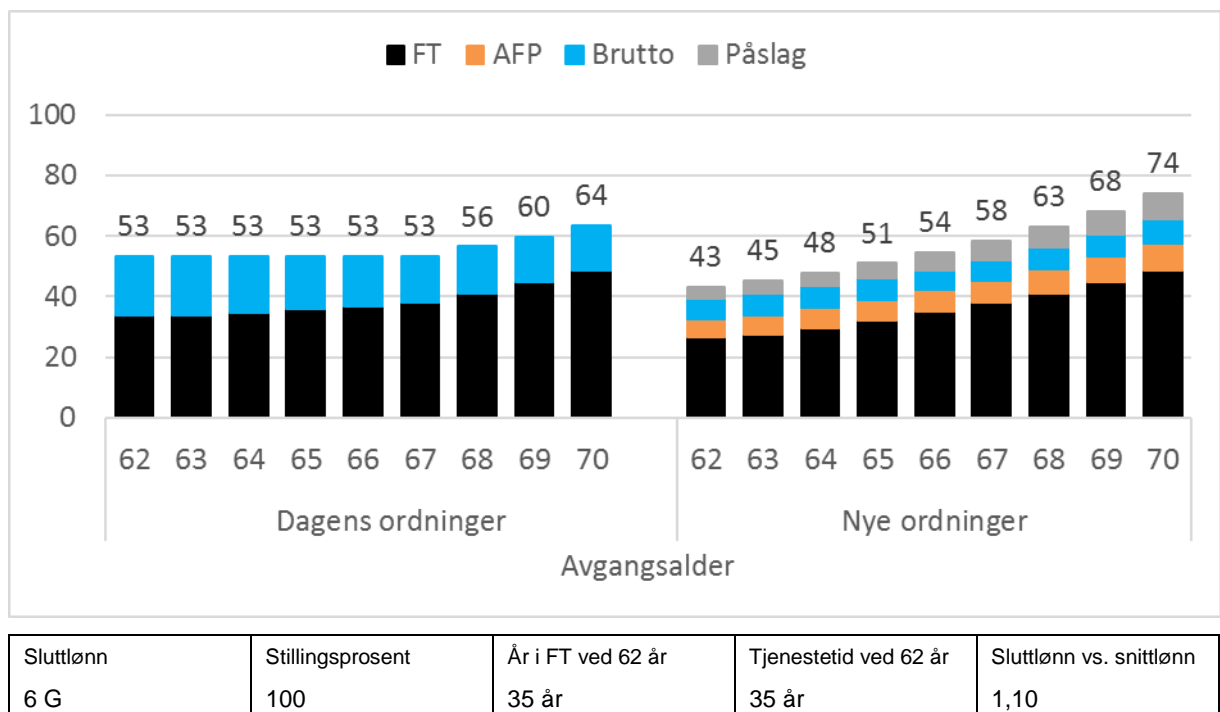
Figur 6.10 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1973-kullet

Figur 6.11 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1973-kullet

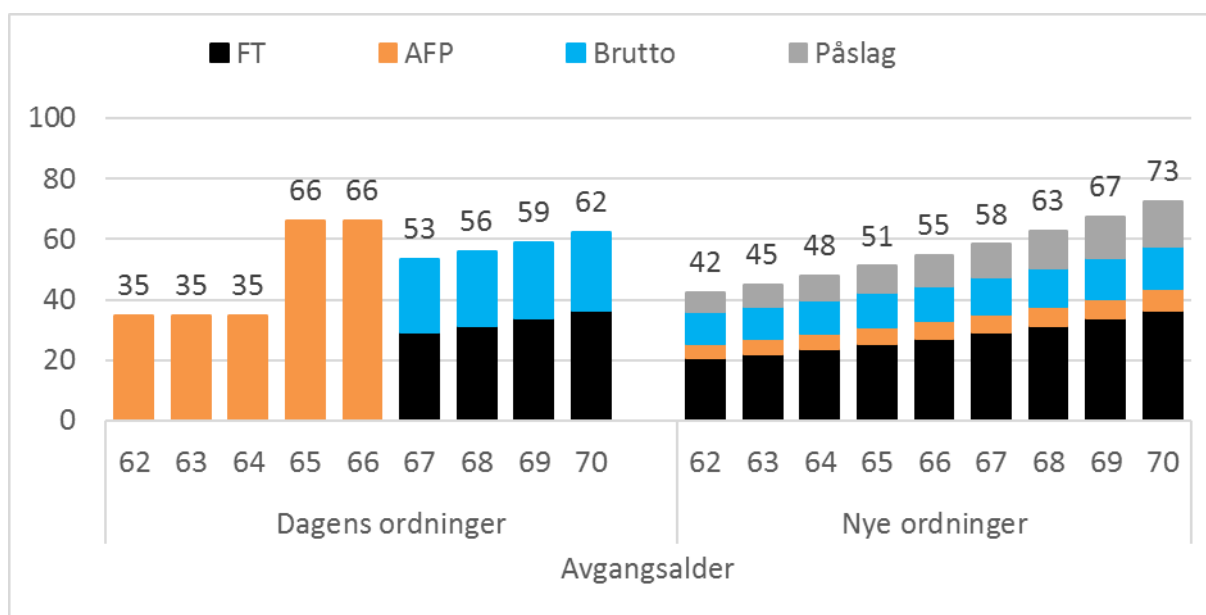
Figur 6.12 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1973-kullet

Figur 6.13 og figur 6.14 viser pensjonsberegninger der sluttlønnen er 25 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen og sluttlønnen er 10 G. Inntektsprofilen er som i eksempelet for 1963-kullet. Pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen er 8,4 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 66 år og 11 mnd. eller lenger.

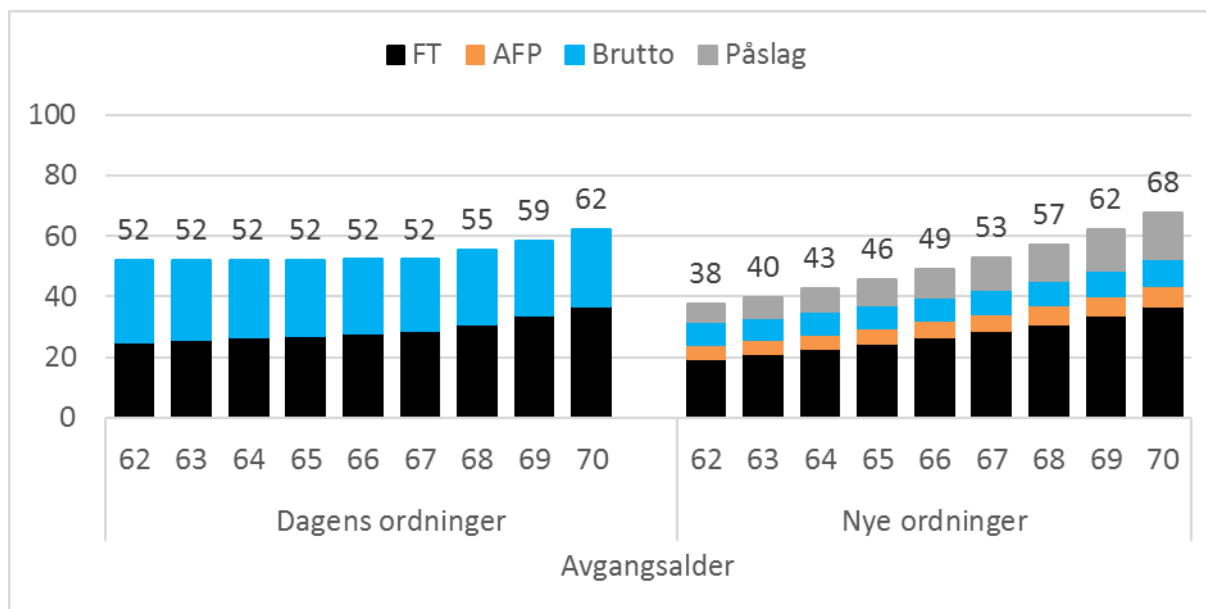
Figur 6.15 og figur 6.16 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 4 prosent lavere enn gjennomsnittslønnen. Sammenlignet med utgangseksepelet er kompensasjonsnivåene, målt som andel av sluttlønn, høyere i ny modell når sluttlønnen er lavere enn gjennomsnittslønnen. I dagens ordning er samlet kompensasjonsgrad for livsvarig pensjon kun marginalt høyere sammenlignet med utgangseksepelet, men sammensetningen av pensjonen endres ved at folketrygden blir høyere og tjenestepensjonen lavere. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 64 år og 2 mnd. eller lenger.

Figur 6.13 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1973-kullet

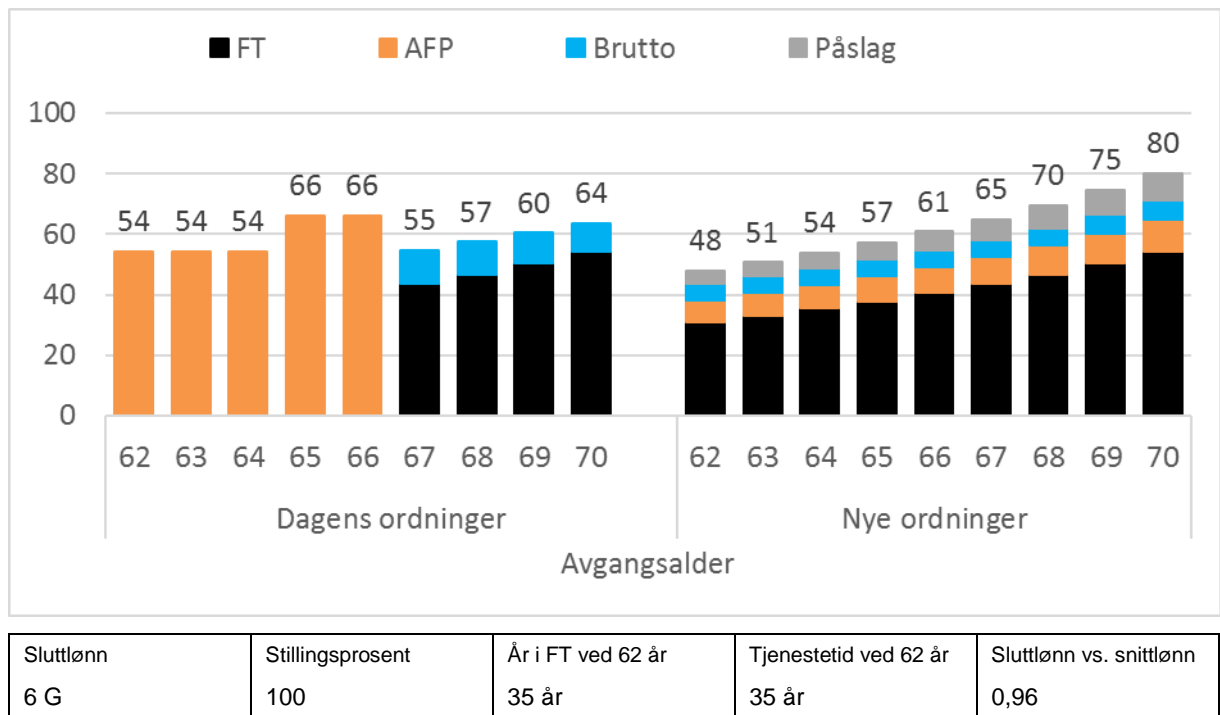
Sluttlønn 10 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,25
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 6.14 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1973-kullet

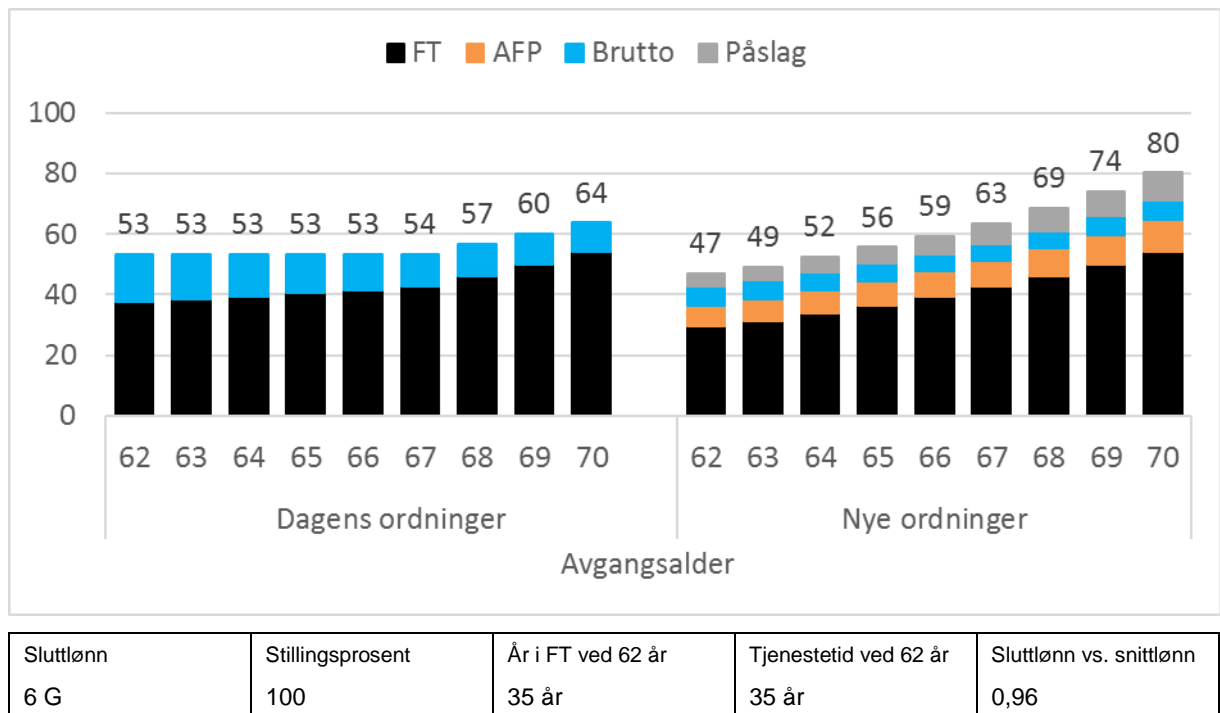

Sluttlønn 10 G	Stillingsprosent 100	År i FT ved 62 år 35 år	Tjenestetid ved 62 år 35 år	Sluttlønn vs. snittlønn 1,25
-------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------------	---------------------------------

Figur 6.15 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1973-kullet

Figur 6.16 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1973-kullet

6.3 1983-kullet

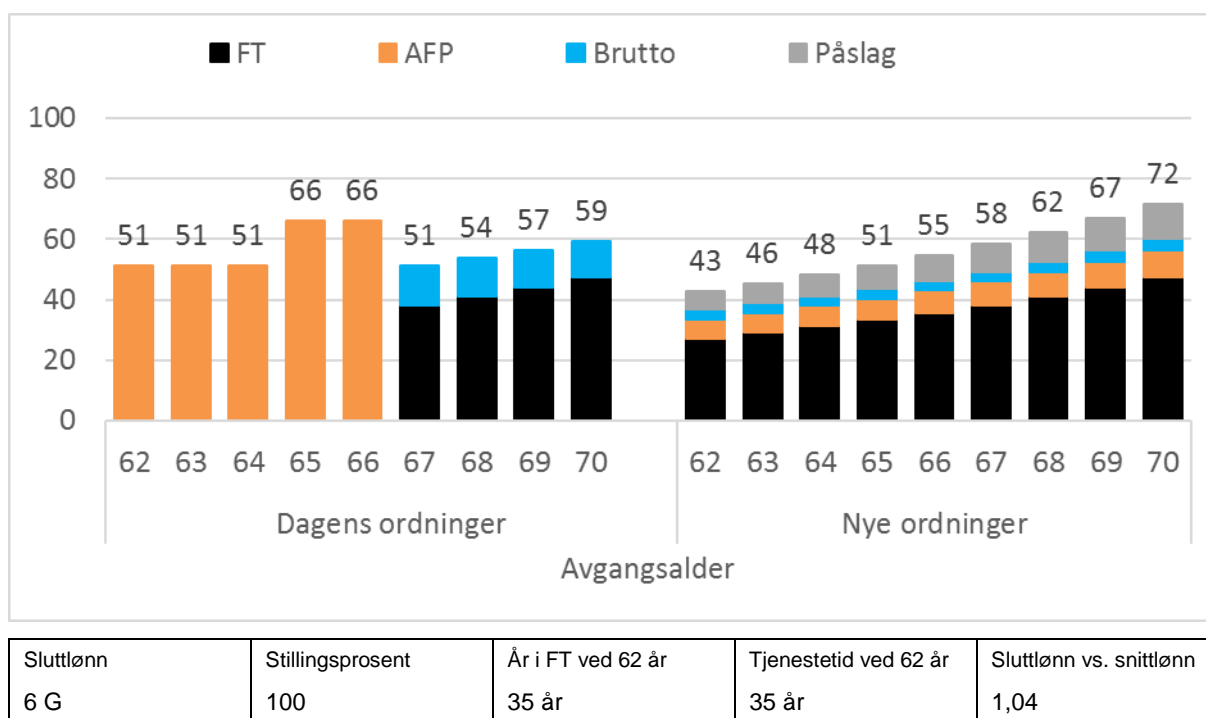
Dette avsnittet viser tilsvarende beregninger som avsnitt 6.1 men for 1983-kullet.

Figur 6.17 og figur 6.18 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 4 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen. Det forutsettes at pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen er 3 prosent høyere enn sluttlønnen.

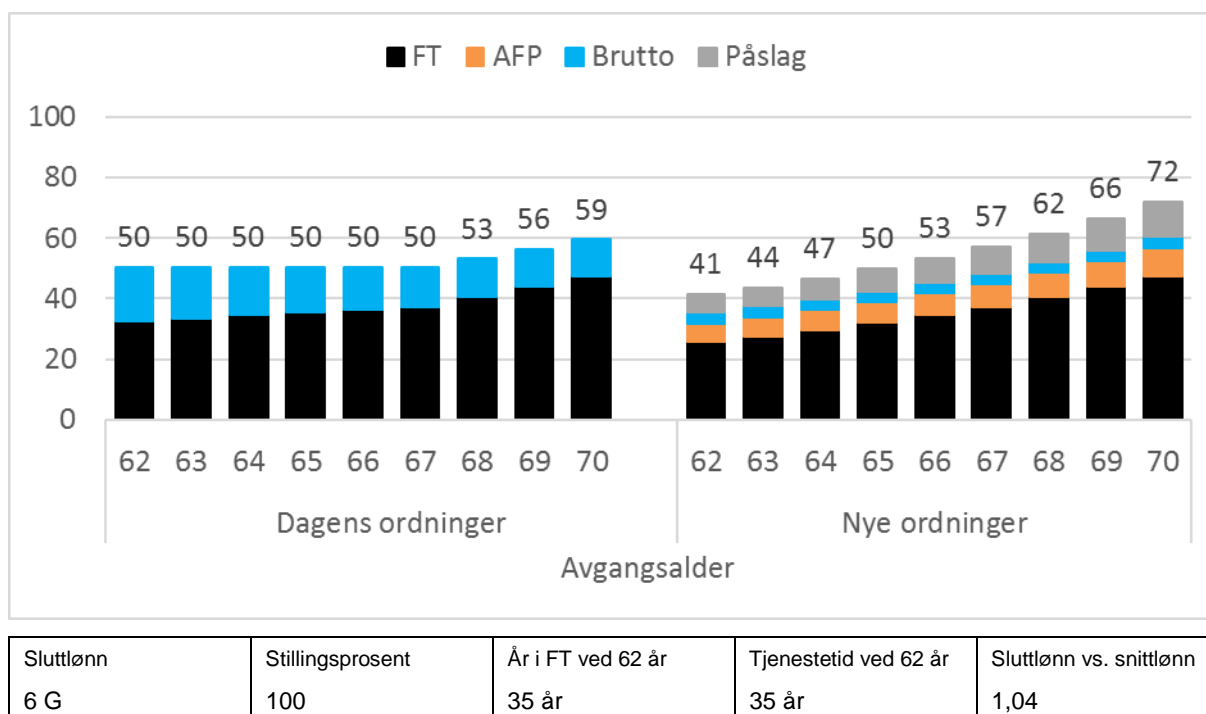
Pensjonsnivåene er lavere for 1983-kullet enn for 1973-kullet, hovedsakelig på grunn av at levealdersjusteringen er sterkere. Et lavere pensjonsgrunnlag for den oppsatte bruttopensjonen trekker også ned pensjonsnivåene med nye ordninger noe. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 65 år eller lenger.

Figur 6.19 og figur 6.20 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 10 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen. Det forutsettes at pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen er 7 prosent høyere enn sluttlønnen. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger ved uttak fra 65 år og 9 mnd.

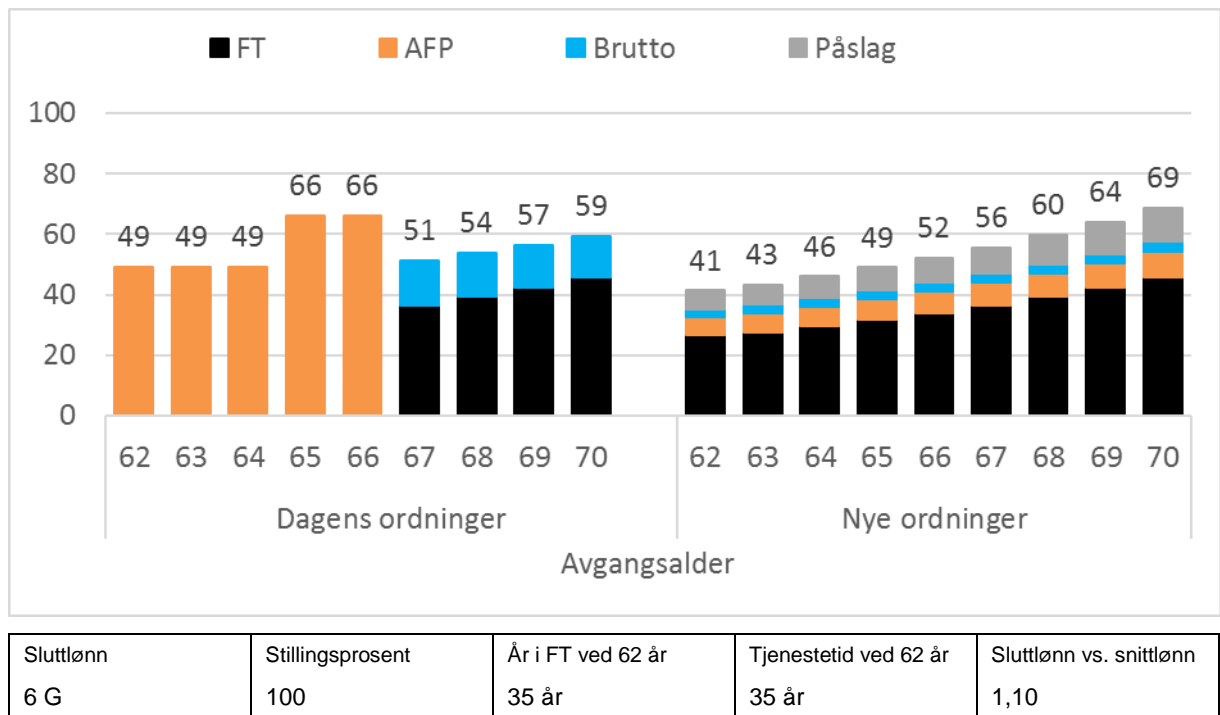
Figur 6.17 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1983-kullet

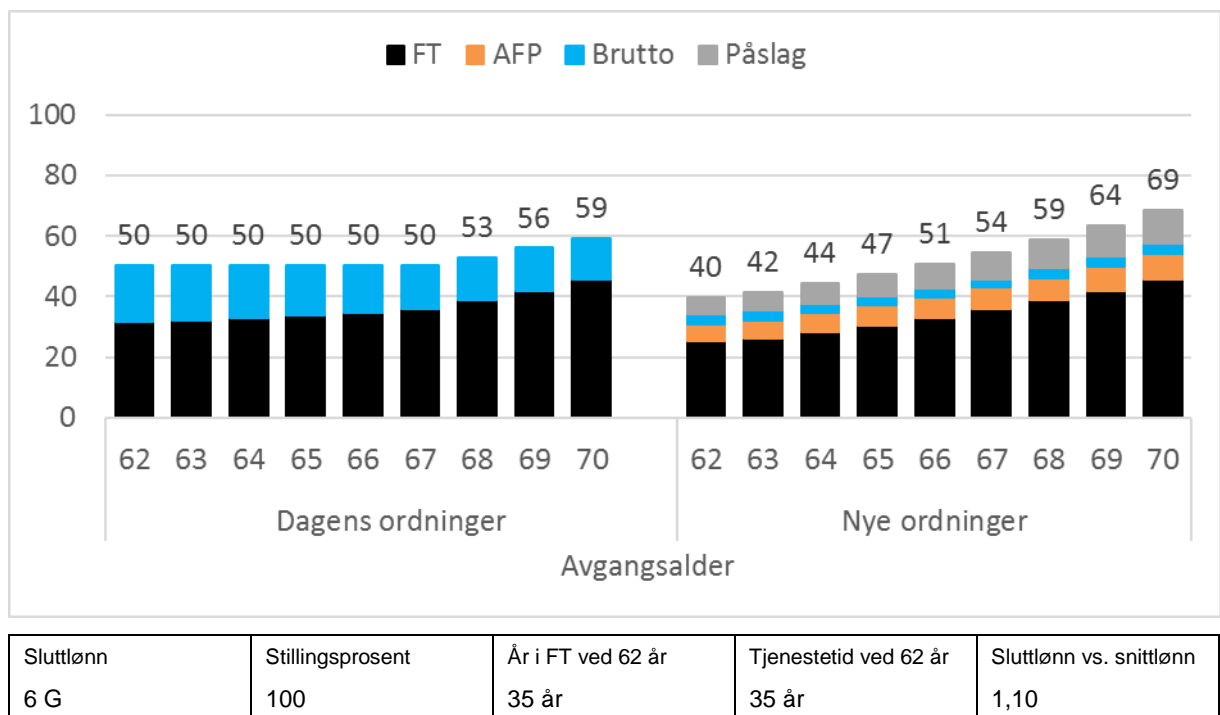
Figur 6.18 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1983-kullet

Figur 6.19 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1983-kullet

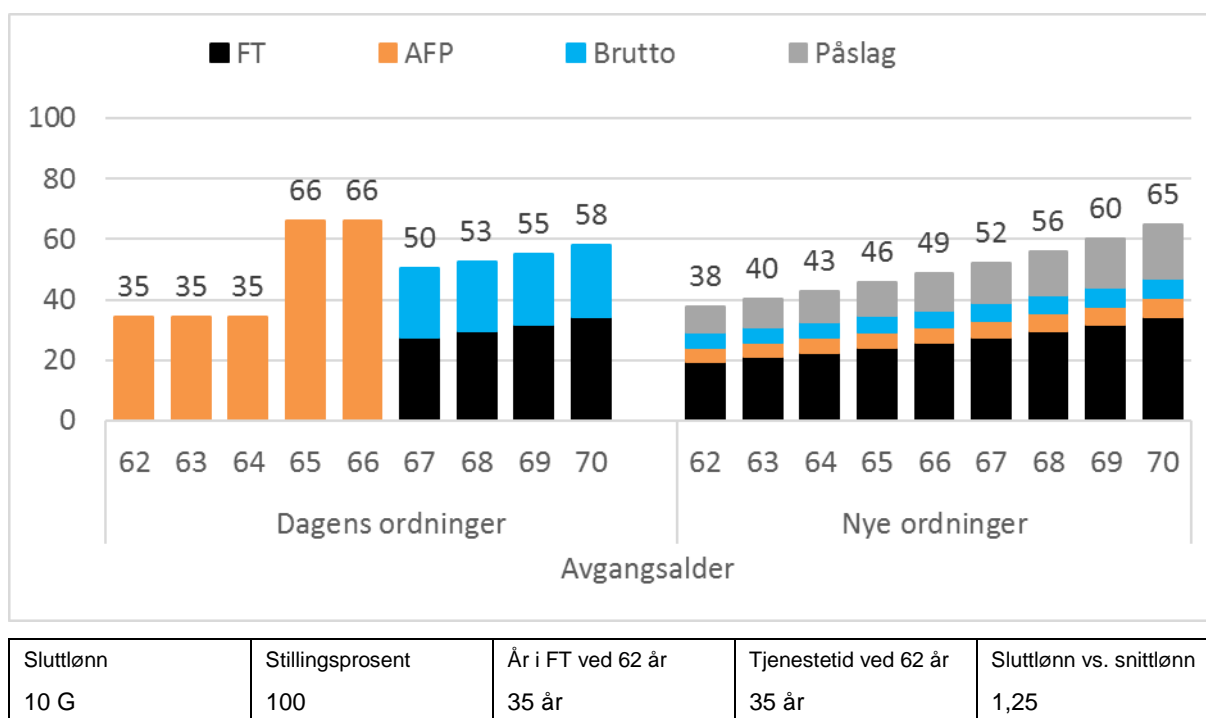
Figur 6.20 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1983-kullet

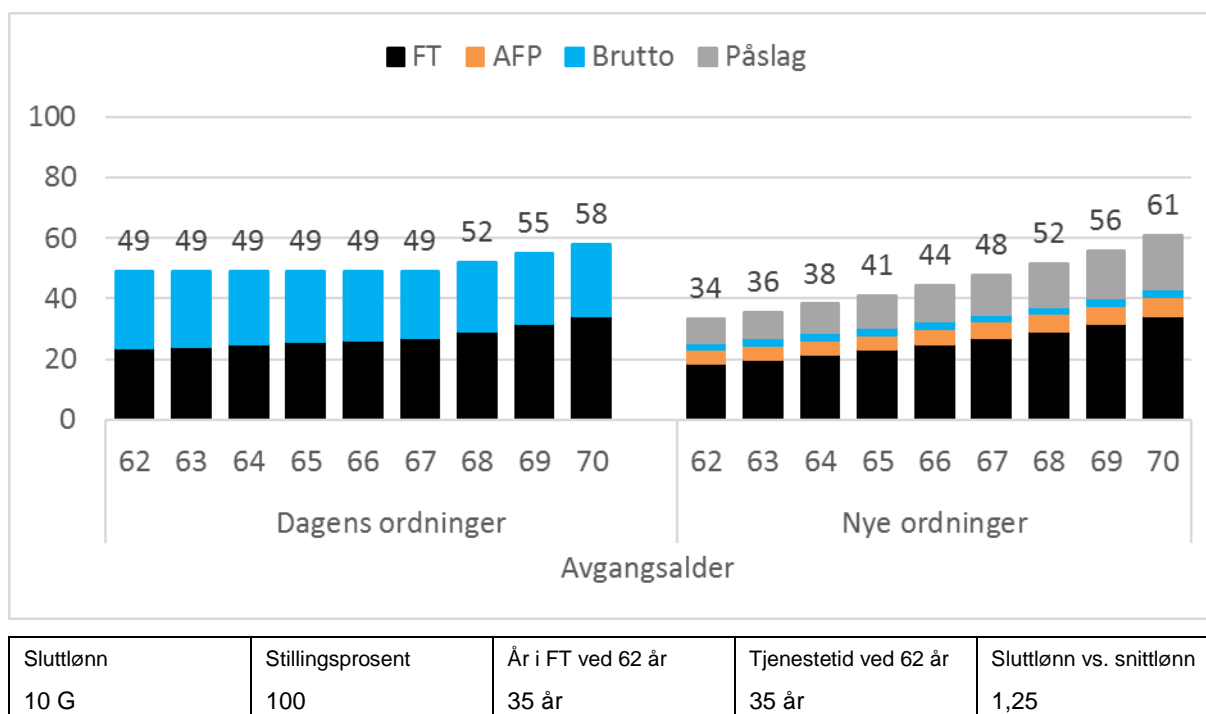
Figur 6.21 og figur 6.22 viser pensjonsberegninger der sluttlønnen er 25 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen og sluttlønnen er 10 G. Pensjonsgrunnlaget for den oppsatte bruttopensjonen er 7,2 G. . Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 66 år og 11 mnd. eller lenger.

Figur 6.23 og figur 6.24 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 4 prosent lavere enn gjennomsnittslønnen. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 64 år og 3 mnd. eller lenger.

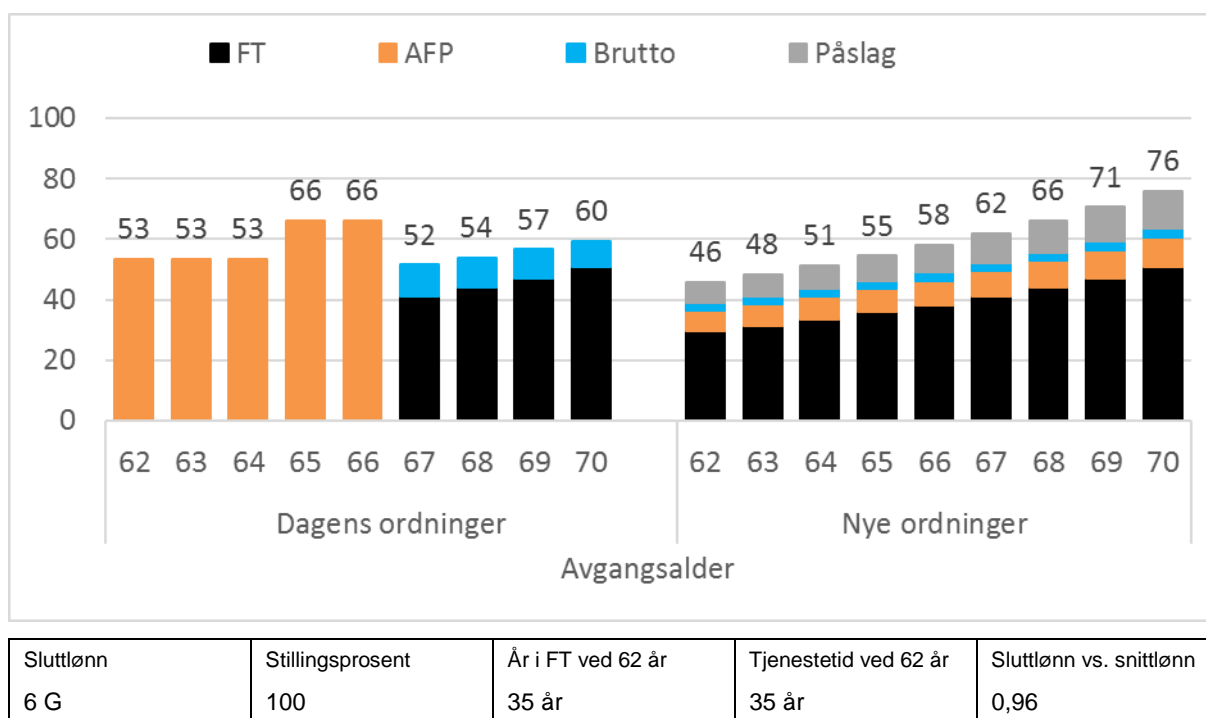
Figur 6.21 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1983-kullet

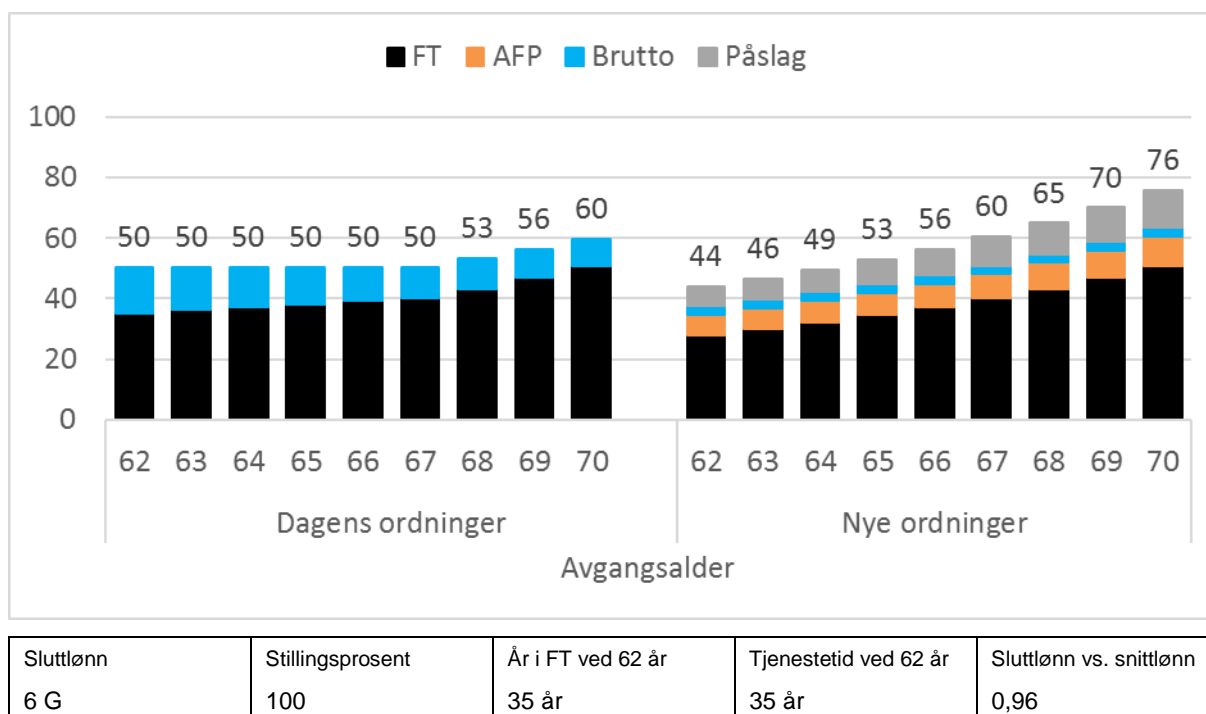
Figur 6.22 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1983-kullet

Figur 6.23 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1983-kullet

Figur 6.24 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1983-kullet

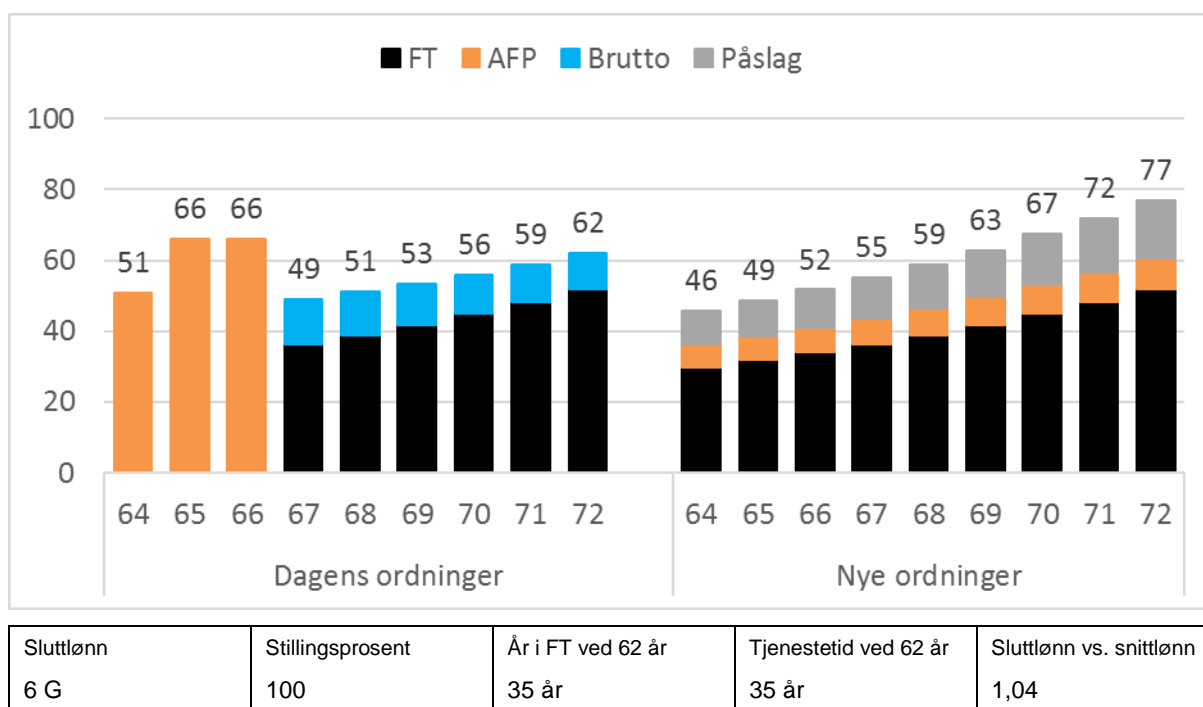
6.4 1993-kullet

Dette avsnittet viser tilsvarende beregninger som avsnitt 6.1 men for 1993-kullet. For 1993-kullet økes uttaksalderen i figurene med to år.

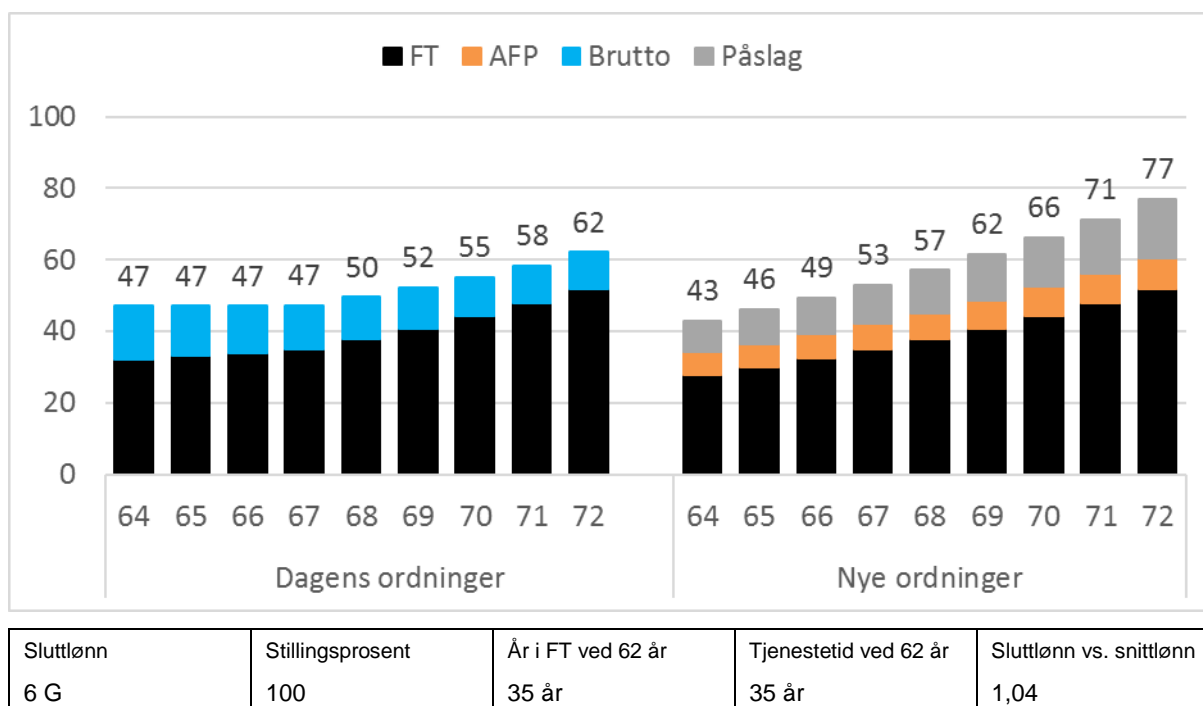
Figur 6.25 og Figur 6.26 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 4 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen. Pensjonsnivåene er lavere for 1993-kullet enn for 1983-kullet, hovedsakelig på grunn av at levealdersjusteringen er sterkere. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 65 år og 7 mnd. eller lenger.

Figur 6.27 og figur 6.28 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 10 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger for de som står i jobb til 66 år eller lenger.

Figur 6.25 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1993-kullet

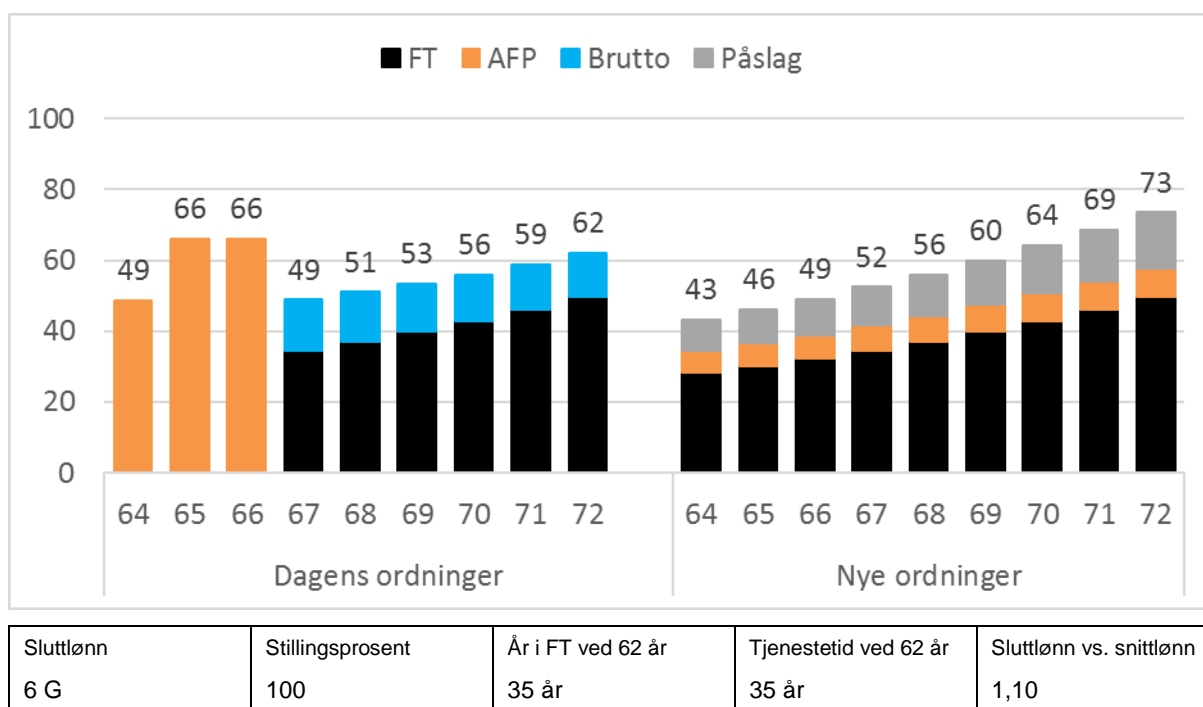

Figur 6.26 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1993-kullet

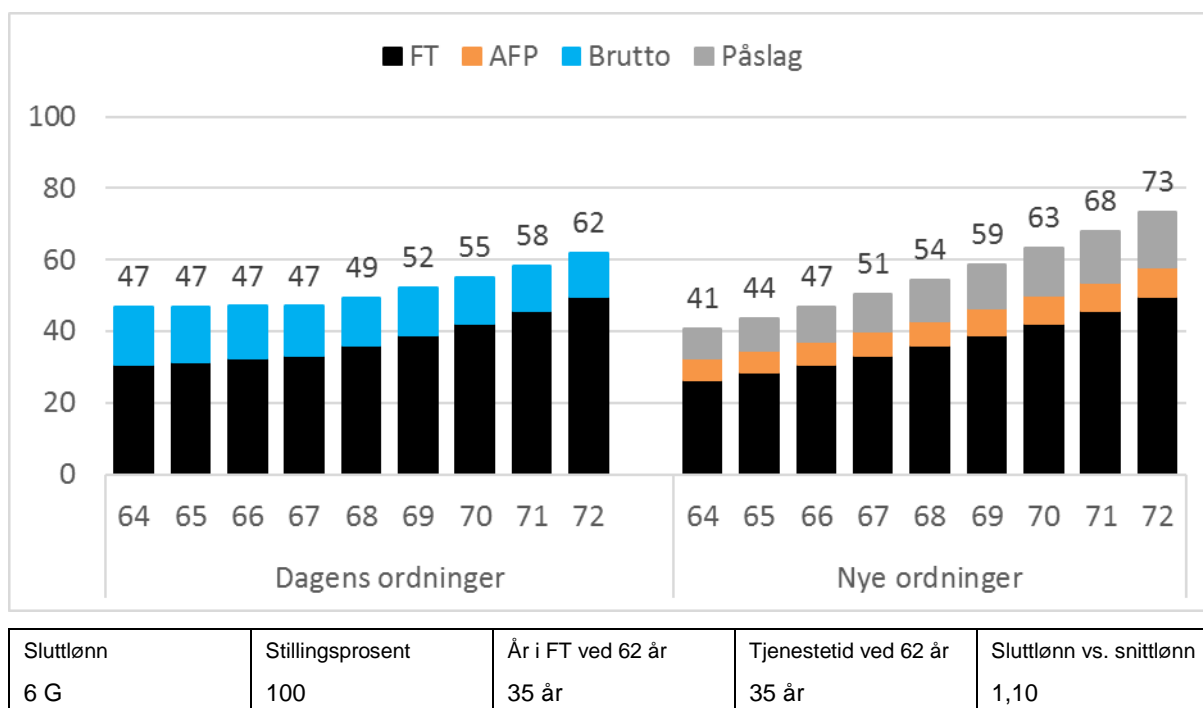

Figur 6.27 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1993-kullet

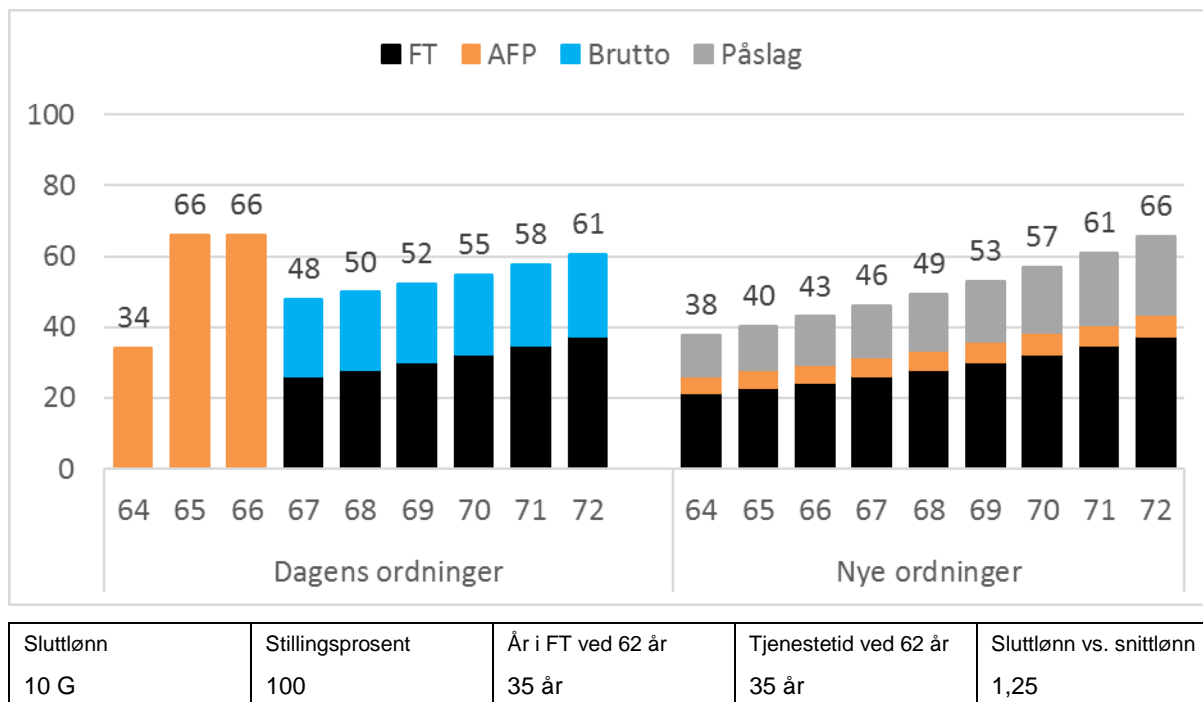
Figur 6.28 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 10 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1993-kullet

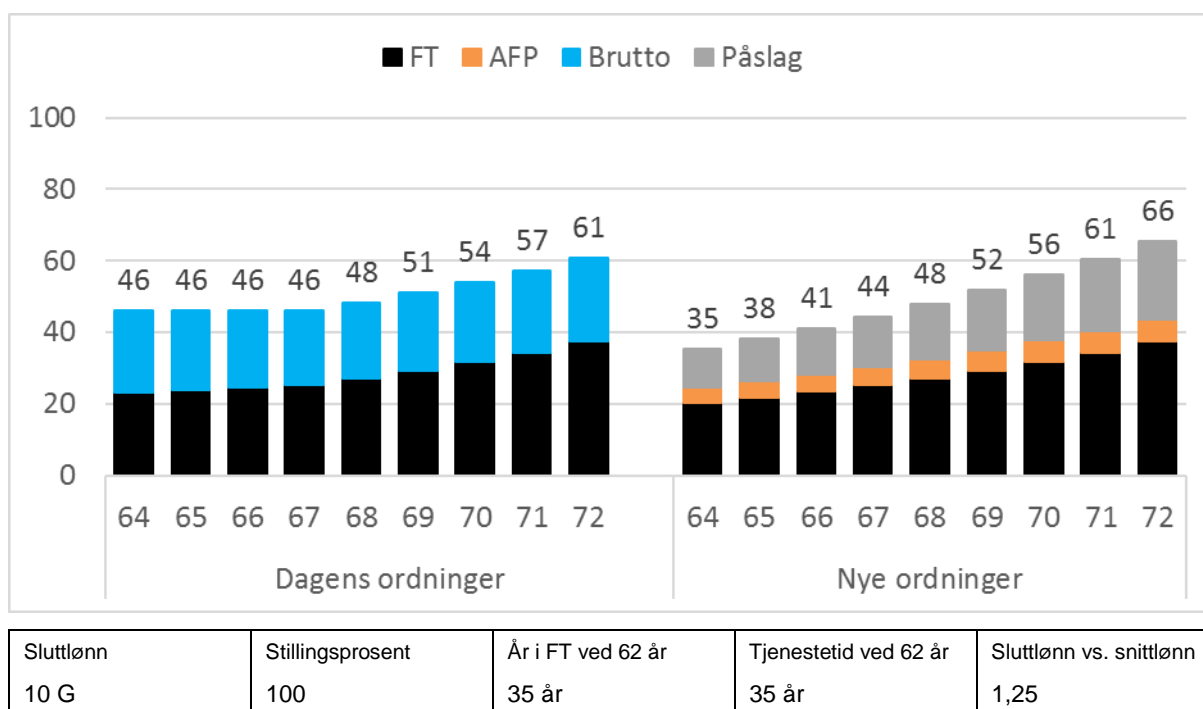
Figur 6.29 og figur 6.30 viser pensjonsberegninger der sluttlønnen er 25 prosent høyere enn gjennomsnittslønnen og sluttlønnen er 10 G. Livsvarig pensjon er høyere med nye ordninger ved uttak fra 67 år og 6 mnd.

Figur 6.31 og figur 6.32 viser pensjonsberegninger når sluttlønnen er 4 prosent lavere enn gjennomsnittslønnen.

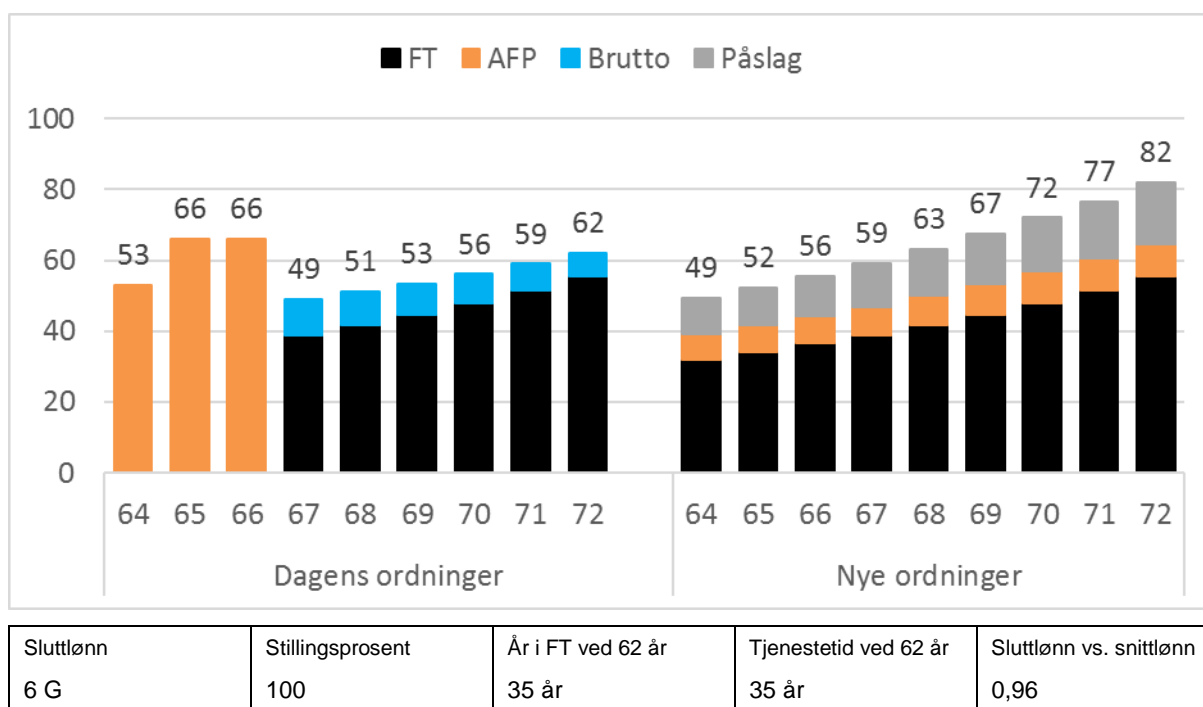
Figur 6.29 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1993-kullet

Figur 6.30 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 25 prosent høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. Sluttlønn 10 G. 1993-kullet

Figur 6.31 Pensjon på uttakstidspunktet i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1993-kullet

Figur 6.32 Livsvarig pensjon ved 70 år i prosent av sluttlønn. 4 prosent lavere sluttlønn enn gjennomsnittslønn. 1993-kullet

